

דברי הכנסת

הישיבה השבעים-וארבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, י"ז באדר התשנ"ג (10 במרס 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

תוכן העניינים

הצעה לסדר	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
שאלות בעל-פה	
רכישת סירת משטרה על-ידי משטרת אילת	
תפיסת חוליית "הפנתר השחור"	
בתי-כנסת לעולים חדשים באתרי הקרוונים	
הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירות), התשנ"ב–1992	
(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)	
שאלות בעל-פה	
גירוש של 50 אתיופים לא-יהודים מן הארץ	
הצעת חוק מימון הבחירות ברשויות המקומיות, התשנ"ג–1992	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
סקירת שר הפנים על פעולות משרדו	
הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תחולה), התשנ"ג–1993	
(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)	
סקירת שר הפנים על פעולות משרדו	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
סקירת שר הפנים על פעולות משרדו	
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת	
חילופי גברי בוועדות הכנסת	
שאלות בעל-פה	
בקשת חנינה ליונתן פולארד	
הצעות לסדר-היום קריאות ערפאת להגביר את פעולות הטרור נגד ישראל ויחסי אירופה–אש"ף	
הצעות לסדר-היום גילויי אוונס ונובק בעניין נסיגה בשלבים מהגולן	
הצעה לסדר-היום דברי שר המשטרה כלפי יושב-ראש מטה "כחול-לבן" בהסתדרות הכללית	
הצעת חוק הדיינים (תיקון – נשיא בית-הדין הרבני הגדול), התשנ"ג–1992	
(הצעת חבר הכנסת ע' עלי)	
הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 18) (חברות בוועדה), התשנ"ג–1993	
(קריאה ראשונה)	
הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון מס' 10) (הרכב ועדת המינויים),	
התשנ"ג–1993	
(קריאה ראשונה)	

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח בזאת את ישיבת הכנסת, יום רביעי, י"ז באדר התשנ"ג, 10 במרס 1993.

הצעה לסדר לחברת הכנסת, סגנית יושב-ראש הכנסת, אסתר סלמוביץ. בבקשה. לפי הכללים את קוראת בדיוק את הטקסט שהוגש לי.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתמול, במסגרת התוכנית "הלילה" שבהנחיית גבי גזית, נערך משאל טלפוני, ולפיו נתבקשו הצופים לחוות את דעתם לחיוב או לשלילה באשר להחלת עונש מוות על מחבלים. התוצאות המדהימות הראו, ש-96% מקרב הצופים חייבו החלת עונש מוות, לעומת 4% ששללו החלת עונש כזה. אולם אז הודיע מנחה התוכנית, כי אירעה תקלה והמשאל מבוטל.

למותר לציין, כי כבר עם היוודע תוצאות המשאל הראשוניות, אשר הראו על רוב משמעותי למחייבי החלת העונש, הגיב מנחה התוכנית, כי תוצאות אלה אינן תואמות את הצפי של עורכי התוכנית.

אני מוצאת לנכון להעלות נושא זה לאור פניות רבות מצד צופים נזעמים, המסרבים לקבל את הודעת המנחה על אירוע התקלה וביטול המשאל כלשונה, ורואים בכך מחיקת משאל שתוצאותיו, ככל הנראה, לא עלו בקנה אחד עם דעותיו של מנחה התוכנית ו/או עם דעותיהם של מנהלי רשות השידור.

דומני, כי לאור העובדה שמדובר ברשות ממלכתית ראוי נושא זה לתגובה ציבורית מצד חברי הבית, ולאור מצב העניינים שנוצר מוצאת אני לנכון לקרוא לרשות השידור ולשרת החינוך והתרבות, הממונה עליה, להוכיח ולהסביר לציבור כי אכן מדובר בתקלה, כפי שנטען.

הרושם שנוצר בציבור – ולמסקנה זו הגעתי נוכח גל הפניות שקיבלתי – מעורר את החשש, כי מדובר במחיקת תוצאות משאל בלתי צפויות, וייתכן אף שחמור מכך – בביטול תוצאות שאינן עולות בקנה אחד עם דעות רשות השידור ו/או הממונים עליה. מכיוון שכך, את הספק הזה, אדוני היושב-ראש, יש להזים לאלתר, בטרם יסיק ממנו הציבור מסקנות עגומות, על-פי נטייתו, כפי שעולה מהתגובות שהגיעו אלי. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, זה לא נושא לדיון, זו הצעה לסדר, והרי תגובתי – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, זה לא נושא לדיון. יש לנו תקנון. בהצעה לסדר חבר הכנסת פונה, ויושב-ראש הישיבה – היושב-ראש או אחד הסגנים, מי שמנהל את הישיבה – עונה עליה. איננו יכולים לפתוח דיון בזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אבל למען האיזון. דקה אחת.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשטרה והתקשורת, הרשת הזאת לא שייכת אליך, נכון? אחרת הייתי מבקש את תגובתך.

שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:

היא לא שייכת אלי, תודה לאל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, באמת לפניכם משורת הדין, אבל דקה. אחת לחודשיים, לפניכם משורת הדין. בבקשה. לא לנושא עצמו, אלא לתקלה הטכנית של הסקר. הרי זה הנושא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כן. אדוני היושב-ראש, שמעתי את חברת הכנסת סלמוביץ, ואני תמה על שהיא מביאה דבר כזה כהצעה לסדר-היום בכנסת. אני חושב שהנושא הזה כבר נדון כמה פעמים בבית הזה, והכנסת אמרה את שלה ודחתה את ההצעה, מסיבות ענייניות, קונקרטיות ואנושיות. ואני חושב שהיתה הכרעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל העם חושב אחרת. 96%.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ואי-אפשר, בכל סקר אקראי, שמנצל מומנטום מסוים, לנצל דברים כאלה. על כן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש – – –

יורם לס (העבודה):

איפה 20% הערבים?

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, תן לסיים את הפרשה הזאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

על כן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להוריד את הנושא הזה מסדר-היום. זה מה שנעשה בכנסת בהצבעה דמוקרטית על-ידי נבחרי העם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. זה מה שהתכוונתי.

רבותי, הרי תגובתי על הצעתה לסדר של חברתי, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ: א. אם יש תלונה קונקרטית נגד רשות השידור, אני חושב שצריך להפנות אותה לשרת החינוך והתרבות. את יכולה להשתמש באחד הערוצים הבאים: 1. שאילתא בעל-פה, אם נאשר, ואנחנו לא צנזורים פוליטיים; 2. שאילתא רגילה, זה אפילו לא כרוך באישור שלנו; 3. שאילתא ישירה, זה בכלל לא מענייננו מבחינת הפרוצדורה; ניתן גם להגיש הצעה דחופה לסדר-היום, אם היא תאושר, כמו כל הצעה אחרת, או הצעה רגילה לסדר-היום, או אפילו הצעת אי-אמון בממשלה. הדרכים ידועות לך. הכול פתוח.

ב. לגופו של דבר, אני מבקש להעיר הערה אחת, פרלמנטרית, ברשותך. אינני יודע מה תהיה התשובה, אם זו היתה תקלה טכנית או אחרת. מה שאני רוצה לומר, בעיקר בתגובה גם על דבריו של חבר הכנסת דראושה ועל ההערה של חבר הכנסת לס: אנחנו בכנסת פועלים כשליחי הציבור והמפלגות, לא על-פי סקרים ולא על-פי משאלי עם, שעדיין אין. מובן שהסקרים למיניהם, טובים ולא טובים, תקינים ולא תקינים, שפירים או מקולקלים, מבחינה טכנית או אחרת, הם גורם ציבורי די חשוב בחיינו הציבוריים. אני רק רוצה להודיע לך, שברוב מדינות אירופה יש היום איסור מוחלט על עריכת סקרים, והם כולם תחת פיקוח מדעי מדוקדק, כדי שלא לשרבב מין בשאינו מינו. תודה.

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק מלווה המדינה (תיקון מס' 10) (סמכות לשנות תקנות), התשנ"ג–1993.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון מס' 10) (הרכב ועדת המינויים), התשנ"ג-1993, מטעם חברי הכנסת אלי דיין, שלמה בניזרי ועובדיה עלי. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום: שאלות בעל-פה. כפי שאתם רואים, שר המשטרה הוא שר מאוד מבוקש במליאה הזאת, זוכרים לו את חברותו הפורייה בכנסת.

שר המשטרה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 139 של חבר הכנסת אורי אור, בנושא: רכישת סירת משטרה על-ידי משטרת אילת. בבקשה, חבר הכנסת אורי אור.

רכישת סירת משטרה על-ידי משטרת אילת

אורי אור (העבודה):

בביקורי האחרון באילת, ביום 21 בנובמבר 1992, הגיעו אלי ידיעות, כי תחנת משטרת אילת רכשה סירת משטרה החיונית לתפקודה במחיר של 70,000 דולר. עוד נמסר לי, כי מאז רכישתה, לפני יותר משנה, מושבתת הסירה, פרט לכמה ימים בודדים שבהם תפקדה תוך תקלות. למרות מכתבי בנדון למפכ"ל ולמרות תשובתו כי הסירה אכן תוקנה, לאחר בירור שערכתי בנדון הובהר לי, כי הסירה עדיין מושבתת.

ברצוני לשאול, אדוני שר המשטרה:

1. האם מודעת המשטרה להשבתת הסירה?

2. אם כן – מדוע אין סירת המשטרה מתוקנת או מוחלפת בסירה תקינה?

3. האם אין בכך משום בזבז כספי הציבור?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להשיב על שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת אורי אור.

1. התשובה חיובית.

2. הסירה תוקנה בעבר. המנוע המקולקל הוחלף במנוע חדש שהובא מארצות-הברית. הסירה הוחזרה לפעילות, אולם זמן קצר אחר כך התקלקל המנוע החדש, ואז הושבתה הסירה שוב. בשלב זה פועלת המשטרה לתיקון המנוע בעזרת הסוכן והיצרן של הסירה.

3. למשטרה לא היתה שליטה על התקלות שאירעו. בשלב זה גם מתבצעת בדיקה משפטית באשר לאפשרויות התביעה נגד היצרן על הנזק שנגרם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

יש שאלה נוספת לחבר הכנסת אורי אור?

אורי אור (העבודה):

אני מסתפק בתשובת השר.

היו"ר ש' וייס:

אין.

שאלה נוספת לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אני ביקשתי – לנושא הבא.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן. חשבתי שתהיו שלושתכם, וזה יהיה "שלושה בסירה אחת". בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, זאת ההזדמנות לשאול, כמה כלים, כמה שוטרים, ומה הם האמצעים שמשטרת ישראל מעמידה לשמירת ביטחון הציבור גם בים-סוף, גם בכינרת, גם בחופי הים התיכון, ואולי גם במקומות אחרים. נדמה לי שבעבר החזקתם כוח גם בים-המלח. אם תוכל לפרט את מערך הכוח המשטירתי לשמירת ביטחון הציבור בימים באמצעות כלים ימיים, נשמח לשמוע על כך.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, חוץ מהשם אין קשר בין השאלה הזאת לקודמתה, לכן תחליט אם אתה משיב או לא. הנושא הוא נושא, הבעיה היא פשוט פרוצדורלית.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בהחלט מזמין את חבר הכנסת דוד מגן לעיין בחוברת שהופצה לפני שבוע – –

היו"ר ש' וייס:

חשבתי שאתה מזמין אותי לשיט.

שר המשטרה מ' שחל:

– על המשטרה, שם ימצא את כל הנתונים, ואם יחסרו נתונים נוספים, אני מוכן לספק לו אותם.

דוד מגן (הליכוד):

חסר פירוט.

שר המשטרה מ' שחל:

בחוברת נמצאים רוב הנתונים שמדובר עליהם – ואני משוכנע שהיושב-ראש לא ייתן לי לדבר חצי שעה כדי לחזור על הנתונים והמספרים בכל הנוגע לכוחות המשטרה בכינרת, בים-המלח, בים-סוף ובים התיכון.

היו"ר ש' וייס:

אני גם לא בטוח שתמצא לגלות את זה.

שר המשטרה מ' שחל:

בהחלט. את זה אני משאיר לדמיון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אנחנו עוברים לשאלתא בעל-פה מס' 140, של חבר הכנסת רן כהן, בנושא: תפיסת חוליית "הפנתר השחור". בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

תפיסת חוליית "הפנתר השחור"

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, אמש פורסם באמצעי התקשורת על תפיסה של חוליית "הפנתר השחור" בגליל, בכפר ג'דידה נדמה לי, שבה מעורבים ערבים אזרחי ישראל.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעות הללו נכונות?

2. אם כן – מה הוא מספר האנשים המעורבים בפרשה?

3. אם הידיעות נכונות, מה יעשה משרדך כדי לצמצם את המעורבות של אזרחי ישראל בפעילות חבלנית? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אדוני שר המשטרה, תשובתך.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להשיב על שאלתא בעל-פה מס' 140 של חבר הכנסת רן כהן.

1-2. התשובה שלילית. נעצרו שלושה אנשים בחשד של הנפת דגלי אש"ף וציור סממאות לאומניות. במהלך חקירתם התברר אחד מהם, שהוא גויס על-ידי אנשי "הפנתר השחור", חוליית מחבלים הפועלת באזור ג'נין, כדי להקים חוליה מקבילה בג'דידה. על סמך דבריו ביקשה המשטרה להאריך את מעצרם בבית-המשפט, אולם לאחר חקירה מאומצת התברר, שאין לחשודים האלה כל קשר לחוליית "הפנתר השחור".

3. אין צורך להסיק מסקנות כלליות. רובם המכריע של אזרחי ישראל הערבים הם אזרחים שומרי חוק וסדר. כאשר מגיע למשטרה מידע על מעורבות בפעילות חבלנית, היא פועלת לסיכולה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן.

אדוני השר, אתה מפתיע אותנו בתשובותיך המתומצתות. מה יהיה?

רן כהן (מרצ):

אדוני השר, תודה על התשובה. אני שמח מאוד לדעת ממך, שהידיעה לא היתה נכונה, שרק התברבות היא שעמדה בבסיס העניין, וכי אין בעצם בכפר ג'דידה חבלנים, המעורבים בארגון ה"פנתר השחור".

עם זאת אני מבקש לדעת, אדוני שר המשטרה והתקשורת, האם הממצאים שיש בידי המשטרה מצביעים על עלייה, או אולי על ירידה, במעורבות של ערבים או יהודים אזרחי ישראל בפעילות חבלנית, עקב התגברות האלימות בפעילות האינתיפאדה בחודשים האחרונים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת סילבן שלום, ואחריו – לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, השאילתא שהגיש כאן חבר הכנסת רן כהן מחייבת אותי לשאול לגבי כלל המקרים שקרו בשנה האחרונה, או בשמונת החודשים האחרונים שבהם אתה נמצא בתפקיד, לאו דווקא לגבי האירוע הזה, לאו דווקא לגבי אזור הגליל, אלא לגבי כל אזורי הארץ.

האם ידוע לשר, כמה אירועים כאלה היו בקרב ערביי ישראל? ואם כן, באילו אזורים היה עיקר הפעילות? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, במשך שנים התפארנו בכך שערביי ישראל הלכו והזדהו יותר ויותר עם המדינה והסתייגו מן הטרור הערבי. הדבר החל להשתנות במלחמת ששת הימים, כאשר נפלו החומות ונוצר המפגש של ערביי ישראל וערבים מיש"ע. לאחרונה זה החרף, במיוחד כאשר חברי כנסת ערבים נפגשו עם רב-המרצחים ערפאת בתוניס, ואפילו כמה פעמים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה זה שי"ך בכלל?

רחבעם זאבי (מולדת):

והיה חבר כנסת ערבי, שקרא לערבים להשתמש נגדנו בכל האמצעים.

האם השר – ופה תבינו למה זה קשור – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה מוצא כל הזדמנות להסתה. זו הזדמנות להסתה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ופה תבינו למה זה קשור – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת דראושה, יש לי בקשה אליך.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא נוסע לתוניס ואני מסית, הוא מתחבק עם ערפאת ואני מסית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, שנייה אחת. יש לי בקשה אליך: כדי שאני אוכל להשתלט, אל תגיב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, עכשיו תקשיב לי. בשאלות בעל-פה לא מקובלות קריאות ביניים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, אני רוצה לומר לך משהו, גם לחבר הכנסת דראושה: לפני שבע-שמונה דקות היתה הצעה לסדר, ולא מקובל שבהצעה לסדר נותנים רשות דיבור למישהו אחר. אני חשתי שיש צורך ועשיתי את זה. אני לא צנזור. להיפך, לעתים אני רוצה לתת לקשת שלמה להתבטא. אתם, חברי הכנסת, נציגי הסיעות הקטנות של כל הבית, אתם במיוחד, כולכם, הפעם בלי קשר להשתייכות מפלגתית, צריך להיות לכם עניין ממדרגה ראשונה בשמירה על תקנון הכנסת. מה לעשות, הרי אנחנו רגילים לכך שיש בינינו ויכוח פוליטי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אנחנו לא מסיתים אף פעם אחת. אף פעם אחת לא קרה שחבר כנסת ערבי מסית. אנחנו לא מסיתים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, יש לך הרבה מאוד הזדמנויות להעמיד את עמדותיך במרכז תשומת הלב. כידוע לך, הפרלמנט פתוח.

חבר הכנסת זאבי, אני מבקש שתסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבין שלא נעים לכם – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, חבר הכנסת זאבי. שאלה לשר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני שואל, אני לא אחרוג מהזמן.

היו"ר ש' וייס:

כבר חרגת.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא; מדדתי – 50 שניות.

היו"ר ש' וייס:

אתה מקבל עוד 20 שניות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבין שלא נעים לכם שמזכירים את זה.

אני שואל את השר, האם כחבר בממשלה, כחבר הקבינט המדיני-הביטחוני וכמי שאחראי לביטחון הפנים, אתה מוכן לחוות את דעתך באשר להשפעה השלילית שיש לנבחרי ציבור ערבים שנפגשים עם ראשי המחבלים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אדוני השר, אני חושש שהפעם לא תוכל לתת תשובה תמציתית. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלתא של חבר הכנסת רן כהן – בנתונים לגבי מעורבות של ערביי ישראל בהפרות סדר ובמעשי אלימות אין משמעות של עלייה. בחודשים האחרונים אף יש ירידה מבחינה סטטיסטית. אני יכול לברך על כך שבכל המחוזות של המשטרה, למעט ירושלים, ששם הבעיה היא בעיה ספציפית ואיננה שייכת לערביי מדינת ישראל, אין תופעה כזו.

לחבר הכנסת סילבן שלום – הנתונים פורסמו בדיון על משרד המשטרה, ובחברת היו כל הנתונים. אני מדבר על מגמה, אין טעם לחזור כאן על המספרים. המספרים הם לא משמעותיים.

לחבר הכנסת רחבעם זאבי – אני חושב שלשון העבר ביחס למגמות של ערביי ישראל להזדהות או הרצון להזדהות עם המדינה, איננה מתאימה. לדעתי, וגם סקר שנעשה באוניברסיטת חיפה הוכיח, שהרוב המכריע של ערביי ישראל היו מעוניינים להגיע להזדהות רחבה יותר מזו שהחברה בכלל מוכנה לקבל. כלומר, מבחינת הראייה שלהם כאזרחים במדינת ישראל, רובם המכריע היו רוצים להשתלב יותר, אבל לא תמיד היתה נכונות לקבל את זה.

אין לנו עניין להבליט דווקא את המקרים החריגים שהיו פה ושם, בעיקר בתחומים של האירוע שהיה בקשר לפונדמנטליזם האסלאמי.

אשר להשפעה של חברי כנסת ערבים על ערביי ישראל – אינני מומחה בעניין הזה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה יכול לשאול אותי מה דעתי על ההשפעה של חברי כנסת יהודים שהיו בתוסי, גם אז אני יכול להגיד לך: אינני יודע. אין לי בעניין הזה מומחיות יותר מלמישהו אחר. כשר המשטרה אני משיב לפי נתונים ועובדות. אין בשום פנים ואופן לדבר בהכללה. הרוב המכריע של אזרחי ישראל הערבים הם אזרחים שומרי חוק, ורצונם להתנדב, בכלל זה לשירות בצבא, הולך וגדל, ולא קטן; ואני מברך על כך. הם מוכנים להתנדב גם למשטרת ישראל. אילו היו לנו יותר תקנים, אני חושב שהיינו מוצאים ערבים, מוסלמים ונוצרים, שלא שירתו בצה"ל, המוכנים להתגייס למשטרה ולשרת בה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בתנאי חובה?

שר המשטרה מ' שחל:

לא, לא בתנאי חובה.

זה נושא חדש.

היו"ר ש' וייס:

זה נושא חדש, חבר הכנסת זאבי.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מדבר על המגמה, המגמה היא ללא ספק אחרת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר המשטרה.

אנחנו ממשיכים בשאילתא מס' 143. סגן השר לענייני דתות ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 143 של חבר הכנסת שמואל הלפרט, בנושא: בתי-כנסת לעולים חדשים באתרי הקרוונים. חבר הכנסת הלפרט, בבקשה.

בתי-כנסת לעולים חדשים באתרי הקרוונים

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הדתות, בעיתון "שערים" מיום כ"ד בשבט התשנ"ג, 15 בפברואר 1993, פורסם, כי באתרי המגורונים והקרוונים של העולים החדשים ברחבי הארץ לא הוקצו מבנים למקוואות, לבתי-כנסת ולמבני דת; זאת למרות בקשות חוזרות ונשנות של העולים החדשים מכל הגורמים הממשלתיים.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם בדק משרד הדתות את צורכי העולים החדשים במבני דת באתרי המגורונים והקרוונים?

2. כמה מבני דת חסרים באתרים השונים?

3. מה ייעשה למען הקצאת מקוואות, בתי-כנסת ומבני דת אחרים לעולים החדשים באתרי מגוריהם? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, אדוני סגן השר לענייני דתות.

סגן השר לענייני דתות ר' פנחסי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, 1-2. המשרד לענייני דתות לא עורך סקרים על מנת לבדוק איפה וכמה מבני דת חסרים ברחבי הארץ, וכן את צורכי העולים במבני דת באתרי המגורונים והקרוונים. אבל התקבלו בקשות רבות מאזורים רבים ברחבי הארץ, של ראשי הרשויות ושל העולים, להקים מבני דת, בתי-כנסת ומקוואות. לצערי, משרד השיכון בנה שכונות שלמות למגורים בלי מבני דת.

נפגשתי בעניין זה עם שר השיכון ועם סגנו, כדי שמשרד השיכון יקצה אולי כמה קרוונים לצורך בתי-כנסת. סוכם שנגיש בקשה למשרד האוצר, עם רשימה, איפה וכמה קרוונים צריכים, ואז ימליץ משרד השיכון להכיר בצורך בתקציב המיוחד לרכישת אותם קרוונים.

3. הקמת מבני דת, בתי-כנסת ומקוואות אינה מוטלת על משרד הדתות בלבד, אלא על ועדה בין-משרדית המורכבת ממשרדי השיכון, הפנים והדתות.

סך התקציב לשנת 1993 שהוקצה לפיתוח בתי-כנסת ומקוואות בכל רחבי הארץ, במסגרת פרטי התקציב של משרד הדתות, הוא כ-10.5 מיליון שקל. למיטב ידיעתנו, סך כל התקציב לנושא זה העומד לרשות הוועדה הבין-משרדית, שהוקצה לכל שלושת המשרדים המרכיבים אותה, הוא כ-28 מיליון שקל. חלקו כבר משועבד בהרשאה להתחייב במסגרת ועדה בין-משרדית, שהחלטותיה התקבלו עוד בשנת 1992.

הוועדה הבין-משרדית רשאית לחלק כספים העומדים לרשותה רק על-פי נוהל ומבחנים לחלוקת כספים לצורך תמיכה במוסדות ציבור, שפורסמו לפי חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, בילקוט הפרסומים התשנ"ב, עמ' 2569, 3736.

הודעה על התקציבים לשנת התקציב 1993 העומדים לרשות המשרדים בנושאי דת שונים פורסמה בזמנה בעיתונות על-ידי המנהל הכללי של המשרד. המועד האחרון להגשת בקשות לתמיכה הוא כ"ב באדר התשנ"ג, 15 במרס 1993.

במסגרת התקציב העומד לרשות הוועדה הבין-משרדית יבדקו צורכי העולים החדשים במבני דת באתרי המגורונים והקרוונים, וייעשה המקסימום האפשרי להביא להקמת מקוואות, בתי-כנסת ומבני דת אחרים לעולים החדשים באתרי מגוריהם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן השר לענייני דתות. שאלה נוספת לחבר הכנסת שמואל הלפרט. יש שואלים נוספים? אחריו – חבר הכנסת דוד מגן. שתי דקות לחבר הכנסת הלפרט, ודקה לחבר הכנסת מגן.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני סגן שר הדתות, בכל שכונה חדשה הנבנית בארץ בונים עם מבני המגורים גם מוסדות חינוך, מרכזי ספורט ובידור, מרכז מסחרי וכו'.

מדוע אין משרד הדתות דואג לכך, שבכל שכונה חדשה ייבנו גם כל המוסדות שבלעדיהם יהודי דתי לא יכול להתגורר באותה שכונה – בית-כנסת ומקווה – מבנים חיוניים לכל יהודי דתי, כדי למנוע סבל מאלפי משפחות?

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי סגן השר, אני רוצה להזכיר לך, ששר הבינוי והשיכון עדכן את הכנסת עוד לפני חודשים רבים, כי בתוך שלוש שנים בכוונתו לפנות את כל אתרי הקרוונים מהעולים. אנחנו חושבים שאפשר לעשות זאת מהר יותר. אני מציע לך לבדוק את החסר הגדול הקיים במוסדות ציבור, לרבות מוסדות דת, בשכונות החדשות הריקות, ולהשקיע את הכספים באותם אתרים שאליהם יגיעו העולים החדשים בסופו של דבר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, זאת התשובה. מה השאלה?

דוד מגן (הליכוד):

זו היתה גם השאלה. זו היתה שאלה-הצעה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

בבקשה, אדוני סגן השר לענייני דתות.

סגן השר לענייני דתות ר' פנחסי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתשובה על השאלה הנוספת של חבר הכנסת הלפרט, אני מסכים אתו שבכל שכונה שבה בונים מאות יחידות דיור למגורים צריך לבנות גם מבני דת. לצערי, הדבר לא נעשה, ואמרתי בתשובתי הקודמת שמשרד השיכון דאג רק לבנייה למגורים ולא דאג למבני דת.

כפי שצינתי, יש בקשות שהופנו למשרד, ובמסגרת התקציב העומד לרשותנו – ואני מודיע מראש שאין לנו די תקציב להיענות לכל הבקשות שמתקבלות אצלנו במשרד – נעשה, כמובן, את המקסימום, ובמקום שיידרשו בו מבני דת רבים יותר, שיש בו אוכלוסייה גדולה יותר שנזקקת למבני דת, קרי בתי-כנסת ומקוואות, נעשה זאת.

בתשובה לחבר הכנסת דוד מגן, אני בהחלט מקבל את ההצעה לבדוק, ובמקום שהטווח אכן יהיה ארוך יותר, ניתן זכות קדימה לבנייה או להעמדת קרונן לצורך המתפללים העולים המבקשים זאת. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה.

הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירות), התשנ"ב-1992

(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק ע"ה – הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירות), התשנ"ב–1992, בדיון מוקדם. בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן.

אברהם פורז (מרצ):

מי עונה בשם הממשלה?

היו"ר ש' וייס:

שר הפנים. שר הפנים נמצא, חברי הכנסת, הכול בסדר גמור. אדוני שר הפנים, אנחנו עוברים לנושאים שלך. הגעת בדיוק בזמן. חבר הכנסת מגן, זו הנמקה מהמקום, אני מבין. בתוך דקה אחת אתה צריך לשכנע את כולנו, בעיקר את שר הפנים. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נכבדי שר הפנים, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת מדברת על איחוד הבחירות למועצות האזוריות ולראשי המועצות האזוריות עם הבחירות לרשויות המקומיות. ההצעה הזו אושרה בקריאה מוקדמת בכנסת השתיים-עשרה, אולם לא זכתה להמשך הטיפול, מסיבות פוליטיות שונות.

במהלך הבדיקה הסתבר כי משרד הפנים מבקש זמן להיערך טכנית למשימה הזאת, ועל כן תיקנתי את ההצעה שהונחה על שולחן הכנסת ב-3 באוגוסט אשתקד וביקשתי להחיל את ההצעה, לאחר שהעיקרון יתקבל, רק בבחירות הבאות לרשויות המקומיות, דהיינו, לאחר הבחירות של 1993, כך שמשרד הפנים ייערך בהתאם.

לאור שאלה ששאלתי את שר הפנים, אני שמח שהוא הסכים – כך הבנתי מהתשובה על השאלה – לתמוך בהצעה זו בשלב המקדמי ולבחון אותה לעומקה בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, ובמהלך הדיונים באותה ועדה, לאחר שהמליאה תאשר את העברת הצעת החוק, אפרט, כמובן, את כל ההצעה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אדוני שר הפנים, מה היא תגובתך? אתה מסכים?

שר הפנים א' דרעי:

כפי שאמר חבר הכנסת דוד מגן, אני מסכים, ואני מקווה, כפי שהוא אמר, שהוא יסכים שהעניין ייבדק לעומק, ואם יהיה צורך בשינויים, נכניס שינויים בוועדת הפנים. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אם כן, ההצעה היא להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. יושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת מצא, איננו אתנו; זו גם הזדמנות להעביר לו ניחומים של הכנסת על מות אמו, בשם כל הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המועצות האזוריות (בחירות), התשנ"ב–1992,

לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. 15 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים; פה-אחד עברה הצעת החוק להמשך הטיפול. תודה ליוזם, תודה לשר על תשובתו.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו חוזרים עכשיו לשאילתא בעל-פה, המופנית לשר הפנים. זו שאילתא מס' 142, של חבר הכנסת זיסמן, בנושא: גירוש של 50 אתיופים לא-יהודים מן הארץ. חבר הכנסת זיסמן, המיקרופון שלך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אנחנו יכולים להמתין לשר הפנים.

היו"ר ש' וייס:

שר הפנים כאן, זה בסדר. רק שנייה. בבקשה.

גירוש של 50 אתיופים לא-יהודים מן הארץ

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, בימים אלה נערך משרד הפנים לגרש 50 אתיופים לא-יהודים, שהסתננו ארצה ב"מבצע שלמה".

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לכך שגירוש אנשים אלה מסכן אותם, דבר שהופך אותם לקבוצה ייחודית, שיש לנהוג בה מתוך רגישות והתחשבות?

2. אם כן – למרות חוקי ההגירה הקבועים שיש למדינה, האם נשקל לאפשר להם להישאר בארץ על-פי התקנה הנושאת את הכינוי "קריטריון של חמלה", או על-פי חוק הכניסה לישראל?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר הפנים, בבקשה, תשובתך.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להשיב על שאילתא בעל-פה מס' 142, של חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

הידיעות שפורסמו בעניין זה אינן תואמות את המידע האמיתי. מדובר בקבוצת אנשים לא-יהודים, שהציגו את עצמם בזהות שאולה כבני משפחות עולים ב"מבצע שלמה" ואחריו. מעשה המרמה נתגלה, נחקר ואומת.

אשר על כן, להלן תשובותי על השאלות:

1. להערכתנו, חזרתם לאתיופיה אינה מסכנת אותם, ועובדה ששלושה מהם עזבו מרצון, שניים גורשו, ולגבי היתר מתקיים שימוע במטרה להבין את הנסיבות האישיות.

2. בכל מקרה, עובדי משרד הפנים מגלים התחשבות מלאה ומפעילים קריטריונים של חמלה. והראיה, אישרנו לארבעה מהם היתרי ישיבה, לשניים – קבע, ולשניים – הארכת האשרה הזמנית שיש להם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

בבקשה, שאלה נוספת לחבר הכנסת זיסמן, ואחריו – לחבר הכנסת דוד מגן. אני רואה שחסר לנו חבר הכנסת רענן כהן, שתמיד היה מאזן את השאלות הנוספות מהצד הזה. חסרוננו מורגש.

דוד מגן (הליכוד):

יש היום קיזוז.

עמנואל זיסמן (העבודה):

שאלתי לשר: האם יש בארץ גם קבוצות אחרות מארצות שונות, שהמשרד ינקוט לגביהן אותו יחס ואותה מדיניות?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת דוד מגן, הפעם שאלה ולא תשובה, ברשותך.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, צריך לזכור באיזה קצב נערך "מבצע שלמה", כך שקשה מאוד היה לתכנן – מעשה מרמה וכיוצא בזה.

אני פונה ושואל, כעצת היושב-ראש: נוכח הצהרתו של יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, חבר הכנסת עמנואל זיסמן – וכנזה הוא שאל את השאלה – האם אין מקום לנהוג לפני משורת הדין, לחשוב מחשבה הומניטרית יתירה ובכל זאת לאפשר לחלקם, עם כל הזיהוי המיוחד שלהם, להישאר בארץ? אני לא מציע ליטול אחריות למה שיקרה להם באתיופיה, גם אם מישהו דיווח לך שהכול שקט ושפיר שם.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני שר הפנים, תשובתך.

שר הפנים א' דרעי:

לשאלה של חבר הכנסת עמנואל זיסמן, האם נוהגים כך גם לגבי עולים אחרים, או יוצאי מדינות אחרות: אכן, בלי לפרט פירוט רב – אני יכול לתת לך את זה בכתב – יש עשרות רבות מאוד של מקרים, מברית-המועצות, מהפיליפינים ומארצות אחרות, שבהם המשרד מגרש מי שניסה להיכנס לישראל שלא בהליך חוקי, ויתירה מזאת, מי שניסה לרמות ונכנס תחת זהות שאולה.

לחבר הכנסת דוד מגן, קודם כול אנחנו חייבים לעבוד על-פי החוקים: חוק השבות וחוק הכניסה לישראל. למרות כל מה שאמרת על "מבצע שלמה", מדובר באנשים שלא ביקשו להיכנס בסוג של כניסה הומניטרית, על סמך חוק הכניסה לישראל, אלא קיבלו על עצמם זהות שאולה ונכנסו לכאן במרמה. וחייבים לדאוג שמרשם התושבים של משרד הפנים ושל מדינת ישראל ייתן נתונים אמיתיים, ולא יעלה על הדעת שאנשים שאינם יהודים יהיו רשומים כיהודים. זה דבר ראשון.

דבר שני, דווקא עם עליית יהודי אתיופיה ועם הטיפול שלנו היום בעשרות האלפים, במי שמכונים הפלאשמורה, אני יכול להגיד לך בוודאות שהיום המצב באתיופיה הוא לא מצב של סכנת נפשות. אני אומר את זה מתוך ידיעה ברורה, כמי שעוסק בזה שעות רבות בוועדת השרים לנושא הפלאשמורה. לכן, בוא נטפל ביהודים שנשארו ברחבי העולם, שבהם צריך לטפל. אנחנו עדיין לא מדינה שיכולה להרשות לעצמה – ולא מדובר באחד או בשניים; כפי שאמרתי, נתנו לבודדים אם השתכנענו שיש בעיות מיוחדות – לנהוג כפי שאמרת לגבי אנשים שכל משפחתם באתיופיה והם הסתגלו לכאן ולקחו זהות שאולה. אני לא חושב שהמדינה כמדינה צריכה לנקוט, ככלל לגבי עשרות מקרים, מדיניות כפי שאתה אמרת. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני שר הפנים.

הצעת חוק מימון הבחירות ברשויות המקומיות, התשנ"ג-1992

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אלי דיין לנמק מן המקום את הצעת חוק תע"ו, הצעת חוק מימון הבחירות ברשויות המקומיות, התשנ"ג-1992, שלו ושל חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כבוד שר הפנים, חבר הכנסת פורז ואנוכי מביאים בפניכם הצעת חוק שתקבע את כל נושא המימון לבחירות ברשויות המקומיות. עד עתה היה הנושא הזה מוסדר מדי פעם בפעם בהוראת שעה. מאחר שהנושא הזה בעצם הפך נושא מקובל, שיש לממן מקופת הציבור לא רק את הבחירות לכנסת אלא גם את הבחירות לרשויות המקומיות, לראשי הערים, לחברי המועצה, זה חלק בלתי נפרד מההליך הדמוקרטי שלנו – הנני מבקש בזה לאשר בקריאה טרומית את הצעת החוק של חבר הכנסת פורז ושלי, ביחד, ולהעביר אותה לוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת פורז, אתה תומך בהצעת החוק שלך?

אברהם פורז (מרצ):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר הפנים, מה דעתך?

שר הפנים א' דרעי:

לפני שבועות מספר היתה הצעת חוק של חבר הכנסת פורז, והסכמנו שהיא תעבור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. היה ויכוח אם היא תועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה או לוועדה אחרת, אינני יודע מה החליטה ועדת הכנסת – – –

דוד מגן (הליכוד):

ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

שר הפנים א' דרעי:

זה עדיין לא הוכרע. אני אמרתי שהמסורת היא, שכל חוקי הבחירות עוברים לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, אינני מבין מה הם השיקולים להעביר את ההצעה לוועדות אחרות. מימון, גם חוקי הבחירות, עברו לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, ואני לא מבין, הרי כולם תומכים בהצעה הזאת. גם אני תומך, אין לי התנגדות, היא זהה להצעת החוק שחבר הכנסת פורז הגיש לפני שבועות מספר, אבל אני אומר: לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, האם אתם מסכימים לכך שזה יעבור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה?

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שהנושא יועבר לוועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אם אתה לא מסכים, זה יעבור אוטומטית לוועדת הכנסת.

אברהם פורז (מרצ):

יש בעיה – – –

קריאות:

— — —

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא ביקשתי את רשות הדיבור להתנגד להצעה ואני מבקש להימנע מהתנגדות. אם הכוונה טהורה, צריך להעביר זאת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, ואם אין כוונה כזאת, ודאי שאני אביע התנגדות.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להציע — — —

אברהם פורז (מרצ):

— — — אנשי האוצר רוצים שההצעה תעבור לוועדת הכספים — — —

דוד מגן (הליכוד):

לא היה תקדים כזה.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, רגע. נפתור זאת.

אברהם פורז (מרצ):

דיברנו עם ראשי האוצר, ונקבל את הסכמתם — — — אני מציע שהעניין הזה יידחה — — —

דן תיכון (הליכוד):

שר הפנים אומר לך — — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש לי הצעה. אדוני שר הפנים, מהי הצעתך הסופית והמגובשת?

שר הפנים א' דרעי:

אני חושב שהוויכוח מיותר, היות שבין כך ובין כך יש הצעת חוק של חבר הכנסת פורז מלפני כמה שבועות, כאשר אותו ויכוח התנהל בינינו, והנושא עבר לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת אמורה להכריע בימים הקרובים – או ועדת הפנים ואיכות הסביבה או ועדת הכספים, וגם הנושא הזה יעבור לוועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, זה נשמע הגיוני.

שר הפנים א' דרעי:

עמדתי היא: ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, טוב שדבר כזה יעבור בהסכמה רחבה. ההצעה עוברת לוועדת הכנסת בתקווה שהיא תגלגל אותה לוועדה המתאימה, שהיא ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

חיים אורון (מרצ):

ועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מימון הבחירות ברשויות המקומיות, התשנ"ג-1992, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בקצב הזה אנחנו נגמור את החוקה למדינת ישראל, היום.

פה-אחד, 22 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה תעבור לטיפול של ועדת הכנסת לשם הכוונה לגלגול נוסף. נקווה שיעשו זאת מהר. תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום – הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תחולה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת רון נחמן. בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

קריאה:

היכן חבר הכנסת רון נחמן?

היו"ר ש' וייס:

הוא היה כאן לפני שנייה.

סקירת שר הפנים על פעולות משרדו

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר הפנים, אתה תתחיל בסקירתך, ותוך כדי כך נחשוב איך לשלב את חבר הכנסת רון נחמן.

שר הפנים א' דרעי:

בניתי על כך שתהיינה עוד כמה הצעות חוק – – –

היו"ר ש' וייס:

אני סומך עליך. חברי הכנסת, אני מזכיר את הנוהג. עשר דקות דברי מבוא של שר הפנים, אחר כך 12 שאלות בנות דקה, שר הפנים עונה, ואחר כך אני אמשיך ואסביר את הפרוצדורה. בבקשה, אדוני שר הפנים. אם חבר הכנסת עובדיה עלי יסכים להחליף אותי, אני אודה לו. חבר הכנסת עובדיה עלי.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש – – –

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת רון נחמן הגיע.

היו"ר ע' עלי:

אחרי שהשר יגמור את הסקירה, אני אתן לו את רשות הדיבור. אי-אפשר להוריד מישהו מעל הדוכן. השר יגמור את הסקירה, ואחרי כן. בבקשה.

שר הפנים א' דרעי:

אם היית נותן לי כמה דקות, הייתי מכין בינתיים את הסקירה.

היו"ר ע' עלי:

אני סומך עליך שהכנת את הנאום עוד לפני כן.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משרדי הניח בפני חברי הכנסת חוברת, אומנם צנועה ופשוטה בהשוואה למה שנתנו משרדי ממשלה אחרים, לפי מה שראיתי. אני מקווה שחברי הכנסת יסלחו לנו על כך, אבל אני חושב שהסקירה מקיפה את כל תחומי הפעולה של משרד הפנים. אני מקווה ומאמין שחברי הכנסת אכן קראו אותה בעיון רב, כך שאני לא אצטרך להרחיב, ובמסגרת הדקות שיש לי בעיקר אשים דגש בדברים המרכזיים שעומדים בפנינו בשנת 1993, ובמה שנעשה בשנת 1992, ממש בקצרה, ובתשובתי על שאלות חברי הכנסת אני אתמקד במה שחברי הכנסת ירצו להתמקד בו.

כידוע לכם, משרד הפנים מטפל בכמה תחומים. בתחום השלטון המקומי, בשנת 1992, כפי שהודעתי פעמים מספר בכנסת, מיניתי ועדה בראשותו של פרופסור סוארי לקבוע אמות מידה להקצאת מענק משרד הפנים לרשויות המקומיות, ואנחנו צפויים בחודשים הקרובים לקבל את מסקנותיה ואת המלצותיה של ועדת-סוארי בעניין זה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש מכם להאזין לדברי השר. אני מבקש מאוד להפסיק את הדיבורים. בבקשה.

שר הפנים א' דרעי:

העקרונות שקיבלתי מפרופסור סוארי ומחברי הוועדה, פרופסור ברנע ואחרים, והכיוון שהם מתכוונים להמליץ עליו לממשלה ולי בנושא אמות המידה, ברור שהם מהפכה, אפשר לומר, מן הקצה אל הקצה, לעומת מה שנהוג היום, לא רק בצורת חלוקת מענק משרד הפנים אלא בעיקר בניהול השוטף של הרשויות המקומיות. התפיסה שלהם היא, שרשות מקומית צריכה להתנהל כמו עסק מסחרי לכל דבר, וכי יש לשנות את החוק בנוגע לרשות מקומית שלא עומדת במסגרת תקציב – לא בתקציב שהממשלה קבעה לה או זה שהיא אישרה לעצמה. לאחר התראה קצרה של חודשים מספר ימונה לרשות כונס נכסים כמו לכל חברה ציבורית או חברה בע"מ אחרת הנמצאת בכינוס נכסים. פירוש הדבר שוועדה קרואה שתקום או כונס נכסים שימונה יקבלו רשות מקומית שתמשיך לתת שירותים בלי קשר לחובות העבר. אינני צריך להרחיב ולהסביר מה משמעות הדבר הזה, יש גם בעיה קשה עם חלוקת המענק לפי אמות המידה, העקרונות הללו – מה קורה עם ערי הפיתוח, מה קורה עם יישובים קטנים, ומה קורה עם מועצות אזוריות שאין להן מקורות הכנסה אחרים. ביקשתי, וגם שר האוצר שנפגש אתם אמר להם אותם דברים, שיתרון המרחק יהיה יתרון לגודל ליישובים קטנים, וגם למצב הסוציו-אקונומי של התושבים צריך להיות משקל לא רק בהכנסה אלא גם בהוצאה.

בנושא הארנונה, ועדת הכספים של הכנסת והכנסת קיבלו את הצעותינו. פעם ראשונה שהחוק מדבר על מסגרת בכל הנושאים. אני גם קבעתי ושלחתי לוועדת הכספים את התקנות שעליהן חתמתי ופרסמתי לגבי מתן שיעורי ההנחה. לצערי, עד היום הנושא של ההנחות ברשויות המקומיות היה פרוץ לגמרי, וכמעט כל רשות עשתה דין לעצמה בהנחות.

אביא דוגמה קטנה, בנושא של מפעלים תעשייתיים. אף שהם צריכים לבדוק אם זה אזור פיתוח א' או ב', ומה הן ההטבות שהם מקבלים ממשרדי הממשלה הכלכליים, הנושא של ארנונה הפך להיות בעל משקל עיקרי. הם רצו מרשות לרשות באותו אזור פיתוח – א' או ב' – וניסו להוציא מהרשות המקומית פטור מוחלט מארנונה, אף שזה עומד בניגוד לחוק. לצערי, יש רשויות שלא עמדו בפיתוי, רצו לתת מקורות תעסוקה ונתנו פטור של חמש, שבע ועשר שנים או פטור מוחלט בנושא הארנונה. גם בנושא זה קבענו הלכות ברורות, כאשר המבחן הוא מבחן שוויוני של רמת ההכנסה על-פי הדיווחים.

מי שיעיין בצורה רצינית בתקנות, על-פי ההמלצות של ועדה שמינית, יראה, לדעתי, שעברנו כברת דרך חשובה, אשר תקל מאוד מאוד על התושבים לדעת מי זכאי להנחה, והזכאי מקבל את ההנחה כמעט באופן אוטומטי. הוא לא יהיה צריך לעמוד בתור ולהזדקק להחלטות של ועדת ההנחות. כולנו יודעים שוועדות ההנחות הן פוליטיות, ורבות מהן לא יכלו לעמוד בלחצים שהיו עליהן. ועדת ההנחות נשארת אומנם, אבל רק לתחום מצומצם ביותר, למקרים של פיקוח נפש או של הוצאות חריגות, שלא הובאו פה בחשבון.

נושא נוסף, שהיה בסיוע של ועדת הכספים וועדת הפנים של הכנסת. בשנת 1993 ניתוסף לרשויות המקומיות סכום של כ-250 מיליון שקל לנושאי חינוך ורווחה, על-ידי משרדי החינוך והרווחה. לצערי, זה עדיין לא מבוצע. זה נמצא בתקציב, ואני מקווה שבימים אלה הנושא הזה יוסדר.

קליטת העלייה. יש בתקציב משרד הפנים לשנת 1993 סכום של 53 מיליון שקל לקליטת העלייה. לטעמנו, זה לא מספיק. כפי שידוע למי שמעורב בעניין, המשרד מנהל משא-ומתן די מתקדם עם משרד האוצר על הוספת מדד של "ריבוי טבעי" לרשויות המקומיות, כי משנת 1989 ועד היום היה ריבוי טבעי של 18%, שלא קיבלו עליו שום פיצוי. אני מקווה שהמשא-ומתן הזה ייגמר בהקדם.

המגזרים של המיעוטים, המגזר הדרוזי והמגזר הערבי. לגבי המגזר הדרוזי, כבר דיברנו על כך פעמים מספר; יש החלטות הממשלה מ-1991 ו-1992. אגיד את הדברים בכותרות. מענק האיזון, שיעמוד לרשות הרשויות המקומיות הדרוזיות בתקציב הרגיל של משרד הפנים בשנת 1993, הוא 57.732 מיליון שקל. לפיתוח יעמוד סך של 32 מיליון שקל – לפיתוח מים, כבישים ועוד שורה של דברים. זה לבד מתקציבי הפיתוח שעומדים לרשותם ממשרדי ממשלה אחרים. השנה גדלו התקציבים הללו.

לגבי המגזר הערבי, שהוא גדול יותר וכולל רשויות רבות יותר, יעמוד לרשותו בשנת 1993 מענק איזון בסך 213.603 מיליון לתקציבים שוטפים. לנושא הפיתוח, בשנת 1992 עמדו לרשותו 120 מיליון שקל ממשרד הפנים, ובשנת 1993 יעמדו לרשותו אותם סכומים, פחות או יותר, לנושא של כבישים, מים, ביוב, ניקוז, תברואה, תכנון ומיפוי.

אני רוצה לציין בפני חברי הכנסת את הקידום שחל בתקציבי הרשויות המקומיות הדרוזיות והערביות, על מנת שנקבל פרופורציות. בשנת 1991, לפני שנתיים, היה המענק של משרד הפנים לרשויות הדרוזיות 20.6 מיליון, וכיום, בשנת 1993, הוא עומד על 57.732 מיליון. המענק שעמד לרשות המגזר הערבי בשנת 1991 היה 86.721 מיליון, ובשנת 1993 – 213.603 מיליון.

נושא נוסף שאני רוצה לציין אותו בכותרת – הנושא של הכבאות, אשר כמה חברי כנסת העלו אותו. ראשית, תקציב הכבאות עלה בשנת 1993 בשיעור של 90 משרות נוספות. לצערי הרב, זה לא מספק. הפתרון האמיתי לנושא הכבאות הוא מה שהציעו כאן חברי הכנסת, ואני מקווה שהממשלה תאמץ אותו – רשות כבאות ארצית. אני מקווה שנגיע לכנסת מהר מאוד עם הצעת החוק לקריאה ראשונה.

בנושא תקציבי פיתוח, אנחנו נתעסק השנה בעיקר עם הנושא של מינהלת ביוב ארצית שהקמנו. אני פירטתי כבר; יש פה מהפכה אמיתית גם בתקצוב, גם בקריטריונים של מינהלת הביוב, ואני מקווה שהשנה אכן יושקע סכום של כ-200-250 מיליון שקל בנושא של ביוב.

נושא מינהל האוכלוסין נמצא בתחום אחר לגמרי, לא קשור לרשויות המקומיות, אבל כמחצית מכוח-האדם של משרד הפנים מתעסק במינהל האוכלוסין בכל הארץ. לא צריך לפרט כאן מה הם תחומי הפעולה של מינהל האוכלוסין. בשנת 1992 פתחנו ופיתחנו לשכות למינהל אוכלוסין ברחבי הארץ – רמת-גן, צפת, ירושלים, פתח-תקווה ועוד. אני מקווה, בעזרת השם, להמשיך בזה גם השנה ולפתח את הלשכות שנותנות שירות לאזרח. הנושא עומד בראש סדר העדיפויות שלנו.

כבר פירטתי בוועדת הפנים את החידושים בנושא הדרכון, בנושא תעודת הזהויות. אם חברי הכנסת ירצו – אני ארחיב. אני רואה שהזמן כבר קצר.

לנושא גירוש זרים, ששאל עליו חבר הכנסת זיסמן, בשנת 1992 הוצאו כ-550 צווי גירוש. לאחר מכן בוטלו 13. בוצעו בפועל 237 צווי גירוש. הצווים מתייחסים בעיקר לזרים מרוסיה – 119, פיליפינים – 65, תאילנד – 40, פולין – 38, רומניה – 23, גאנה – 26, טורקיה – 23.

בשנת 1993, כפי שאמרתי, אנחנו רוצים בעיקר לקצר את זמן ההמתנה לקבלת שירותי מינהל האוכלוסין, על-ידי שורה של פעולות שאינני רוצה להרחיב את הדיבור עליהן כאן. הן רשומות לפניכם.

לנושא התכנון והבנייה, מינהל התכנון. אנחנו נתמקד בשנת 1993, בסיוע חזק של ראש הממשלה, שדוחף את הנושא, בקיצור הליכי הביורוקרטיה, בעיקר בנושא תשתיות. מונח על שולחנכם בוועדת הפנים מסמך הדן בקיצור הליכים בנושאי תשתיות, כבישים וביוב, גם בצעדים מינהליים אחרים.

אנחנו עורכים יום עיון לכל הממונים על המחוזות ולמנהלי התכנון. אנחנו רוצים לעבור על תיק בסרט נע ולראות אילו תחנות ושלבים הוא צריך לעבור. אנחנו רוצים לנסות ולרכז את ההליכים לא רק באמצעים של חוק אלא גם באמצעים כלכליים. מצד אחד לרוץ מהר, אבל מצד שני לשמור על עקרונות התכנון, כדי שחלילה לא נחטא לעתיד.

כידוע לכם, הממשלה אישרה עבודה מאוד מאומצת שעשה מינהל התכנון – תוכנית מתאר ארצית 31 לקליטת העלייה. אני חושב שזו תוכנית המתאר הארצית הטובה, היעילה ובעלת האיות הגבוהה ביותר שהיתה עד היום למדינת ישראל. אני מקווה שאנחנו נשלים אותה בהחלטת ממשלה, שכל משרדי הממשלה, בהקצאת המשאבים שלהם, יעבדו אך ורק על-פי תוכנית מתאר ארצית. ולא יקרה, חלילה, מה שקרה בשנים האחרונות, כשמצד אחד בנו מגורים, ומצד שני אין תעסוקה.

אדוני היושב-ראש, אני יודע שאתה עדין מדי אתי. האם יש לי עוד זמן?

היו"ר ע' עלי:

לא, זמןך תם מזמן.

שר הפנים א' דרעי:

אני פשוט לא שמתי לב לזמן.

היו"ר ע' עלי:

אבל ראיתי שיש לך סקירה רצינית כל כך. כפי שתחפוץ. יש לך עוד שתי הזדמנויות לדבר: פעם אחת – בתום השאלות תעמודנה לרשותך – עשר דקות; ובסוף אתה תיתן תשובות.

דוד מגן (הליכוד):

אולי כדאי שהוא יגיד כמה דברים בראשי פרקים.

היו"ר ע' עלי:

בסוף הדיון יהיה לך זמן לא מוגבל להשיב.

שר הפנים א' דרעי:

כפי שהציע חבר הכנסת מגן, אומר רק מה הדברים שיעמדו במרכז העניינים ב-1993, ואם חברי הכנסת ישאלו – אפרט.

יש לנו בחירות לרשויות המקומיות, שתתקיימנה בחודש נובמבר השנה, בחשון התשנ"ד. הבחירות ככלל תתקיימנה בכל הרשויות המקומיות, לבד ממקרים שעדיין לא החלטנו עליהם, ונצטרך לנמק ולומר, מה הסיבות לכך שלא יתקיימו שם בחירות. במועצות אזוריות ובוועדים מקומיים, כידוע לכם, מתקיימות בחירות לפי תאריכים אחרים, ולא במועד הזה.

ההערכה שלנו היא, שהבחירות תתקיימנה בכ-160 רשויות מקומיות במדינת ישראל. אבל זה לא דבר מוחלט. נפרסם את החלטתנו בזמן הקרוב.

לגבי הבחירות אני רוצה לומר כאן בהצהרה אחת, כי אני בטוח שיתעניינו בכך, שהיכן שיש ועדות ממונות או ועדות קרואות, ככלל, המדיניות שלנו היא שאם אין סיבה חריגה ומיוחדת, הבחירות תתקיימנה בשנת 1993; אלא אם כן, כפי שאמרתי, יש נסיבות מיוחדות מאוד ויש ועדה קרואה או ממונה, שמונתה זמן קצר לפני כן, או בעיות מיוחדות שנצטרך לנמקן, שתעמודנה גם במבחן בג"ץ. לפי הניסיון, כל החלטה כזאת עומדת אחר כך במבחן בג"ץ. כפי שאמרתי, נפרסם את הדברים ברגע שנחליט בעניין. הדברים עדיין מצויים בהכנה במשרד הפנים.

אנחנו אחראים גם לנושאי רישוי כלי ירייה, אתרי רחצה, ביקורת סרטים. אני מציין את הדברים בכותרות ואיני רוצה להרחיב. לגבי כל נושא אפשר, כמובן, להרחיב ולומר מה אנחנו מתכוונים לעשות ומה עשינו עד עכשיו. יש הנושא של רשות כבאות ארצית, נושא שיעמוד בשנת 1993 במרכז.

אני בטוח ששכחתי דברים רבים, אבל אני מקבל את הצעת היושב-ראש ואתייחס לכך בהמשך. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר הפנים.

רבותי חברי הכנסת, סדר הדיון יהיה כדלקמן: תוקצה דקה לכל אחד משבעת השואלים שנרשמו. לאחר מכן ישיב השר במסגרת של מקסימום עשר דקות. מייד לאחר מכן נתחיל בדיון, כאשר לכל חבר כנסת תוקצינה חמש דקות תמימות, שבהן אפשר להביע הרבה.

ראשון השואלים – חבר הכנסת עוזי לנדאו. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. ראיתי שיש לך כמה שאלות. כעת יש לך הזדמנות לשאול את שאלותיך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הפנים, יש תהליך של בנייה בלתי חוקית מואצת במזרח-ירושלים. יש ניסיון של השתלטות אגרסיבית ובלתי חוקית של גורמי אש"ף וגורמים עוינים נוספים על שטחים בירושלים המזרחית. אף שהנושא הזה נדון פעמים מספר גם בוועדת הפנים וגם בכנסת לפני שנה. קרוב לוודאי, אין אפשרות להשתלט על התופעה, וגם פקחי משרד הפנים חוששים להיכנס כדי לאכוף את החוק בשל העדר ליווי משטרי או דרך להבטיח את חייהם.

לאחרונה אף מהתלת עיריית ירושלים ומתעתעת ברשויות בכך שלא רק שהיא מאפשרת את המשך הבנייה הבלתי חוקית הזאת, אלא בדרך עקלקלה היא הצליחה להעביר בוועדה הארצית לתכנון ולבנייה את פרויקט בית-הספר "מאמוניה". זה דבר חמור.

אני מבקש מכבודו לומר מה מתכוון משרד הפנים לעשות כדי לאכוף את החוק ולהפסיק את הבנייה המסוכנת הזאת. שנית, האם מתכוון השר להשתמש בסמכותו – וכך אני מקווה – כדי שלא לאפשר את הקמת בית-הספר הזה במזרח-ירושלים? תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חבר הכנסת עמנואל זיסמן – בבקשה, במסגרת דקה. אחריו – חבר הכנסת אברהם בורג.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני יודע, אדוני השר, שמדיניותך היא לתמוך ולחזק את הסמכות – סליחה, כך אי-אפשר, חבר הכנסת רון נחמן, אני לא אשאל על השרפה באריאל, אני מבטיח לך, אנא שב – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני השר, אני יודע שמדיניותך היא מדיניות של תמיכה וחיזוק הסמכות והעצמאות של העיריות והרשויות המקומיות. אני בטוח בכך שזה יימשך. אבל מדי פעם בפעם צצות בעיות ציבוריות, ולפי דעתי יש מקום לכך שבמקום שרשות מקומית תפעל לפי סמכותה לחוקי עזר, היא תפעל כדי שיהיה משהו ארצי. הבעיה שאני מעלה בפניך היא בעיה הקשורה בכך, שכלל שעיר מתרחבת ומתפתחת סוללים בה כבישים – או מרחיבים כבישים או סוללים כבישים חדשים. יש מה שנקרא היתר סלילת כביש, ובצד יש גם היתר ביוב. לפתע – וזו בעיה שקיימת בירושלים וגם בערים גדולות אחרות – לפי חוקי עזר מקומיים מקבלים מאות אזרחים הודעה שבתוך 30 יום – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, זמןך תם. סלח לי, זו לא הרצאה, זו שאלה. נא לשאול את השאלה ובזה לסיים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל כדי להבהיר – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אם אתה רוצה לדבר – יש לך אחר כך חמש דקות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

השאלה שלי היא, האם אין בכוונתך שיהיה חוק ארצי, שיקבע קריטריונים אחידים לגבי היטל סלילת כבישים והיטל ביוב, ולא שזה ייעשה לפי שיקול דעת ומדיניות של כל רשות מקומית בארץ בנפרד?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת אברהם בורג – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה. רבותי, אני מאוד מבקש, לכל אחד יש דקה, נא לשאול שאלות ולא הרצאות.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני רוצה לגעת בנקודה, שלאחרונה אולי לא טופלה בצורה הכי רצינית שאפשר, וזאת לגבי בנייה בלתי חוקית. נושא הבנייה הבלתי חוקית מוכר לי היטב מהתפקיד הקודם שלי כיושב-ראש חברת החשמל. נמנעה מאנשים רבים האפשרות להתחבר לחשמל בגלל דבר שנקרא טופס 4. הנושא של טופס 4, שהוא דבר חיובי וטוב, שמונע מחברת החשמל את האפשרות לחבר את הכפרים הערביים, גרם לכך שהבנייה הבלתי חוקית לא נפסקה, אבל הוא גרם לדבר חמור יותר, והוא שההתחברות לחשמל היתה התחברות פרטיזנית, דבר שהיווה סכנת נפשות ממש. בסיוורים שערכתי באזורים האלה ראיתי, שהמצב הזה יכול, חלילה וחס, להוביל יום אחד לקטסטרופה רצינית מאוד.

השאלה היא, מה עושים? אם מאפשרים להם את הבנייה הבלתי חוקית, אולי צריך לתת להם גם את האפשרות להתחבר לחשמל? אבל אם חושבים שבנייה בלתי חוקית היא דבר שלא צריך לעשותו, צריך לאכוף את העניין ולהפסיק את העניין של בנייה בלתי חוקית ללא תוכנית מתאר. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום. חבר הכנסת יעקב שמאי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

אבל היו לו עוד ארבע שניות לסיים. חבר הכנסת זיסמן, במסגרת הדקה שלך תעשה מה שאתה רוצה. אני כאן כפוף לתקנון וכבול בידי התקנון. התקנון מאפשר דקה לשאלה. מי שרוצה להביע את עמדתו, ואם יש לך נושאים להביע – נאפשר לך לעשות זאת במסגרת של חמש דקות, לאחר תום דברי השר. מי שיש לו שאלה – ישאל אותה במסגרת של דקה. זה התקנון, ואני אשמור עליו. אקפיד שכן יתבצע. במסגרת של דקה אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה. בבקשה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני השר, אני מבין שהתפקיד של משרד הפנים הוא לא לנהל רשויות מקומיות אלא לעזור ולסייע להן.

פנו אלי תושבים מחבל-מודיעים, רעות ומכבים, ואמרו לי שיש שם למעלה מ-1,600 משפחות, כ-5,000 תושבים – ביולי יעלו עוד 400 משפחות – מספר התושבים יעלה על 6,000, ושר הפנים לא רוצה או לא מאפשר להם ללכת לבחירות הקרובות, בנובמבר.

אני שואל: האם שר הפנים מתכוון לנהל את היישובים רעות ומכבים או שר הפנים מעוניין לאפשר להם במסגרת בחירות דמוקרטיות לבחור את ראש הרשות שלהם? תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יעקב שמאי. אני מציע ללמוד מחבר הכנסת יעקב שמאי. במסגרת 30 שניות הוא אמר מסר שלם.

חבר הכנסת יוסף ונונו, דקה, בבקשה.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר הפנים, הרבה דובר על מי הביוב הרבים הזורמים בכל רחבי הארץ, על הזוהמה, על הריחות ועל ההשחתה של מי התהום, שהפכו לתופעות טבע.

כמו-כן ידוע שבשנה הקודמת לא נוצל רוב התקציב של פרויקט הביוב, והשנה הוכפלו התקציבים ושופרו התנאים. הכרזת כי אתה מטיל על החברה למשק ולכלכלה לרכז, לארגן ולדחוף את הפרויקטים של מי הביוב, אבל נכון לעכשיו, אנחנו כבר בחודש מרס, הדברים עוד לא זזים. מהי עמדת השר בנושא הזה? האם הוא עדיין דבק בעמדתו לגבי תפקידה של החברה למשק ולכלכלה בנושא הזה?

כמו כן, מדוע לא צורף לוועדת-סוארי נציג השלטון המקומי, בנושא כה חשוב וכה כבד? האם ידוע שכל התקציבים שנוספו במסגרת החינוך והרווחה עדיין לא הוזרמו, וכל הדיונים בנושא גידול האוכלוסייה עדיין לא נגמרו? האם השר מכיר בכך, ומה דעתו לגבי ההשפעה של כל זה על מצבן הכספי של הרשויות המקומיות?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף ונונו.

חבר הכנסת יורם לס, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחרון בסבב הזה של השואלים – חבר הכנסת חיים דיין.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הפנים, שאלתי היא ביחס לדיירים בבתי-רבי-קומות, שבשנים האחרונות התברר שהם יכולים ליהפך למלכודת של אש, כי חדר המדרגות בבית כזה משמש כמו ארובה, ובתוך חדר המדרגות יש טונות של עץ בארונות החשמל. היו מקרים שרק בנס היו אבדות מועטות בנפש.

שאלתי לכבוד השר היא, מה מתכונן משרד הפנים לעשות כדי למנוע אסון שיקרה באחד הימים באחד הבתים רבי-הקומות שיהפך למלכודת אש?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס.

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת חיים דיין.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הפנים, בעקבות החלטת בג"ץ בעניין המועצה הכפרית נחל-עירון – בג"ץ פסק שצריך להקפיא את כל המהלכים הללו – האם אין כבוד השר חושב לנכון לבטל את הצו הזה כליל, לגשת לתושבים, לשמוע את דעתם ולהחליט לגבי אופי הרשות המוניציפלית הדרושה להם?

שאלה שנייה, בעקבות הפנייה של מרבית חברי המועצה המקומית זמר, אשר פנו וביקשו לקיים ישיבה כדי לערוך חילופים בראשות המועצה, האם משרד הפנים מוכן להיענות לבקשה הדמוקרטית, שיש לה רוב בתוך המועצה אשר מונתה על-ידי משרד הפנים?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה.

חבר הכנסת חיים דיין, אחרון השואלים.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, חברי הכנסת, בחודש ינואר הפניתי מכתב לשר הפנים בנושא הבנייה הבלתי חוקית, ואני מתייחס לאזור ואדי-עארה. ערכתי ביקור באזור ואדי-עארה. מדובר במאות דירות שנבנות בבנייה בלתי חוקית, ובמקום לאכופ את החוק מרחיבים את שטח המתאר. מה בכוונתך לעשות בנושא הזה?

נושא גביית הארנונה – יש רשויות שלמות שאינן מסוגלות להתמודד עם נושא הארנונה. אני אביא דוגמה: באזור תל-אביב יש דרישה לאזור מגורים שהיה קודם לכן שכונת עוני, והיום הוא הפך שכונת יוקרה. אזרח הגר שם נדרש לשלם כ-4,000 שקל בשנה, בזמן ששכר היסוד שלו הוא 1,300 שקל, או אם הוא מקבל קצבת זיקנה – בסך הכול 700 שקל. מה בכוונתך לעשות בנושא הזה?

שאלה אחרונה, עשרות אנשים מגישים פניות למשרד הפנים על מנת לקבל רישוי לנשיאת נשק, ואלה קצינים בצה"ל, אנשים שעומדים בכל הקריטריונים. מדוע לא ניתנים לאנשים רשיונות כדי שיוכלו לשאת נשק להגנתם האישית? תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת חיים דיין.

כבוד השר, בבקשה. לשר יש עשר דקות.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אענה לפי סדר השאלות, פחות או יותר.

לגבי שאלותיו של חבר הכנסת עוזי לנדאו, על הבנייה הבלתי חוקית במזרח-ירושלים ולגבי בית-הספר "מאמוניה". אכן יש בעיה, גם עם עיריית ירושלים היתה בעיה, כפי שהעלית לפני כשנה את הנושא פה בכנסת ואחר כך בוועדת הפנים. התקיימו דיונים די ארוכים ואפילו קשים עם עיריית ירושלים על סמכויות האכיפה ועל הטענות שנשמעו גם על-ידי פקחי משרד הפנים והממונה על המחוז. סוכם על שורה של דברים שהעירייה תתגבר ותקפיד בהם יותר; לטענתה היא עושה את זה. אנחנו החלטנו לתגבר את יחידת הפיקוח במשרד הפנים ולעשות את העבודה, כיוון שהבעיות הן קשות. יש בעיה קשה מאוד של כניסה לשטח באזורים צפופים מאוד, ואף-על-פי-כן, אני חייב לציין, שפקחים שלנו, במסירות נפש, נכנסו והוציאו צווים מינהליים וביצעו צווי הריסה. אנחנו משתדלים כל שבוע, או בצורה דחופה, לעשות צילומי אוויר כדי לאתר את זה בשלב מוקדם מאוד. אבל אני לא יכול לבשר שאנחנו שלמים או אני שלם שאכן יש אכיפה מלאה של הנושא הזה. צריך להמשיך ולהתאמץ בעניין.

חבר הכנסת עוזי לנדאו, במסגרת הזמן הקצר שיש לי, אני מתקשה להשיב לך, כי הנושא הוא באמת בעייתי, ולא על כל דבר אפשר לדבר בפורום הזה.

בנושא בית-הספר "מאמוניה", אני חושב שאני גם מוגבל על-ידי החוק, היות שאני, כסמכות תכנון מעל הוועדה המחוזית, לא יכול להגיד את שיקולי כאן בלי שאלמד את התיק. רק בימים אלה קיבלה המועצה את הערר של עיריית ירושלים. מקריאה שטחית, גם בעיתונות וגם ממה ששמעתי, לכאורה יש שם דברים שמעוררים תמיהות, על חוות דעת ביטחוניות שהתחלפו כל חודש. פעם אחת אמרה המשטרה כך, ופעם אחת – אחרת. הדברים לא נראים פשוטים וחלקים. נצטרך לבדוק אותם, ואז אוכל לדעת בצורה מעמיקה יותר.

דוד מגן (הליכוד):

בכל זאת, יש שאלה רצינית.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דוד מגן, אני לא מסכים, מפני שלשר יש עוד ארבע דקות.

דוד מגן (הליכוד):

זה נושא רגיש מאוד, עם תופעה מאוד מוזרה, כשמפקד מחוז אומר: זאת עמדת המשטרה, אבל עמדתי האישית כמפקד מחוז היא אחרת. איך אפשר להבין דבר כזה?

היו"ר ע' עלי:

חמש דקות יעמדו לרשותך, תגיד מה שאתה רוצה. לשר יש עוד ארבע דקות, נא להשיב על כל השאלות.

שר הפנים א' דרעי:

לשאלתו של חבר הכנסת זיסמן – לגבי חוקי עזר ולגבי המחיר, יש שקלולים ותמחירים לגבי כל רשות. הדבר תלוי במקום שבו מדובר, בשפלה, בהר וכו'. אבל אשר לתהליך ההודעה לתושבים, בעניין זה יש מקום לחוק עזר ארצי, והנושא אכן נבדק.

לחבר הכנסת סילבן שלום, שדיבר על בנייה בלתי חוקית, חיבור חשמל בצורה בלתי חוקית. הנושא עלה לאחרונה פעמים מספר לדיון בממשלה. זו באמת שאלה של "אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי". אני מסכים אתך, שלא נלחמים בבנייה בלתי חוקית עד סוף התהליך, אלא בתחילת התהליך בלבד, וזה עיקר המעמד שלנו – להוציא צו מינהלי מייד בימים הראשונים. יש לנו היום בעיה עם אלפי בתים שמחברים בצורה בלתי חוקית, כפי שאמרת, וזה מסכן את האוכלוסייה, או שאינם מחברים כלל.

הבעיה העיקרית היא של הרשות המקומית שאינה מאשרת את תוכנית המתאר. בוועדת שרים מיוחדת אנחנו דנים בנושא ומחפשים דרך לפתור את הבעיה הזאת.

לחבר הכנסת יעקב שמאי, שאינו נמצא פה, אני בכל זאת רוצה להשיב. אני חושב שמוקדם מדי להאשים את משרד הפנים בקשר לרעות ולמכבים. הקמנו שם מועצה מקומית ממונה, וכפי שאמרתי, עדיין לא נפלה החלטה איפה יתקיימו בחירות ואיפה לא. כשנפרסם את החלטותינו, יהיה מקום לתת ציונים, אם אנחנו מנהלים או לא מנהלים את הרשויות המקומיות.

חבר הכנסת ונונו מנה ב-30 שניות את כל הבעיות המרכזיות של השלטון המקומי. כנראה לא נכחת כאן בזמן הסקירה הראשונה שלי. אני העליתי את נושאי החינוך והרווחה, וזה לא התבצע עדיין. אני מקווה שבימים הקרובים ממש זה יתבצע. הפקיד הממונה שהיה באוצר חזר בינתיים, והוא התחיל להיכנס לגוף העניין. אני מקווה שזה יגמר בקרוב.

אשר לנושא של הריבוי הטבעי, הנושא עדיין לא נסגר. שר האוצר בחוץ-לארץ, אבל יש צוותים שיושבים על זה, וכאשר שר האוצר יחזור – אני מקווה שהעניין יסוכם.

לגבי הביוב, אני רוצה להגיד לך שכל מה שאמרת הוא נכון. לא שאני נסוג מזה בשלב זה כדי שלא ליצור משבר עם תה"ל – תכנון המים לישראל – ועם הגוף שעשה את העבודה הזו עד עכשיו. אנחנו ממשיכים, תוך כדי שינוי ארגוני, להעסיק את תה"ל – – –

חיים אורון (מרצ):

שר הפנים א' דרעי:

חבר הכנסת אורון, אתה פשוט לא יודע מה אתה אומר עכשיו.

אני חייב לקצר בדברי, ולכן לצערי הרב הדברים נשמעים אולי מקוטעים. בשלב זה אנחנו לא מעסיקים את החברה למשק ולכלכלה. היא תוכל לתרום את תרומתה בצד של הרשויות המקומיות, אבל לא בצד של פרויקט הביוב, ובינתיים אנחנו ממשיכים לעבוד בעניין זה עם תה"ל.

חבר הכנסת יורם לס דיבר על הבניינים הגבוהים. בחוק התכנון והבנייה יש לנו תקנות ברורות לגבי כל התקינה שצריכה להיות. ואשר לעצם הכיבוי, אנחנו מנסים להצטייד בציוד המתאים. וכבר נעשים מאמצים לגבי ציוד מתאים לגבהים, סולמות ומנופים, וגם כוח אדם בתחום המניעה. גם בעולם המודרני, שיש לו תשובות יותר חדשניות ומודרניות משלנו, עדיין אין מענה סופי לנושא של בניינים ומגדלים גבוהים.

לחבר הכנסת דראושה, בעניין המועצה הכפרית. אני לא אתייחס לנושא שנמצא עכשיו בבג"ץ. יכול להיות שיהיה פתרון עוד לפני קיום הדיון בבג"ץ, אבל כל עוד לא ישבתי עם היועצים המשפטיים של פרקליטות המדינה ומשרד הפנים, אני לא יכול להתייחס לזה. אני לא יודע איזו משמעות יכולה להיות בבג"ץ לכל מלה שאומר כאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני בעד פתרון – – –

שר הפנים א' דרעי:

בעניין המועצה המקומית זמר, אני יכול להגיד לך, שעוד לא היה תקדים במדינת ישראל שמועצה ממונה, שתפקידה לקדם את היישוב ולהעמיד את היישוב על רגליו, כדי שיתקיימו בו בחירות – ואכן בכוונתי שהבחירות שם יתקיימו בנובמבר 1993 – אותם פקידים שמונו, ומדובר בשני פקידים חדשים שנכנסו לתפקיד אחרי ששר מסוים המליץ עליהם, ועוד לא הספיקו להיכנס למועצה המקומית ולדון בכלל, וכבר הם מבקשים זימון ישיבה שלא מן המניין כדי להדיח את היושב-ראש הממונה ולמנות מועצה חדשה.

חבר הכנסת דראושה, אני מסכים לעניין. ברור שהמועצה המקומית אינה יכולה להתנהל כפי שהיא מתנהלת היום. בשל עצם הזימון, עצם האי-אמון שהם הביעו – ויש גם דוח ביקורת על המועצה

המקומית זמר, ויש שם דברים לא נעימים – הוריתי לממונה על המחוז לפזר את המועצה הממונה בזמר, למנות ועדה קרואה של כמה פקידים עד חודש נובמבר, ובנובמבר יתקיימו שם בחירות חדשות.

חבר הכנסת דיין העלה שלושה נושאים: גביית ארנונה, כלי רישוי וואדי-עארה. לצערי, הזמן העומד לרשותי כבר תם; אדבר אפוא בכותרות ממש. לגבי כלי רישוי, יש ועדה לעניין זה, ואני מקווה שבימים הקרובים אקבל סוף-סוף את המלצותיה. אני חושב שזו הוועדה הכי בכירה שהיתה בנושא כלי רישוי, והיא עסקה בבחינת הדברים בעקבות אסון שקרה – – –

חגי מירום (העבודה):

איזה כלי רישוי? אתה בוודאי מתכוון לרישוי לכלי ירייה.

שר הפנים א' דרעי:

סליחה, אכן, רישוי כלי ירייה. תודה רבה לך, חבר הכנסת חגי מירום.

חיים אורון (מרצ):

הכוונה לאקדח שמשתמשים בו לקבלת רשיון.

שר הפנים א' דרעי:

הנושא מאוד בעייתי. קצינים בצה"ל, אלופים בצה"ל שהפעילו כלי נשק מתוחכמים ביותר, מתקשים פתאום לקבל אקדח קטן "טוטו". כנגד זה, יש טענות על כך שיש יותר מדי כלי נשק במדינת ישראל, על שיותר מדי כלי נשק הולכים לאיבוד ונגנבים. בכלל, יש יותר מדי נשק במדינת ישראל.

מובן אפוא שיש כאן בעיה, ויש ועדה בראשותו של נציב הכבאות, תת-אלוף שלמה כהן, ובה יושבים כל הגורמים. אני מקווה שנקבל את המלצותיה בזמן הקרוב, ואז נדע מה נעשה בעניין.

ועכשיו לנושא גביית הארנונה. הרשויות המקומיות צריכות לאזן את תקציבן, וצריכות לגבות ארנונה לפי השיעור שהן קובעות, שנבחר הציבור קבעו, והם עומדים למבחן אחת לארבע שנים. יש ועדת הנחות, ואוכלוסיית מצוקה שלא יכולה לשלם, במידה שהיא עומדת בקריטריונים של השלמת הכנסה או הכנסה לנפש, היא מקבלת הנחה של 70%, של 80%. בעיקרון, יש תשובה לכל דבר. השאלה היא אם הרשות גובה את הארנונה, השאלה היא אם הרשות פועלת, ואם ועדת ההנחות קיבלה בקשות. לא מוכר לי מקרה ספציפי כזה.

אלה, פחות או יותר, תשובותי בקצרה, אדוני היושב-ראש, על השאלות הענייניות והחשובות שעלו כאן.

היו"ר ע' עלי:

תודה לשר הפנים.

עכשיו אנחנו עוברים לדיון. ראשון הדוברים – חבר הכנסת דוד מגן. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נכבדי שר הפנים, חברי כנסת נכבדים, אני חושב שהשר והנהלת משרדו ראויים לשבח על הסקירה המקיפה שהונחה על שולחן הכנסת. זו אחת הפעמים היחידות שאתה מבקש, במסגרת האילוצים החלים על חבר כנסת, לטפל במכלול הנושאים שהשר מופקד עליהם, ונאלץ להסתפק במקבץ קטן של נושאים, בגלל אילוצי הזמן, ולהצביע עליהם בחטף.

אין ספק שבשנים האחרונות חלה התקדמות גדולה בתחום השלטון המקומי. מי שעוקב אחרי התפתחות השלטון המקומי על כל חתכיו, במסגרת העיריות, המועצות המקומיות והמועצות האזוריות, יכול לראות כי רמת הניהול עלתה וכי הנושאים התמסדו.

עם זאת, במסגרת מיני רה-ארגון המוצע לשר הפנים לקראת 1993/94, אני הייתי מציע להנהלת המשרד לשקוד על חיזוקה של היחידה לביקורת ופיקוח. אנחנו מקיפים היום 176 עיריות ומועצות מקומיות, ולא מניתי כאן את מניין המועצות האזוריות ועוד יישובים אחרים, ואני חושב שלנוכח הגילויים המגיעים מדי פעם גם לכנסת ומוסדותיה על אודות רמת הניהול, במיוחד של יישובים חדשים, יש צורך שהיחידה הזאת תהיה דינמית יותר ונמרצת יותר, וצריך לחזק אותה באמצעים ובכוח-אדם.

במסגרת השאלות הקצרות הזכירו כאן גם את הנושא של מינהל משק המים ופרויקט הביוב הארצי. אני מציע לשר הפנים להפסיק את הוויכוחים המתמשכים עד אין סוף עם משרד הבריאות ועם משרד החקלאות ועם משרד האוצר. צריך לראות את הכתובת על הקיר, המדברת על שפיכתם לים של למעלה מ-300 מיליון קוב מי ביוב מדי שנה בארץ צחיחה כמו שלנו, ולא צריך להתרשם משני החורפים הברוכים האחרונים. אנו מצויים במצוקה, אנו מצויים באזור צחיח, ואנחנו צריכים לעשות הכול כדי להעשיר את מי התהום. מי שמכיר את מפעלי "שפ-דן" שבאזור גוש-דן, או בחיפה או בהרצלייה, ויודע באיזו מידה של עומק ואינטנסיביות עובדים אותם מכוני טיהור, עד כדי האפשרות להזרים מחדש את המים הללו חזרה לתוך התהום, יודע כי צריך ונדרש כאן מאמץ מיוחד להוביל את פרויקט הביוב. אני יודע שהוקמו ועדות בין-משרדיות בהרכבים כאלה ואחרים.

אני מציע כי מנכ"ל משרד הפנים, בהשראתו של השר ובברכת הממשלה – יראו בכך אתגר מיוחד. אני מתפלל ומאמין, כי בעבודה מאומצת ורצינית אפשר יהיה להגיע באמצע העשור הזה, לקראת 1995, למצב ששום טיפת מים לא תלך לאיבוד. כשאני אומר מים, אני מתכוון גם למים מושבים.

השר הצביע בסקירתו על הכוונה שלו ושל עמיתו שר האוצר לחוקק חוק ארנונה חדש. אם החוק מדבר על קביעת תקרה ורצפה, אשר ביניהן תוכל הרשות המקומית לתמך על-פי האפיונים של כל נכס, לא די בכך. הכוונה בחיקוקו של חוק ארנונה לגרום למחיקת העיוותים והאי-צדק הקיימים היום – בין התושבים במדינה בהתאם למקום מגוריהם.

לא יכול להיות, שתושב במקום מבוסס, תושב שגר בעיר שכולה בתים צמודי קרקע – וילות וקוטג'ים – ישלם פחות ארנונה ממה שמשלמים, למשל, שכניו באור-יהודה מעבר לכביש או ביהוד.

את הדברים הללו צריכים לקבוע במסגרת החוק הכללי, לחלק את הארץ לאזורים לפי חתכים סוציו-אקונומיים. להתחשב ברמת ההכנסה של המשפחה, לפי הכנסה ממוצעת לנפש, ועל-פי זאת לקבוע את הקריטריונים שעליהם אתם מתכוונים לדבר בחוק הארנונה החדש.

זאת ההזדמנות גם היום – ואני מבקש משר הפנים בדברי תשובתו גם לדבר על העילות – הוא מדבר על פרסום תקנות לעילות למתן הנחות בארנונה. יודע כן היושב-ראש גם מניסיונו כראש רשות לשעבר, כי הקבוצה המשכילה יודעת לקרוא תקנות בדרך כלל, מתמצאת בנבכי החוק וממצה את זכויותיה בבקשת הנחה בארנונה. ואילו התושבים הנמצאים במצוקה כלכלית, אשר לא מכירים בדיוק את הפרוצדורה העירונית, לא מכירים בדיוק את הזכויות שלהם או שהזכויות הללו לא ידועות להם – והם אינם מכירים את הזכאות שלהם להנחה בארנונה.

היום, בסקירת שר הפנים, זאת הזדמנות לבקש משר הפנים לבטא ולהדגיש מה הם הקריטריונים להענקת הנחה או פטור מארנונה.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה לסיים.

דוד מגן (הליכוד):

היושב-ראש מאיץ בי לסיים את דברי – ואני אומר אותם במהירות. בנושא שהייה בלתי חוקית של זרים בארץ – לא לפי המספרים שאתם, נציגי משרד הפנים, הצגתם כאן, לא לפי המסגרת הזאת צריך לפעול. יש תופעה של אבטלה בארץ, כאשר אנחנו יודעים כי למעלה מ-10,000 זרים, ולא כפי שכתוב בסקירה, עובדים בארץ ללא רשיון. אנו עייפים מהוויכוח בין משרד הפנים לבין משרד העבודה והרווחה – נכון יותר, בין משרד הפנים לבין שירות התעסוקה, מי צריך להוביל את המאבק כנגד הזרים העובדים ללא רישוי. משרד הפנים הוא האחראי לפי החוק, ואם שירות התעסוקה לא מסייע די הצורך בדיכום, מצאו כלים אחרים ופנו 10,000 מקומות עבודה למובטלים תושבי הארץ. בדרך כלל, אלה הן עבודות אטרקטיביות.

אני מבקש משר הפנים, לאור הניסיון המצטבר בהפעלת הוועדות לבנייה למגורים, על-פי חוק הליכי תכנון ובנייה (הוראת שעה), התש"ן-1990, לומר לנו אם הוראת השעה הזאת הוכיחה את עצמה

בהדברת הבירוקרטיה, בצמצום הבירוקרטיה, בפישוט הליכי רישוי הבנייה; כיצד מתרגמים את הוראת השעה הזאת לחוק התכנון והבנייה החדש, שאמור להיות מונח על שולחן הכנסת. בוודאי, אני בטוח שאם אנחנו נמצה ונלמד את כל הלקחים, הרי החוק שבו נזכה יהיה חוק שיוסיף רבות גם לתכנון, גם לבנייה, וימנע ממילא את הבנייה הבלתי חוקית שעליה דיברו.

קריאה אחרונה לקראת הבחירות לרשויות המקומיות. אני לא מסכים עם שר הפנים להצטמצם בעריכת בחירות ב-160 רשויות מקומיות. אם אנחנו מונים 176 רשויות מקומיות, צריכות להיות הרבה מאוד סיבות מעמיקות כדי להימנע מעריכת בחירות אפילו ביישוב אחד. אם נגזר עלינו לוותר על בחירות ביישוב אחד, ניחא. בוודאי אסור שיהיו יותר מהמספרים המצוינים כאן – לא 160 אלא 176 פחות המקומות שבהם יש הרבה מאוד סיבות טכניות ואחרות לכך שאי-אפשר לקיים. לדעתי, זאת הזדמנות לערוך מבחן של עריכת בחירות במקביל גם ב-18 המועצות האזוריות, שממילא מתוכננות לעריכת בחירות בשנת 1993, וגם ב-20 הוועדים המקומיים במועצות האזוריות.

אינני רוצה להוסיף כאן רבות לגבי נושא רישוי כלי הירייה.

ברשות היושב-ראש, עוד הערה אחת – מבחינת החיזוקים שצריכים להיות במשרד הפנים. קיימת היחידה לרישום העמותות. אנחנו לא יכולים להסתפק עוד ברישום הטכני של רשם העמותות. צריך לחזק את היחידה הזאת באופן שרשם העמותות יוכל לערוך ביקורות שוטפות בכל העמותות המאושרות. אני קורא כאן מספרים מרשימים של למעלה מ-22,250 עמותות.

ציינתי גם בהצעת חוק את מבצעי ההתרמות של העמותות השונות, שגורמות באמצעות המבצעים הללו לבלבול בקרב הציבור, בלי שרשם העמותות מעורב בעניין. אני חושב שהנהלת משרד הפנים צריכה לתת דעתה לחיזוק היחידה הזאת של רשם העמותות, כדי שרשם העמותות יהיה מעורב יותר ויפקח מקרוב פיקוח אפקטיבי על פעולות העמותות, והן רבות, כפי שציינתי.

אדוני היושב-ראש, יש נושאים רבים מאוד. אני מקווה לציין אותם בוועדת הפנים.

היו"ר ע' עלי:

יש לך עוד שעה כאן, אתה יכול לדבר. תודה.

דוד צוקר (מרצ):

בזמן הקצר הזה אינך יכול להקיף הכול.

סאלח טריף (העבודה):

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, קיבלתי שני מכתבים: האחד – מחבר הכנסת אלסאנע, שכותב לי שהוא צם ולכן הוא מבקש להקדים את תורו, ואני נענה לבקשתו; המכתב השני – מחבר הכנסת רון נחמן, שכותב שיושב-ראש הכנסת הבטיח לו, שתוך כדי הדיון נעשה פסק זמן ונדון בהצעת החוק, ולאחר מכן נמשיך את הדיון בסקירת שר הפנים.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא ייתכן – – –

חיים אורון (מרצ):

אני ביקשתי – – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, עם כל הכבוד לכם – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הוא צם כל היום, הוא חלש, עוד מעט נגמר הצום, הוא יאכל ויחזור לדבר. השמש שוקעת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני חייב ללכת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, לא ביקשתי את רשותך לשינוי בסדר הדוברים. בסך הכול הודעתי כאן לחברי הכנסת. כך פסקתי וכך יהיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

כל אחד יודע להמציא תירוצים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

תתחיל לצום גם אתה, אולי תקבל רשות.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת איתן, עם כל הכבוד, יש כאן פנייה הגיונית וצריך להיענות לה. מה קרה אם הקדמנו אותו? העולם יתהפך? אני חושב שזאת בקשה צודקת, ולכן אני מבקש מחבר הכנסת אלסאנע לדבר.

חגי מירום (העבודה):

מה עניין הצעת החוק פתאום? הקדמת חבר הכנסת אלסאנע, זה בסדר.

דוד מגן (הליכוד):

יושב-ראש הכנסת שבח וייס הבטיח זאת בתחילת הישיבה לחבר הכנסת רון נחמן.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש הכנסת שבח וייס הבטיח זאת לחבר הכנסת רון נחמן. אתה לא מצפה שאני לא אקיים כאן את ההבטחה של יושב-ראש הכנסת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להודות לממלא-מקום יושב-ראש הכנסת על היענותו לבקשתי, וגם לברך את שר הפנים על הסקירה המפורטת שהונחה לפניו.

לגבי המגזר הערבי, לדעתי יש תופעות מספר הטענות טיפול מיידי דחוף ומיוחד לגבי היישובים הלא-מוכרים. במגזר הערבי יש יישובים רבים, מעל 40 יישובים, הפזורים הן בגליל והן בנגב, שאינם זוכים לשום שירות. תושבי היישובים האלה מנותקים ממערכת המים. אין ליישובים האלה כבישי גישה. אף שהתושבים משלמים מסים, הם אינם זוכים לכל שירות שהוא. הם אזרחים לצורך חובות בלבד, ואינם נהנים מהשירותים של משרד הפנים, ובעקבות זאת אינם נהנים משירות כלשהו של המדינה.

לדעתי, הגיע הזמן ליטול יוזמה ולקחת אחריות ולראות בפתרון הבעיה הזאת פרויקט לאומי, על-ידי הכרה ביישובים, הן בנגב והן בגליל.

המצב האבסורדי בנגב הוא, שיש שם למעלה מ-40,000 תושבים הנמצאים מחוץ ליישובי הקבע. והמדיניות היחידה שקיימת היא לנסות ולדחוס את התושבים האלה לתוך שבעה יישובים, כאילו מדובר בסרדינים. אינני יודע, אדוני שר הפנים, מדוע צריך לדחוס את 40,000 התושבים הנמצאים מחוץ ליישובי הקבע לתוך שבעת היישובים האלה. מדוע אין אפשרות להכיר ביישובים נוספים כביישובי לוויין, ועל-ידי זה למנוע את העקירה של תושבים רבים, עם כל התחושה הקשה של אותם תושבים, שנדרשים ונאלצים לעבור מרחק רב מהמקום שהיה עד היום מקום יישובם, ליישובי הקבע, כשגם ביישובי הקבע אין פתרון ואין תשובה לכולם.

דבר נוסף הוא, שהוועדות לתכנון ולבנייה והליכי תכנון ובנייה, הוראות שעה, לא נוצלו למתן תשובות למגזר הערבי. אף שיש הזדמנות חוקית, הזדמנות משפטית, לפתור את הבעיה של יישובים לא-מוכרים, יישובים שאין להם מעמד של יישובי קבע, החוק הזה לא נוצל בצורה נכונה והולמת לפתרון הבעיה הזאת.

בעיה נוספת היא הבעיה של הרשויות הממונות. רוב הרשויות הממונות קיימות במגזר הערבי, ואינני יודע מה הסיבה לכך. מדוע לא להכריז, לקראת הבחירות הקרובות בחודש נובמבר השנה, על עריכת בחירות בכל הרשויות המקומיות והמועצות האזוריות הממונות? מדוע צריך להמשיך במדיניות של כפייה ושל הצנחת שליטים ושולטים מחוץ ליישובים, שאינם חיים בין התושבים, שאינם מודעים למצוקה ולבעיות של התושבים, וכל מטרתם ומעיינם לקבל את המשכורת בסוף החודש? לדעתי, הגיע הזמן שההליך הדמוקרטי 'הפוך' מציאות, עובדה, ואין לנצל את הפרצה הזאת של המינויים כדי להנציח את המצב של רשויות ממונות. לדעתי, קיימת אפשרות לעריכת בחירות בכל המועצות המקומיות והאזוריות שיש בהן ראשי מועצות ממונים ומועצות ממונות.

דבר נוסף הוא עניין היישובים שאין להם מעמד מוניציפלי מוכר. אני רוצה להודות שאכן יש התקדמות, ושר הפנים נתן פתרון. אבל גם ההבטחות שניתנו לגבי עין-חוארה ועין-חוד נשארו בגדר הלכה ולא יושמו עד היום. הם לא הוכרו כרשויות מקומיות. וכך גם יישובים נוספים הממתינים להכרה.

שר הפנים א' דרעי:

טלב אלסאנע (מד"ע):

בפועל עד היום לא ניתן פתרון סופי ליישובים. קודם דיברתי על יישובים מוכרים. עכשיו אני מדבר על יישובים שאין להם מעמד מוניציפלי. למשל בנחל-עירון, היו יישובים קיימים, מוכרים – אין להם מעמד מוניציפלי. בנחל-עירון הפתרון היה לצרף שמונה יישובים, כשבפועל קיימת אפשרות לצרף שני יישובים, עם מספר מספיק של תושבים, ולהכיר בהם כמועצה מקומית. אבל הלכנו בדרך אחרת, שלדעתי התושבים מתנגדים לה, שאין בה היגיון. אפשר לפתור את הבעיה בצורה אחרת. הרעיון עצמו, כלומר לפתור את הבעיה של היישובים שאין להם מעמד מוניציפלי, הוא רעיון חיובי. אבל צורת הפתרון בניגוד לרצון התושבים – זו גישה פסולה. ולדעתי צריך לעשות את התהליך בתיאום מלא עם התושבים.

ברשות היושב-ראש, אני רוצה להעלות בעיה נוספת, והיא הבעיה של מרשם האוכלוסין. אדוני שר הפנים, במגזר הבדואי בנגב יש תושבים רבים שעד היום אין להם אזרחות. יש כאלה שחיים כאן ונולדו כאן, שאביהם וסבם נולדו כאן, ואין להם אזרחות, והם אינם זכאים לקבל דרכון. לדעתי, הגיע הזמן לפתור את הבעיה הזאת. אני יודע מאנשים שפנו, שבתקופה האחרונה יש היענות חיובית לפניות. אבל, לדעתי צריך לגבש גישה אחרת ולפתור את זה באופן סיטוני, כי יש מאות ואפילו אלפי אנשים שאין להם אזרחות, ובעקבות זאת נשללת מהם האפשרות לבחור ולהיבחר.

דבר נוסף הוא העניין של איחוד משפחות. יש מקרים רבים של משפחות שהתפצלו בעקבות מלחמת 1967. יש כאלה שהתחתנו עם קרובי משפחה מהגדה המערבית ומרצועת-עזה. לעתים זה לוקח הרבה זמן, יותר משנה, עד שנענים לבקשות האלה, ובתוך פרק הזמן הזה אין לבן הזוג או לבת הזוג היתר לשהות בתוך מדינת ישראל. דבר זה גורם לפגיעה בתא המשפחתי. הייתי מבקש להגמיש את המדיניות בעניין הזה. דנו כאן בעניין הפלאשמורה. לדעתי האנשים האלה זכאים להגמשת המדיניות בעניין זה, ויש לזרז ולהאיץ את התהליך של אישור הבקשות לאיחוד משפחות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אלסאנע.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תחולה), התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)

היו"ר ע' עלי:

כפי שאמרתי, נעשה עכשיו פסק-זמן ונדון בהצעת החוק תצ"ו, של חבר הכנסת רון נחמן. לאחר מכן נמשיך בדיון שהחילוננו בו. אני מזכיר לחברים, שהדבר נעשה בהתאם לסיכום שהיה בין חבר הכנסת רון נחמן לבין יושב-ראש הכנסת ושר הפנים. בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני זמן קצר אישרה הכנסת את הצעת החוק של חברי הכנסת אברהם פורז ואלי דיין לגבי מימון הבחירות לרשויות המקומיות. הנושא הזה נדון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. בוועדת החוקה הבאתי את הצעת החוק הזאת למימון הבחירות ביישובי יהודה ושומרון, הפועלים היום לפי צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה ושומרון) (מס' 891), התשמ"א–1981, וצו בדבר ניהול מועצות אזוריות (יהודה ושומרון) (מס' 783), התשל"ט–1979.

הצווים האלה, שעל-פיהם אנחנו פועלים, זהים לדיני הרשויות המקומיות בישראל, וכך גם נבחרים ראשי הרשויות וחברי המועצות.

למרות האמור לעיל, עד היום לא נקבעו הסדרים חוקיים בנוגע למימון של הוצאות הסיעות והרשימות המשתתפות בבחירות ביישובים ביהודה ובשומרון.

כפועל יוצא מהאמור לעיל, נאלצות הסיעות והרשימות לממן את הוצאות הבחירות מקופותיהן, על כל המשתמע מכך. וממילא לא הוחלו בתחומי היישובים המגבלות החוקיות, שמטרתן להבטיח שמירה על טוהר המידות בקשר למימון הבחירות.

על-פי ההסכם שהיה בוועדת החוקה, חוק ומשפט, כיוון שהצעתו של חבר הכנסת פורז הוגשה קודם, לא ניתן היה טכנית לצרף גם את הצעת החוק שאני הגשתי לכנסת להצעה זו. לפיכך, בהתייעצות עם חבר הכנסת פורז, ניסחנו את הצעת החוק שאני הגשתי למליאה. והצעת החוק הזאת צריכה לבוא לאישור לאחר שהצעתם הראשית של חברי הכנסת פורז ואלי דיין הובאה לאישור הכנסת. מאחר שהצעתם של חברי הכנסת אלי דיין ופורז אושרה במליאה היום לפני זמן קצר, אני פונה אל חברי הכנסת לאשר אותם כללים שנקבעו בהצעת החוק שזה עתה אושרה, שיחולו כלשונם, כפי שהם, גם על ניהול ומימון הבחירות ברשויות המקומיות ביהודה ובשומרון.

אלי דיין (העבודה):

יש לי שאלה. הרי הבעיה פה אינה בעיית המימון. יהיה לכם המימון. הבעיה פה היא החקיקה על מה שנקרא השטחים. צריך להכניס את זה לצו של המושל.

רון נחמן (הליכוד):

לא. הצעת החוק שלי תואמה עם חבר הכנסת אברהם פורז, נוסחה על-ידו – – –

שר הפנים א' דרעי:

למה חבר הכנסת פורז לא חתם עליה?

רון נחמן (הליכוד):

הסברתי זאת. היו שתי הצעות נפרדות.

דוד מגן (הליכוד):

מדובר על כך שיהיו קריטריונים שווים באריאל כמו במקומות אחרים.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, יש כאן מצב אנומלי, שצריכים לטפל בו. אני מציע שזה יאושר, יעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט ושם יטופל הנושא הזה, בדיוק כמו תקנות מס הכנסה או חוקי מס הכנסה. כל התיקונים בחוקי מס הכנסה חלים גם עלינו באותה מידה.

דוד מגן (הליכוד):

זו רק קריאה טרומית.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת רון נחמן. שר הפנים, בבקשה. אני מבקש לצלצל. מייד אחר כך תהיה הצבעה.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רון נחמן, ראשית אני רוצה למסור את עמדתי כשר הפנים וגם את עמדתי באופן אישי. אין שום מקום להפלות בין רשויות מקומיות שמתנהלות על-פי אותם נהלים, אותם כללי תקצוב, אותה פקודת עיריות, אותם צווים. אין שום מקום להפלות – שברשות מקומית יתקיימו בחירות ויינתן מימון בחירות, ובמקום אחר, 5 קילומטרים משם, אותם כללים, לא יינתן מימון בחירות. לדעתי, אין שום מקום לאפליה בנושאי מימון, כמו שאנחנו לא מפלים רשויות ביהודה, בשומרון ובעזה בנושא תקצוב ובכל הנושאים האחרים. זו עמדתי.

חבר הכנסת רון נחמן, אנשי משרדי, המפקח על הבחירות ואנשי לשכת היועץ המשפטי במשרד הפנים מעירים לי הערה, ואני מציע שלא ניכנס כאן לוויכוחים או לעמדות שיחרגו, כי אני חושב שאין כאן ויכוח. אמר חבר הכנסת אלי דיין, יושב-ראש הנהלת הקואליציה, שגם הוא תומך בנושא המימון, כי בעניין זה אין בעיות. יש פה בעיה משפטית: האם בכלל יכולה הכנסת הזאת לקבל חוק שיחול על יישובים ביהודה ובשומרון, חוק ישראלי? הרי ביהודה ובשומרון, כל אותם כללים שהחלנו, החלנו דרך צווים של המושל ביהודה ובשומרון, כפי שציננת, ב-1979 שני צווים, שעל-פיהם אתם פועלים.

אני מציע שני דברים, ואני אומר לך את עמדת משרד הפנים: ברגע שהצעת החוק של חברי הכנסת פורז ודיין תתקבל ותהפוך חוק, מייד נחיל צו ונעביר אותו לחתימת המושל, כדי שיחול גם על יהודה ושומרון, כך שאין צורך בחקיקה. אבל אם אתם מתעקשים דווקא על חקיקה, אני לא הייתי מציע שניגש להצבעה בלי שנבדוק אם החוק חל או לא; לקחת פסק-זמן של שבוע ולקיים התייעצות. אחד משני הדברים הללו.

דוד מגן (הליכוד):

לדחות את ההצבעה.

שר הפנים א' דרעי:

לכן אני מציע שלא לקיים הצבעה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני חושב שההצעה של השר היא הצעה הוגנת והגיונית. אם אתה נענה לה, אנחנו לא נצביע.

דוד מגן (הליכוד):

לדחות את ההצבעה.

היו"ר ע' עלי:

האם כבודו נענה לפניית השר? אני חושב שהיתה כאן הצעה הוגנת והגיונית.

רון נחמן (הליכוד):

כן.

היו"ר ע' עלי:

אם אתה נענה ורוצה גם את רשות הדיבור, אתה יכול.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, אני מודה לך על ההתייחסות שלך כאן במליאה לנושא, ואני מקווה שבכל מקרה, לאחר אישורו של החוק, שאושר לא מכבר, כאן היום, גם הנושא שלנו יוסדר. אני בהחלט מקבל את ההצעה שלך להביא את זה לדיון נוסף, ואם אכן, כפי שבחוקי מס הכנסה ומס ערך מוסף, כן חלה ההנחיה עלינו – – –

שר הפנים א' דרעי:

על-פי צווים.

רון נחמן (הליכוד):

לא, לא, על-פי חוקי הכנסת, וכן תקנות רשות השידור.

שר הפנים א' דרעי:

שהמושל אימץ אותם.

רון נחמן (הליכוד):

לא, חוק הכנסת. אבל נעזוב את זה; אני מוכן שהעניין ייבדק, ובעוד שבוע נחזור.

שר הפנים א' דרעי:

אתה יכול לסרב להצעתו.

רון נחמן (הליכוד):

לא, אני מעדיף לבדוק אותה ולחזור אתך לכנסת.

דוד צוקר (מרצ):

אתה מסרב להצעות שהוא מציע? – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת צוקר, אתה יושב כאן על תקן יועץ? איזה יועץ? אני לא רוצה לומר איזה יועץ.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת נחמן שוכנע על-ידי המליאה.

דוד צוקר (מרצ):

לצערנו הרב.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני מבין שאתה מסכים ונענה לפניית השר. ובכן, אנחנו רושמים לפנינו את הודעת השר, שאחרי שהחוק של חברי הכנסת דיין ופורז יאושר בקריאה שלישית, הוא ידאג לכך שהמושל יאמץ אותם כללים גם לגבי היישובים ביהודה ובשומרון, ולכן חבר הכנסת נחמן רון – – –

רון נחמן (הליכוד):

אבל, תיבדק גם השאלה המשפטית.

היו"ר ע' עלי:

גם הנושא הזה ייבדק. תודה רבה.

סקירת שר הפנים על פעולות משרדו

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בדיון שהחילנו בו. אני מתנצל על ההפסקה באמצע.

חבר הכנסת בנימין טמקין, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת חגי מירום.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד השר, גם אני מברך את המשרד על פעולתו ועל הדוח שהגיש לנו, ואני רוצה לפנות בכמה דברים אל השר.

על פניות שהיו בנושא האתיופים שנמצאים כאן על-פי מה שדווח כדיווח כוזב מבחינתם על יהדותם וכדומה, משרד הפנים הגיב ואמר שהרבה פעמים המשרד מפעיל את מה שהם קוראים "עקרון החמלה", המאפשר לפתור לפעמים בעיות של אנשים. מה שאני בא לבקש בתקופה כזאת שבה באים לארץ כל כך הרבה אנשים, באים לארץ גם יהודים מברית-המועצות וגם כאלה שנסואים ליהודים מברית-המועצות, גם אם הם עצמם אינם יהודים; בתקופה שיש לנו עלייה מאתיופיה, שלגבי חלקה יש דיונים וויכוחים, למשל בנושא הפלאשמורה; בתקופה שבה מספר מועט ביותר, אבל כמה משפחות של "יהודים משיחיים" מבקשות להישאר בארץ ולהיות קרובות לקרוביהן הישירים, אני הייתי מבקש ממשרד הפנים ומהשר להפעיל את "עקרון החמלה" ברוחב לב בכל המקרים האלה. אני פוגש יותר מדי מקרים של קרובי עולים מברית-המועצות, שפונים אלינו, שבאו לכאן כתיירים, שהקרובים שלהם בברית-המועצות נפטרו והם נשארו לבד וכדומה, והם מבקשים להישאר פה. אני פשוט מבקש להפעיל את "עקרון החמלה" ברוחב לב. ומדובר לא רק על ענייני אזרחות, מדובר גם על עניינים של שהייה בארץ.

עוד שני נושאים, בקיצור. נושא אחד הוא הנושא של הרשויות המקומיות הערביות. אני מקווה מאוד שאותן הבטחות שניתנו על-ידי השר בשאלות שונות שנשאלו כאן, ואחרי שבג"ץ נתן צו ביניים בנושא נחל-עירון, שנוכל – – –

שר הפנים א' דרעי:

צו ביניים או צו על תנאי?

בנימין טמקין (מרצ):

צו על תנאי, סליחה. אני מקווה מאוד שהשר יספק תשובות כאלה, שיביאו לכך שהפתרון שם יהיה פתרון של פשרה ולא פתרון שצריך לסיים אותו במסגרת בג"ץ.

שר הפנים א' דרעי:

אפשר גם לבטל את המועצה, לא תהיה שום בעיה. הפה שאסר הוא הפה שהתיר.

בנימין טמקין (מרצ):

יש בכל זאת כמה אלטרנטיבות. אתה, למשל, הבטחת כאן שתשקול – – –

שר הפנים א' דרעי:

במה שהבטחתי אעמוד.

בנימין טמקין (מרצ):

מאה אחוזים. אתה הבטחת שתשקול, למשל, את הרחבת שטח השיפוט.

שר הפנים א' דרעי:

בנימין טמקין (מרצ):

אני מקווה שאומנם הבדיקה הזאת תיתן תוצאות חיוביות, שנוכל לשכנע את התושבים שם לקבל את ההחלטה, שבסך הכול, אדוני השר, אני מברך עליה, כי אני חושב שאתה פועל בכיוון הנכון בעניינים האלה, וחבל שהדבר לא נעשה עד הסוף גם לשביעות רצונם של התושבים.

דבר אחרון, ואני יודע שכבר ענית על כך, אבל אני רוצה שתדע שיש הרבה חברי כנסת שמתעניינים בנושא של מכבים ורעות. ככל שאני מתרשם, לא יכול להיות שאנשים שחיים שם, שניהלו מערכות הרבה יותר גדולות משניהלו כל האנשים שיושבים פה, אפילו במושבם כאן, לא יכולים לנהל, על-פי הפחד שלהם, את המקום. אני מקווה שאתם תחליטו לקיים שם – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

לא יושבים פה הרבה אנשים, יושבים פה מעט.

בנימין טמקין (מרצ):

לא. כאשר יושבים כל ה-120, עדיין יושבים ברעות ובמכבים יותר אנשים שניהלו מערכות גדולות ביותר, מהחשובות והקריטיות בארץ, ולא ייתכן שנמנע מהם את היכולת לנהל גם את מקום המגורים שלהם. תודה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חגי מירום – איננו. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו. חבר הכנסת אלי דיין – איננו. חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת יצחק לוי – איננו. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש, קראו לי.

היו"ר ע' עלי:

קראתי בשמך, לא היית כאן.

קריאה:

הפסדת.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, משרד הפנים מופקד על תחומים רבים בחיי כל אחד ואחד מאתנו, וקובע כמעט יותר מכל משרד אחר את אופיים של החיים האזרחיים שלנו.

אני מבקש היום להתמקד בנושא אחד שבאחריות משרד הפנים, אשר מציק לחברה במדינת ישראל – אני מתכוון אדוני השר, לנושא הוועדות השונות לתכנון ולבנייה, המקומיות והמחוזיות, לתוכניות בניין ערים ולשאר סבך הביורוקרטיה אשר אזרחי ישראל נתקלים בו כשברצונם לבנות בית בישראל, או אפילו לערוך שיפוץ מסוים בביתם.

רבותי, בישראל של שנת 1993, רק שבע שנים לפני שנות האלפיים, יש מערכת עצומה של ביורוקרטיה מתישה ושל סחבת, אשר נמשכת שנים על גבי שנים, ולפעמים האדם מוותר על זכותו לעשות את השינויים הנדרשים בביתו שלו.

למשל, אדם שרוצה להרחיב את ביתו. עד שיכול הוא לעשות כך, ילדיו מבוגרים וכבר עזבו את הבית. לפעמים משפחה רוצה להוסיף חדר אחד או שניים, כדי שניתן יהיה לשכן את ילדיה או לפעמים את ההורים המבוגרים, סבא או סבתא שרוצים להיות בסביבתם ובביתם. הם יכולים לעבור מדורי גיהנום, ואין שום סיכוי שהם יוכלו לגמור את זה בזמן סביר. אני חושב שזו נקודה רעה, ואנחנו חייבים לעשות הכול כדי לתקן אותה.

החלטתי לבדוק נושאים מסוימים, והנה מצאתי שבמדינת ישראל הקימו את החברה הממשלתית, הנקראת "אוצר מפעלי ים", שנוסדה עוד בשנות ה-30. מטרת החברה עם הקמתה היתה פיתוח נמל תל-אביב והפעלתו. מייד תדעו מדוע אני מביא את הדוגמה של "אוצר מפעלי ים".

רבותי, לפני יותר מ-20 שנה, בתחילת שנות ה-70, היתה מה שקראו אז "תוכנית המיליונרים". זו היתה תוכנית של שר האוצר דאז, פנחס ספיר, זיכרוננו לברכה, שמטרתה היתה להביא משקיעים מחוץ-לארץ ולעודד אותם להשקיע בישראל. על מנת לפטור את המשקיעים מההתמודדות עם הסחבת והביורוקרטיה האומללה, החליט פנחס ספיר, זיכרוננו לברכה, להפקיע שטחים ולהפעיל הליכים מזורזים לאישור תוכניות ופרויקטים שונים.

בין השאר הופקע גם אזור רצועת החוף בתל-אביב, ובתוכו מתחם נמל תל-אביב. "תוכנית המיליונרים" מעולם לא יצאה לפועל, אך מאז ההפקעה בשנת 1973 ועד היום עדיין לא בוטלה ההפקעה. 20 שנה עברו מאז.

יש היום בעצם חברה ממשלתית, שעיסוקה, אם אתה יודע, אדוני השר, השכרת מחסנים וחנויות לסוחרים בנמל. איפה זה ואיפה מטרות החברה? הבאתי לדוגמה את המקרה הזה.

ואנחנו יכולים לראות את הנושא של תוכניות המתאר גם ביישוב הערבי וביישוב הדרוזי, אם כי שם יש התקדמות אדירה בתחום הזה. אני חושב שאם יש נושא שמשרד הפנים צריך היום לקחת על עצמו כנושא מרכזי בחיי החברה, זה קביעת ממד של זמן בתוכניות מתאר או בתוכניות של בית לשיפוץ או לתוספת בנייה.

אני חושב שכל המערכת חייבת להיות מערכת אחת, המרוכזת בידי השר, ובשום אופן לא יידרש פרק זמן העולה על שנה כדי לאשר תוכנית; מעט יותר משנה. אני חושב שזה זמן מספיק כדי לבדוק את התוכנית ולהביא לאישורה.

אם אנחנו רואים את ההתפתחות שחלה ביישובים הערביים, את העובדה שיש פריצה מן המתחם של תוכנית המתאר – זה מפני שאנחנו לא אמרנו היכן לבנות, היכן מותר.

היום יש קרוב ל-6,000 בתים שבנויים מחוץ לתוכנית המתאר. זה השטח שבו שר הפנים, המערכת של משרד הפנים יכולים היום להשקיע בו – לזרז הליכים ולהביא למינימום של ביורוקרטיה. ייתכן מאוד שאז נוכל להביא ישועה למערכת הזאת. זו רק אחת מן המערכות שבמשרדי הממשלה.

אני חושב שאם לא נפתור את הדברים האלה לא נוכל להביא עלייה, לא נוכל לטפל באבטלה ולא נוכל לדאוג לדברים חשובים, שבנפשנו הם. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן.

רבותי חברי הכנסת, קראתי בשמם של חברי כנסת אחדים. הם לא היו באולם.

יוסף בא-גד (מולדת):

המסך שבחוץ הטעה. צפיתי במסך ונהגתי לפי מה שהיה כתוב עליו.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, קיבלתי כאן מכתבים אחדים מחברי הכנסת, אבל יש כאן במליאה איזה סדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש סדר מצוין – כאשר אתה רואה את הרשימה ומתכנן את זמנך לפי מה שמראים האמצעים האלקטרוניים, אם הרשימה משתנית, יש בלגן, ומי שמתכנן זמן לא יכול לעמוד בו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מציע לך – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

למה השינוי בסדר הדוברים ובסדר-היום? בשביל מה כל השינוי בסדר הדוברים ובסדר-היום? בשביל מה?

היו"ר ע' עלי:

קודם כול תשב. נא לשבת. אל תעמוד. שב בבקשה. קודם כול שב. אתה רוצה לשמוע – שב. אל תעמוד ואל תנפנף בידיים.

לגבי השינויים, חבר הכנסת איתן, אני מבקש שתאזין, שאלת שאלות אומנם לא בנימוס, אבל אני אשיב לך בנימוס. ביחס לשינוי בסדר-היום הבהרתי את הדברים עוד לפני ששיניתי את סדר הנושאים. הבהרתי מדוע נעניתי לפנייה של חבר הכנסת אלסאנע. הבהרתי מדוע נעניתי לפנייה של חבר הכנסת נחמן רון. בין שזה מוצא חן בעיניך ובין שלא, כך פסקתי. אני חושב שפסקתי נכון.

לגבי השאלות האחרות ששאלתם, אני מבקש מאוד מחברי הכנסת לשבת כאן באולם בשעה שיש דיון. אנחנו לא יכולים לסמוך על אמצעים אלקטרוניים כאלה ואחרים. אתה לא מעלה בדעתך שנמתין או נחפש חברי כנסת שלא נמצאים פה. לא נהפוך את הכנסת לשוק. איש מאתנו בוודאי לא יסכים לכך.

לפנים משורת הדין, אני אאפשר הפעם לחברי הכנסת שקראתי בשמם ולא היו כאן לומר את דבריהם. אני מבקש מאוד שחברי הכנסת ימצאו באולם. קורה שחברי כנסת אחדים לא נמצאים ואז התור מתקצר. אתם לא מצפים שנתחיל לרדוף אחרי כל חבר כנסת שיבוא לכאן ויואיל בטובו לשאת את נאומו.

להערות שלך, חבר הכנסת מיכאל איתן, לא היה מקום. אני מקווה שאחרי שתשקול את הדברים תדע גם להתנצל על כך.

חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה; איננו באולם. מה עושים? נמתין לו? הוא בוודאי גם כן מסתכל על המסך ולא מוצא את שמו. מה עושים? חבר הכנסת חגי מירום – איננו. נחכה לו? מה אתה מציע, חבר הכנסת איתן, שנמתין עד שהוא יואיל לבוא? מה אתה מציע? חבר הכנסת בא-גד, מה אתה מציע בעקבות המכתב שלך, שנמתין? נתחיל לשלוח סדרנים, נעשה הפסקה בישיבת המליאה?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מציע – – –

היו"ר ע' עלי:

נתחיל לשלוח סדרנים, נעשה הפסקה בישיבת המליאה? אולי תסבירו לי מה אתם חושבים לעשות.

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עם כל הכבוד, תרשה לי להתייחס לדברים.

היו"ר ע' עלי:

אני רק מבקש שיהיה ברור, שזה במסגרת הזמן שלך.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, במסגרת הזמן שלי, גם זו מטרה טובה.

היו"ר ע' עלי:

אתה יכול לומר מה שאתה רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם זו מטרה טובה.

כאשר הולכים לפנים משורת הדין ונענים לבקשתו של חבר כנסת מסוים, צריך להביא בחשבון שזה פוגע בחבר כנסת אחר. זאת לא חוכמה להיות טוב על חשבון אחרים. כאשר אתה נענית לפנייתו של חבר הכנסת – – –

היו"ר ע' עלי:

רון נחמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, טלב אלסאנע.

היו"ר ע' עלי:

או רון נחמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

או רון נחמן, שניהם, אבל אני התחלתי בחבר הכנסת טלב אלסאנע, כי הוא היה הראשון.

היו"ר ע' עלי:

אבל אתה לא יכול להפריד, דבר באותה חבילה על חבר הכנסת אלסאנע ועל חבר הכנסת רון נחמן.

דן תיכון (הליכוד):

את חילוקי הדעות ביניכם – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תן לי להרצות את טענותי בשקט. כאשר עולה חבר כנסת ואומר: היום רמדאן, אני צם ואני מבקש – זו עילה להקדמת התור. עם כל הכבוד, לפני חצי שעה היה זמן שקיעת החמה, ויכול היה חבר הכנסת אלסאנע ללכת לאכול, ואחרי האוכל לבוא לכאן ולדבר. דווקא משום שהיום רמדאן והוא צם כל היום, מה ההיגיון להקדים את תורו ולתת לו לדבר במקום שילך לאכול?

לימור לבנת (הליכוד):

אתה רוצה להחליט במקומו מה טוב לו?

מיכאל איתן (הליכוד):

אז אני לא מבין. זה דבר ראשון.

לימור לבנת (הליכוד):

דן תיכון (הליכוד):

עזבי אותו.

לימור לבנת (הליכוד):

למה לעזוב אותו? העובדה שאתה מדבר עכשיו מעל הדוכן גורמת לכך, שהצעות לסדר-היום שהיו צריכות לעלות בשעה מסוימת, משום שאתה נעדרת קודם מהאולם, יידחו שוב, ואני זוכרת שבשעתי לא קיבלתי רשות דיבור מאותו טעם בדיוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל על מה את מדברת?

לימור לבנת (הליכוד):

אתה קיבלת עכשיו רשות דיבור לפנים משורת הדין – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, את לא יודעת; את לא בעניין בכלל.

היו"ר ע' עלי:

קיבלת עכשיו רשות הדיבור לפנים משורת הדין? אולי גם לזה תתייחס באותה הזדמנות.

לימור לבנת (הליכוד):

אני כן בעניין, ועוד איך. אתה לא היית פה קודם.

אלי דיין (העבודה):

אחרי האוכל לא ישמע אותו אף אחד.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, מה קרה עכשיו בפועל? בפועל נכנס חבר הכנסת רון נחמן עם הצעת חוק, לא צלצלו להוציא את האנשים, ואז השמות לא הופיעו בלוח האלקטרוני, וכשחזרת לתור, כל התור השתבש.

אבל נעבור לענייננו. אדוני שר הפנים, אנחנו דנים היום במשרדך, ואני רוצה לחזור פעם נוספת לנושא כאוב, שאנחנו לא מוצאים לו פתרון פעם אחר פעם, והוא מומחש דווקא השנה, בשנת בחירות.

ראשי ערים בישראל נבחרים בתקופת הבחירות על בסיס ביצועים שלהם כנקודה ראשונה. ראש עיר מוצלח הוא ראש עיר שמצליח לעשות פרויקטים כאלה ואחרים, חלקם חשובים יותר, חלקם חשובים פחות, אבל ראוותניים.

התוצאה היא חוסר קשר בין תקציב הרשות והיכולת הכלכלית שלה לבין הדברים שמתבצעים בשטח. שום בוחר ברשות מקומית לא שופט את ראש העיר שלו על-פי מצב הקופה, האם ראש העיר פועל או לא פועל על-פי קריטריונים.

רון נחמן (הליכוד):

מי אמר את זה?

מיכאל איתן (הליכוד):

מה התוצאה? התוצאה היא שעולים כאן חברים שלנו, שהם גם ראשי ערים, ואומרים: אנחנו נמצאים במין שיטה, שמחייבת אותנו להגדיל את הגירעון. עמד פה ראש עיר ואמר: ראש עיר שלא עושה גירעון גדול, ובמיוחד בשנת בחירות, הוא "פראיר".

מי יכסה את הגירעון? אחר כך באים לוועדת הכספים ומבקשים הגדלה. למה? כי לא אומרים שהגירעון נובע מכך, שאי-אפשר לבצע פרויקט זה או אחר. פתאום רואים שאין כסף למשכורות, פתאום רואים שאין כסף למקרים סוציאליים. את זה מפסיקים, ואז ישראל רחמנים בני רחמנים, הולכים לשר הפנים ונותנים להם מענק מיוחד.

אבל אני רוצה לשאול אותך. כאשר אתה בא וקובע – לצערי הרב, לפעמים אני לא יכול לבוא אליך בטענות, אין קריטריונים קבועים ואובייקטיביים – אתה עושה שיפוט בדברים מסוימים ואתה שופט ראש עיר אומר: לזה אני אתן יותר, לזה אני אתן פחות. איך? אני לא יודע. זה בא מלמטה, צריכים להחליט, יש התדיינות, יש תהליך שלם, אנחנו יודעים איך זה. הוא לא הולך לפי קריטריונים אובייקטיביים. אבל אני שואל: מתי יהיה השיטה הזאת סוף?

עיריית תל-אביב עושה גירעונות פעם אחר פעם – אומרים עכשיו קרוב למיליארד שקל, מאות מיליונים – מי יודע כמה פעמים, ותושבי תל-אביב, באמת לא מעניין אותם. ואז, כמו שאמרתי, בא לכאן ראש עיר קטנה יותר – מייד אני מסיים, אדוני היושב-ראש – ואומר: אותי ישפטו לא על-פי מצב הקופה, אלא על-פי מה שקורה ביישוב עצמו. וככל שהוא מתוחכם יותר ומגדיל את הגירעון, זה בריא יותר.

בסוף הרי כל עם ישראל משלם את המחיר; הכול בא מתקציבי הממשלה, אבל לפי השיטה הזאת, ככל שמגדילים את הגירעון, בסופו של דבר התשלום ממילא על כולם, אז זה נותן פרס למי שמצליח למשוך יותר, להגדיל את הגירעון, ואחר כך מחלקים אותו על כלל תושבי מדינת ישראל, ואנחנו נמצאים בתחרות בין ראשי רשויות, מי יצליח בצורה מתוחכמת יותר להגדיל גירעונות עד אין סוף. תודה רבה.

הי"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אלי דיין.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אדוני שר הפנים, חברי כנסת נכבדים, בימים הקשים שאתה עובר, אדוני שר הפנים, אני רוצה להביא לך תוצאות סקר קל שערכתי בין ראשי ערים, ראשי מועצות, ואני שמח לבשר לך, שכולם כאחד אמרו שאתה שר פנים מצוין. מכל המפלגות ומכל החוגים, הכול ציינו שיש לך אוזן קשבת ודלת פתוחה, והדבר הזה בוודאי מעודד בתפקידך הקשה והחשוב. זה סקר מהימן שערכתי ובדקתי; אני לא רוצה לפרט פה מעל במת הכנסת.

אלי דיין (העבודה):

כל אחד עושה סקר?

יוסף בא-גד (מולדת):

כל אחד? הרב בא-גד זה לא כל אחד. אני מבקש סליחה. כל אחד? קצת דרך ארץ.

אלי דיין (העבודה):

לגבי העניין הזה אני מסכים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם אתה מסכים לגבי העניין, נכון שאת חבר הכנסת אלי דיין לא שאלתי, ואני מבקש סליחה – – –

שר הפנים א' דרעי:

הוא לא ראש עיר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני יודע, אבל הוא מכיר קצת את המצב בעיריית אשקלון.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בא-גד, לצורך העניין, גם אני וגם חבר הכנסת אלי דיין מצטרפים לחוות הדעת הזאת.

יוסף בא-גד (מולדת):

נו, היה כדאי.

אלי דיין (העבודה):

– – – גם מקבלים רכב-2,000 אף שאנחנו כבר לא ראשי עיר.

היו"ר ע' עלי:

אתה יודע מה, זה דווקא רעיון, אולי יאשרו לנו.

יוסף בא-גד (מולדת):

טוב, אז יש אישור גם מהיושב-ראש.

כבוד שר הפנים, לפני שאני שואל כמה שאלות קצרות, תרשו לי רק, אני מוכרח, אני לא יכול בלי לשאול שאלה אחת מרכזית, שאומנם לא קשורה לשר הפנים, אבל רק בשורה אחת.

כבוד היושב-ראש, אני מבקש – – –

היו"ר ע' עלי:

אני לא יכול להשתלט על חבר הכנסת מיכאל איתן, אולי אתה תעזור לי. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת מיכאל איתן, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

פעם שנייה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני יודע שאדם שפוצע את עצמו בהיותו במילואים או בשירות סדיר בצה"ל מובא למשפט על נזק לרכוש צבאי. אומרים לאדם: גופך אינו רכושך הפרטי.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, זה מאוד מפריע לנואם. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מאוד מבקש ממך. חבר הכנסת איתן, אני מתחנן לפניך, אנא, זה מפריע.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני שואל: מדוע לא נדרוש חוק, שלפיו אדם שנוסע בכביש וזורקים עליו אבנים, אם הוא נמנע מלירות, נעמיד אותו לדין על הרס רכוש צבאי? זה לא קשור למשרד הפנים, אבל זה קשור לשערורייה ולתועבה, שעצרו את אילן לסלר אף שהוא בא והודיע שהוא ירה אתמול בכביש בעזה תוך כדי התגוננות. בשבוע שעבר עצרו את נהג המשאית.

אני רק אומר, שיש לדרוש, שאדם שלא יורה ולא מגיב על מי שזורק אבנים ומנסה להרוג אותו – יש להעמיד אותו למשפט על חוסר תגובה מיידית. זה רק לעניינא דיומא.

עכשיו אני רוצה, אדוני שר הפנים, לשאול כמה שאלות קצרות. אינני יודע מתי נקבע מבנה משרד הפנים וחלוקתו למחוזות. כמדומני שהחלוקה למחוזות, שישה מחוזות, היא מימי המנדט. אני למשל, בנחלים, כדי להגיע למחוז שלי, צריך להגיע לרמלה, בה בשעה שאני נמצא במרחק שתי דקות נסיעה מפתח-תקווה. נדמה לי שצריך לבדוק מחדש את חלוקת המחוזות.

יש לבדוק את הוועדות לאישורי בנייה. הסחבת והסרבול, למרות כל השינויים שעשיתם, הם איומים. יש לבדוק את משרדי מרשם התושבים. התורים לדרכונים ולאישורים, למרות כל השיפורים – עדיין לא בסדר.

שר הפנים א' דרעי:

באיזו לשכה היית בפעם האחרונה?

יוסף בא-גד (מולדת):

הייתי בלשכת פתח-תקווה.

שר הפנים א' דרעי:

ראית את הלשכה החדשה?

יוסף בא-גד (מולדת):

ראיתי את השינויים ואת השיפורים, אבל עדיין זה לוקח שעות.

דבר אחרון, יש שמועה, ואני מבקש משר הפנים להזים אותה, שעומדים להפסיק את ההנחות בארנונות למשפחות ברוכות ילדים. אני מבקש, אם השמועה איננה נכונה – אשמח לשמוע זאת. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. חבר הכנסת אלי דיין – בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי.

קריאה:

— — —

היו"ר ע' עלי:

אני בלאו-הכי אומר; למה לכם לשאול באמצע? השר דרעי, אני מבין שעל חלק מהשאלות צריך לבקש תשובות משר הביטחון.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ביקשתי את רשות הדיבור כדי להציע כמה הצעות לשר הפנים. יש לנו, לדעתי, שלטון מקומי טוב, רוב הרשויות מתפקדות, ורק חלק קטן מהרשויות חריגות. אבל אם לא נבצע רפורמה יסודית בשלטון המקומי, השלטון הזה עלול להתמוטט.

דן תיכון (הליכוד):

איך יכול להיות? או שהוא בסדר או שהוא לא בסדר. אתה אומר שהוא בסדר ואתה אומר שהוא מתמוטט.

אלי דיין (העבודה):

הוא בסדר, אבל אם הוא לא יבצע שינויים לקראת התמודדות עם הבעיות בעתיד, גם הרשויות הטובות, שמתנהלות לפי כל הכללים ובמסגרת תקציבית, עלולות להתמוטט. קראתי מחקר שנעשה בסקדינביה, מחקר יסודי מאוד – — —

שר הפנים א' דרעי:

לא ביקרת שם?

אלי דיין (העבודה):

— — — ובהולנד, ועכשיו אנחנו, כמה חברי כנסת, יושבים כדי לגבש, אני מקווה גם בסיוע של משרד הפנים — — —

דן תיכון (הליכוד):

גמרת לגבש את חוק ביטוח הבריאות החדש?

אלי דיין (העבודה):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

אלי דיין (העבודה):

לא, זה לא נגד רמון, זה חוק לטובת המדינה, לטובת העם.

קריאות:

— — —

אלי דיין (העבודה):

אנחנו יודעים שזנבר דיבר על רפורמות; הן לא בוצעו, ומדי שנה בשנה אנחנו שומעים שיש צוות מיוחד במשרד הפנים שיושב על הכנת חוקה חדשה. ייקח לו כנראה 49 שנים — — —

דן תיכון (הליכוד):

חוקה למדינת ישראל.

אלי דיין (העבודה):

נצא לחופש, לדרור, וחוקה לא תהיה.

קריאה:

אלי דיין (העבודה):

לכן אני מציע, לא רק להצהיר שאנחנו הולכים לעשות חוקה, לעשות רפורמה, אלא באמת לבצע אותה.

בסקדינביה התחילו ליישם את המחקר הזה על-ידי מתן סמכויות מלאות גם בנושאים ממלכתיים, בתחום החינוך ובתחום הרווחה, לרשות המקומית. כאשר התקציבים האלה עברו לאחריותה של הרשות ולביצוע שלה נמנעה ביורוקרטיה רבה, שזאת מחלה ארורה, שמחסלת הרבה פרויקטים וגם גורמת לסרבול רב ולהוצאות רבות, וסדר העדיפויות היה של הרשות. רשות שהחליטה לטפל יותר בקשישים כי היתה לה בעיית קשישים – "התלבשה" על נושא הקשישים. ואין מצב שבו כל רשות אומרת שיש לה מחלקה לנוער מנותק, מחלקה לקשישים, מחלקה לייעוץ לנישואין, בלי לראות כלל מה הם הצרכים, רק משום שהמחלקות האלה קיימות בשלטון המרכזי.

אני קורא מעל במה זו, בהזדמנות זאת, לאותו צוות במשרד הפנים, עם כמה חברי כנסת שמבינים בנושא השלטון המקומי, לגבש, בתוך שנה, לא בזמן הבחירות המוניציפליות, הצעה רצינית ויסודית לרפורמה, לשינויים. היום אנחנו שומעים, שיש תקציבים בחינוך שמעוכבים, יש תקציבים ברווחה, יש מימון חסר, וזה נותן הצדקה לאותן רשויות שנכנסות לגירעון ויש להן נימוקים כבדים לכך.

נושא שני שאני מבקש להפנות אליו את תשומת הלב הוא הפקק הגדול בוועדות המחוזיות. יש ועדות מחוזיות שכנראה שכחו מה הן המטרות של הממשלה – לבנות פרויקטים, לסלול כבישים, לעזור ליזמים – ולכל אחד שם יש זמן לדון חודשים ושנים בפרויקטים. רבותי חברי הכנסת, אם הפקק בוועדות המחוזיות ישוחרר, תדעו לכם שהרבה פרויקטים יתחילו להיות בשטח, וזה גם יפתור חלק מבעיית האבטלה. יש הרבה יזמות במדינה, שאיננה מגיעה לידי מימוש בגלל ביורוקרטיה במשרדי ממשלה ובוועדות המחוזיות.

אני קורא לשר הפנים, שזה תחום אחריותו, אומנם לא באופן ישיר אבל כמפקח על הוועדות המחוזיות, לעשות סדר בוועדות האלה ולהביא לשינויים מהותיים שם, כדי לאשר פרויקטים מעוכבים וכדי להקל את היזמות במדינה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת ד"ר. חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הפנים, השלטון המקומי, יש לו חשיבות עיקרית בכך שהוא נפגש חזיתית עם בעיות האזרח. בתקופה הזאת של חוסר תעסוקה, של בעיות אבטלה, יש חשיבות מיוחדת לשלטון המקומי.

אני רוצה לפנות לשר הפנים: כל זמן שהרשויות המקומיות כל כך מפוצלות, אין קיום, לדעתי, לרשויות מקומיות כה קטנות. יש יתרון לגודל, יש מינימום של גודל שצריך להיות לרשות מקומית, ואם לא יעשו זאת בחודשים הקרובים, אז בעוד חמש שנים לא נוכל לעשות זאת. צריך, לדעתי, דבר ראשון, לצמצם את הרשויות המקומיות. לא יכול להיות שבכל יישוב של 500-600 איש יהיה ראש מועצה, עם סגן ראש מועצה, אולי, עם רכב, עם הוצאות, אין צורך בדברים האלה. זה דבר אחד.

דבר שני – אני יודע שאתה שוקד על חוקה של השלטון המקומי. פקודת השלטון המקומי, עדיין יש לה ספחים עות'מאניים ובריטיים, והגיע הזמן שיהיה חוק ברור, שבחוק יוגדרו סמכויות ברורות, ובעיקר – נושא התקצוב. אבי אבות החטא של השלטון המקומי הוא שעד היום היחסים בין משרדי הממשלה, חובת התקצוב – הדברים הברורים האלה לא קיימים כחוקה מחייב.

למעשה, משרדי הממשלה יכולים היום שלא לתת כסף. אין שום חוק שיחייב את השר לתת כסף. אני רוצה לומר, שמאז נבחרו ראשי הערים בבחירות אישיות, ואני חשתי את זה גם, אדוני, ראש מועצת ג'וליס, חבר הכנסת טריף – – –

סאלח טריף (העבודה):

— — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

יש כמה ראשי ערים אחראיים, אבל מזמן שראשי הערים נבחרים בבחירות אישיות, לחלק מהם, אני רוצה לומר, "הדם עלה לראש". בעודף הכוח שהם מרגישים, הם חושבים שלהם מותר הכול. לכן צריך להיות בלם בעניין הזה. משרד הפנים, עם כל הסמאות – עצמאות לשלטון המקומי, וראש העיר שנבחר בבחירות אישיות – חייב לשנות את הכללים. הבאלנס הזה, הפיקוח על ראש העיר, הוא כמעט אפסי מצד המועצה, ומשרד הפנים לא שינה את האסטרטגיה שלו. אני מסתובב בארץ, ואני רוצה לומר שסדרי העדיפויות בשלטון המקומי, בחלק מהעיריות, הם משובשים.

מי שעובר ליד מלון "המלך דוד", בכביש המקביל, רואה שעיריית ירושלים סוללת שם כביש ומדרכות. המדרכות עשויות מאספלט. בלב ירושלים, באזור של תיירות, יכולים לסלול מדרכות מאספלט. אתה נוסע לבית-שאן ורואה טיילת ברוחב של 5 מטרים – מאבנים. פעם אחת זכיתי לראות כלב צועד עליה. אני לא מבין את סדרי העדיפויות האלה. שם לא ראיתי כלב אחד, ופה – מיליוני תיירים.

שר הפנים א' דרעי:

כמה קילומטרים יש מטבריה לבית-שאן?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני לא מבין את זה. לדעתי, חייבים לשנות את סדרי העדיפויות בשלטון המקומי. לדעתי, החינוך – במקום הראשון, ביוב – במקום השני, אשפה – במקום השלישי. ראשי הערים עולים לנו ביוקר כשהם נבחרים.

סאלח טריף (העבודה):

אתה היית ראש עיריית טבריה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני לא הייתי כזה. עובדיה עלי לא היה כזה. אנחנו מזן אחר.

סאלח טריף (העבודה):

אולי זאת היתה הטעות שלך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

יש ראשי ערים שמוציאים על עצמם בחודש מה שעובדיה עלי, היושב-ראש, הוציא על עצמו במשך חמש שנים; איפה כאן סדרי העדיפויות? לעובדיה לא היה דובר ואיש יחסי ציבור. אני זוכר שהוא אפילו נהג בעצמו רוב הזמן; לא עוזר ולא שלוש מזכירות וכל הדברים האלה. הדם עלה לראש לחלק מראשי הערים, וצריך להוריד להם את לחץ הדם.

סאלח טריף (העבודה):

הם יהיו מועמדים עוד הפעם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אנחנו עשינו את שלנו.

לסיום. הגשתי שתי הצעות חוק. האחת דנה בחובתה של הממשלה להעביר בכל חודש 1/12 של התקציב לרשויות המקומיות, ואם היא לא העבירה – הסכום יהיה צמוד. אי-אפשר לקיים חוזה ואי-אפשר לקיים הסכם. ראש רשות תמיד נתלה בעניין שאין מעבירים לו כסף בזמן. אם אני לא יודע מה מעבירים לי, אני לא יכול לתכנן. ראש רשות צריך לדעת ב-1 בינואר מה התוכנית שלו, כמה כסף יהיה לו, ולפי זה לעבוד. כל זמן שאין חוק בעניין הזה, הנושא לא יהיה מסודר.

הצעת החוק השנייה מתייחסת למענק שקיבלו 32 רשויות. נפל עליהן הרבה כסף בתקופות מסוימות. רמת החיים שם עלתה. כולם נסחפו אחרי רמת החיים הגבוהה. הארנונה הכללית מגיעה ל-4 מיליארדי שקל. 4% מע"מ גם הם 4 מיליארדי שקל. 20% מהמע"מ שילכו לרשויות המקומיות גם הם 4 מיליארדים. לדעתי, צריך לבטל את הארנונה הכללית, כי היא לא מוצדקת. צריך אומץ בעניין הזה, זה לא פשוט. להעביר 20% מכספי מע"מ, לפי קריטריונים, בצורה מסודרת, ואז יהיה פיקוח רב יותר, וצריך פיקוח. אני יודע שאנשי השלטון המקומי כועסים על הפגיעה בעצמאות שלהם. אני חושב שיכולים לבטא עצמאות בדברים אחרים. לדעתי, שני החוקים המוצעים האלה הם חוקים חשובים, ואני מקווה ששר הפנים יתמוך בהם. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת ביבי. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת יצחק לוי. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת שאול יהלום.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מטבע הדברים, בדיון כזה אפשר להעלות רק נקודות ספורות וגם הן בקיצור. לגבי עניין ראשי הערים, אני חושב שהרפורמה של בחירה ישירה של ראשי ערים היתה רפורמה נכונה. ראשי הערים עומדים למבחן הבחור. אני מקווה שאלה הנוהגים בפזרנות, חבר הכנסת יגאל ביבי, יענשו על-ידי הבוחרים שלהם. הבעיה היא, שגם אלה הנוהגים בפזרנות וגורמים לגירעונות גדולים, בסופו של דבר באה המדינה ומכסה להם את הגירעון, כך שהם יוצאים גם גיבורים. הם יוצאים גיבורים, ואלה ששמרו על התקציב יוצאים "פראירים". אני מקווה מאוד שלשר הפנים יהיה הכוח לעמוד נגד חריגות, ובאותם מקרים שבהם ראשי ערים חורגים מהתקציב ומשתוללים ומגיעים לגירעון – פשוט למנות ועדות קרואות ולעשות בחירות חדשות.

דבר נוסף. יש תופעה של ארנונות מוגזמות המוטלות על המגזר העסקי, על עסקים. נדמה לנו שבעלי העסקים אינם משתתפים בבחירות ואינם יכולים להביע מחאה, ולכן אפשר להעלות את הארנונה למגזר העסקי עד בלי סוף. אפילו הבנקים "שנואי נפשנו", שבסופו של דבר שייכים לנו, זכו לשיעורי ארנונה גבוהים בצורה מוגזמת לחלוטין. אפשר לחשוב שבבנקים באמת מדפיסים את הכסף.

אני חושב שפה ההתערבות של שרי האוצר והפנים איננה התערבות מספקת. אני מקווה שוועדת הכספים, שצריכה לאשר את העניין הזה, לא תאשר את מלוא ההעלאה הנדרשת. התקנות שאתם הצעתם טעונות אישור הוועדה.

הוועדות המחוזיות. הבעיה העיקרית של הוועדות המחוזיות איננה בדרג המחליט, אלא בדרג של הפקידות ובדרג האדמיניסטרטיבי. כאשר יש עומס גדול, פשוט לא מספיקים להגיע עם התיקים. מליאת הוועדה וגם ועדות המשנה מסוגלות בישיבה אחת לגמור עשרות תיקים. לכן, אדוני השר, אני מציע לתגבר את הוועדות המחוזיות לא על-ידי עובדים קבועים, אלא להוציא תיקים שנמצאים היום בוועדות המחוזיות לגורמים החוצה, דהיינו למשרדי ארכיטקטים, כמובן בלי ליצור ניגוד עניינים, כדי שהם יבדקו את התיקים ואת התוכניות, ואז לא נצטרך את התופעה הפסולה הזאת הנקראת ול"לים – ועדות לבנייה למגורים.

דבר אחרון. אני רוצה להביע את מחאתי על כך ששר הפנים הכיר בגוף המכונה "אתרא קדישא" כגוף היכול להגיש התנגדויות על-פי חוק התכנון והבנייה – קרי גוף ציבורי. עד כמה שאני יודע ועד כמה שאני עקבתי בשנים האחרונות אחרי הפעולה של "אתרא קדישא", מדובר בקבוצה קיצונית שולית שמחפשת קברים יהודיים גם במקומות שבהם אין זכר לקברים יהודיים ומונעת פעולות פיתוח חיוניות כמו סלילת דרכים. אם נאשר ל"אתרא קדישא" להגיש התנגדויות לכל התוכניות, הדבר יגרום לעיכוב רב בהליכי התכנון.

לדעתי, שר הפנים שגה וגם פעל באופן בלתי חוקי, משום שכל הנושאים של שמירת אתרים קדושים, לרבות בתי-עלמין, מסורים לשיקול דעתו של שר הדתות. לשר הדתות יש מעמד לפי חוק התכנון והבנייה לגבי מקומות קדושים. מתן מעמד ל"אתרא קדישא" פירושו מתן אפשרות לגוף קיקיוני וקיצוני לפגוע פגיעה אנושה בפיתוח המדינה, בתקופה כזאת, שבה הפיתוח כל-כך נדרש. אני מצפה שהשר, לאור פנייתו אליי, יחזור בו מהכרה בגוף הזה; אם לא, נצטרך לשקול צעדים אלטרנטיביים. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת פורז.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ס' טריף:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק לתיקון פקודת בתי-הסוהר (מס' 13) (שחרור מינהלי), התשנ"ג–1993. תודה.

סקירת שר הפנים על פעולות משרדו

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת יצחק לוי – איננו. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת, אחריו – חברי הכנסת שלמה בוחבוט, אבנר חי שאקי, אברהם הירשזון, תופיק זיאד והאשם מחאמיד.

רון נחמן (הליכוד):

מתי אני מופיע ברשימה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נחמן, אתה לא דיברת?

רון נחמן (הליכוד):

לא.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, מייד.

רון נחמן (הליכוד):

אחרי חבר הכנסת שאול יהלום.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני רוצה להעלות פה נושא שכבר העליתי אותו בפני השר לפני כמה שבועות, ולדעתי הוא אינו בא על פתרונו – הנושא של רשיונות לכלי ירייה, לאקדחים.

אדוני השר, אני בטוח שהמספר ידוע לך – יש במדינת ישראל 225,000 אנשים, בערך, שיש להם רשיונות לנשיאת כלי נשק. הנושא הזה, דווקא בימים קשים אלה של אינתיפאדה, של שימוש בנשק חם כלפי אזרחים יהודים, מקבל משנה חשיבות, בפרט חשיבות ביטחונית; שלא לדבר על המקרה ליד התחנה המרכזית לפני שבועיים, כאשר הרבה אזרחים ניצלו – וראינו מה קרה ברחוב העלייה, כאשר דבר כזה לא קרה – בעזרת אדם שהיה מצויד באקדח עם רשיון אישי.

אתם פרסמתם הוראה, תקנה, שהיא כשלעצמה תקנה נכונה, שאומרת שאדם שמחדש את רשיון הירייה צריך לעבור מטווח של אימון סטנדרטי, כדי שרשיונו יהיה בתוקף. אם נוריד את העניין של רובי ציד, נניח שאנחנו מדברים על כ-200,000 איש, שמסתובבים בארץ עם רשיונות. הם צריכים לעבור מטווחים. עכשיו, מה קורה כאן? הם היו צריכים לעבור את המטווחים בפרק זמן של שנתיים. השנתיים התחילו בחודש ינואר 1992; אנחנו נמצאים עכשיו בחודש מרס 1993, דהיינו, יותר ממחצית התקופה שבה היה עליהם לעבור את המטווחים. והנה, עברו את המטווחים לא מחצית ולא רבע אלא פחות מזה, כ-40,000 איש. יוצא מזה, ש-80% בערך מבעלי הרשיונות לא עברו את המטווחים. לפי ההוראות שאתה פרסמת, אם הם לא עוברים את המטווחים – פג תוקף רשיונם.

אנחנו מדברים על כך, שבערך בעוד תשעה חודשים, אם העניין יימשך בקצב הזה – ונניח שיעברו את המטווחים עוד 10,000 איש, או עוד 20,000 איש – למעלה ממחצית האנשים נושאי אקדחים ברשיון יהיו ללא רשיון, ויפוג תוקף רשיונם. ספק אפילו אם הם ירוצו לחדש את הרשיון על-ידי עריכת המטווח. ספק אם זה עדיין פועל לפי החוק, היינו שבאופן אוטומטי יחודש רשיונם. בוודאי יהיה עומס גדול, וספק אם הדברים האלה יוכלו להיעשות בצורת נוהל תקין.

זאת אומרת שאנחנו צפויים – ואני אומר זאת דווקא עכשיו, תשעה חודשים לפני הזמן, כדי שהדברים האלה לא ייעשו ברגע האחרון – למצב שבו רוב האנשים בעלי אקדחים יהיו ללא רשיון. זה עניין שיכול לגרום למצב ביטחוני קשה מאוד. משרד הפנים צריך לעשות כל מיני מאמצים ולנקוט כל מיני אמצעים כדי להביא לכך שאדם שאולי לא שם לב, אדם שאולי הזניח את העניין, אבל יש לו רשיון

שהוא כרגע עדיין בתוקף, ידע על כך, כדי שתוקף רשיונו לא יפוג בעוד תשעה חודשים בשל אי-עריכת המטווח.

בזמני הצעתי לך כמה הצעות, כאן, באחת השאלות. גם אמור לצאת מכתב שלי אליך בעניין הזה. ההצעות שהצעתי הן לא הצעות מי יודע מה, אבל, קודם כול על משרד הפנים לפרסם מודעות בעיתון, שבהן יזכירו לאנשים שהם צריכים לעבור את המטווחים. הדבר השני – משרד הפנים יפרסם את רשימת כל המטווחים וכתובותיהם במדינת ישראל. הדבר השלישי – משרד הפנים, בשיתוף עם שר התעשייה והמסחר, יקבע לפי חוק הפיקוח על המחירים מחיר מרבי, שנראה למשרד כסביר, כדי לגבות אותו סכום בעבור השימוש במטווח הסטנדרטי הזה ולאפשר את קיומו.

אבל, מעבר לזה צריכה להיות חשיבה. אולי צריך לשלוח מכתב תזכורת לכל אחד מבעלי הרשיונות, ומעבר לזה לפרסם מודעות. אסור להגיע למצב שבו בעוד כמה חודשים יהיו לרוב האנשים, שנושאים את האקדחים ברשיון כיום, אקדחים או כלי נשק שפג תוקף רשיונם. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת, שנמצא כאן באולם, האשם מחאמיד.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, כראש רשות מקומית בישראל אני רוצה לומר כמה דברים, לאור הדברים ששמעתי כאן מפי הנואמים הקודמים, שדיברו על הפאר, על הראוותנות ועל הפעילות של ראשי הערים.

יושב-ראש הישיבה גם הוא ראש רשות מקומית. אני אומר כאן, שיותר קל להיות חבר הכנסת מאשר ראש רשות מקומית. על חבר כנסת מוטלת פחות אחריות מאשר על ראש רשות מקומית. יש פחות בלבול ראש לחבר כנסת מאשר לראש רשות מקומית. אין לו שלושה ימי עבודה בשבוע כמו לחבר כנסת, אלא שבעה ימים בשבוע, לרבות שבתות וחגים.

דוד מגן (הליכוד):

לא, שישה ימים.

רון נחמן (הליכוד):

עם טרטורים, כן. כשמופסקת זרימת המים בשבת – פיקוח נפש דוחה שבת. כשנופל עמוד חשמל, כשנשרף משהו, כשנופל משהו – אין הפסקה.

שר הפנים א' דרעי:

חשבתי שאתה מתכוון לכך שהתושבים מטרידים אותך בשבת בבית-הכנסת.

רון נחמן (הליכוד):

אילו היה לי באריאל בית-כנסת שיכולתי ללכת להתפלל בו, זה היה טוב. אבל, כידוע לך, אין בניין בית-כנסת באריאל. מה לעשות?

היו"ר ס' טריף:

עכשיו שר הפנים ידאג.

רון נחמן (הליכוד):

לכן אני מצטער. אולי שר השיכון ייתן לנו קרוונים למוסדות ציבור, כדי שיהיה לנו מקום להתפלל בו גם ביישובים אצלנו.

שר הפנים א' דרעי:

בוא אלי לשכונה, שכונת הפאר הר-נוף בירושלים, ותראה איפה אנחנו מתפללים.

רון נחמן (הליכוד):

מאה אחוזים.

היו"ר ס' טריף:

הוא יצטרך לנסוע בשבת, אדוני השר.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, קיבלתי את הזמנתך. אבוא ביום שישי ואגש אתך לבית-הכנסת בשכונת הר-נוף, היכן שאין בית-כנסת, ונתפלל ביחד בשביל שלום עם ישראל.

לגופו של עניין, אני רוצה להתייחס לביצוע התקציב של משרד הפנים. יש שני דברים שמפריעים לראשי הרשויות לתפקד: האחד – נושא תקציב הפיתוח; השני – התקציב הרגיל. בפגישה שקיימנו, ראשי הרשויות, עם שר האוצר ועם שר הפנים, התחייב שר האוצר, בנוכחות שר הפנים וראשי הרשויות, לדאוג לכך שיטופל נושא גידול האוכלוסייה מ-1989 ועד 1993, על-פי השיעור של 18% מ-1989 ועד 1993, ו-14% מ-1989 ועד 1992, כאשר ב-1992 היה גידול של 4%. על-פי החישובים שלנו, המשמעות היא 200 מיליון שקל תוספת.

מעל הבמה הזאת אני קורא לשר האוצר לקיים את ההבטחות שהוא הבטיח לנו בכנס ראשי הרשויות, על מנת שנקבל מייד אותם סכומים שמגיעים לנו בדין ובצדק, עבור התושבים שאנחנו משרתים אותם. על אגף התקציבים באוצר ועל כל גורמי האוצר להפסיק לעשות אתנו מיקח וממכר. אלה הם הסכומים שצריכים להגיע למשרד הפנים בעבור הרשויות המקומיות. היום התאריך הוא 10 במרס. הדיון היה בדצמבר, לפני התקציב. ביקשו שחברי כנסת יצביעו בעד התקציב. הבטיחו שאחרי אישור התקציב ופתיחת שנת התקציב החדשה הנושא יתוקן. עכשיו מתחילים במיקח וממכר; במקום 200 מיליון ייתנו 100 מיליון, במקום 100 מיליון ייתנו 50 מיליון.

שר הפנים א' דרעי:

הצבעת בעד התקציב?

רון נחמן (הליכוד):

אני הצבעתי נגד התקציב. אני מדבר על אלה שלא הצביעו. היו כמה נמרים שהפכו להיות חתולים. מה קרה? – הבטיחו שאחרי 1 בינואר 1993 הכסף הזה יסודר ויועבר.

אדוני השר, אני מבקש את התייחסותך לנושא זה, את פעילותך ואת הפעילות של שר האוצר, על מנת שהדברים כפי שסוכמו גם יבוצעו.

הקטע השני – שנת 1992, שהוכרה על-ידי משרד הפנים כשנה שבה היו הוצאות גדולות מאוד לרשויות על-פי אחוזי הגידול, אותם 14%, חייבת להיות שנת בסיס מעודכנת לתקציב 1993.

חבל ששר האוצר איננו. כרגע הוא באמריקה ואולי הוא יביא משם מיליארד דולר. אבל זה לא ישמש אותנו. אולי הוא ישחרר לך, שר הפנים, קצת תקציבים, כדי שהגירעונות של הרשויות לשנת 1992 יכוסו במלואם, כפי שסוכם באותה פגישה.

בנובמבר, פרט ליהודה ולשומרון, כל הרשויות בישראל הולכות לבחירות. אני חושב שזה דבר לא נכון ולא נאה, שראשי ערים צריכים לרוץ לבחירות כאשר הקופה שלהם ריקה ומדולדלת מכספים שהיו צריכים להגיע אליהם בדין ובצדק.

הדבר השלישי שדיברתי עליו הוא תקציב הפיתוח. אי-אפשר לעשות לרשות מקומית דין שונה מלכל מפעל אחר. רשות מקומית היא עסק, עסק שיש לו תקציבי פיתוח ותקציבים רגילים, ותקציבי הפיתוח מחויבים כדי למחזר את המערכות שלנו. לפיכך, מה שתוקצב, 85 מיליון שקל, איננו מספיק. גם הנושא הזה עלה בפגישה עם שר האוצר, ואני קורא לשר האוצר מעל במת הכנסת לקיים את ההבטחות שלו. אם 85 מיליון השקל מקובלים על שר הפנים – מה טוב. אבל עד כמה שאני יודע, לא זה הסכום שמשרד הפנים ביקש למען כל הרשויות, יהודיות, ערביות, דרוזיות, בלי יוצא מן הכלל, בלי שום הבחנה.

אחרון חביב, נושא הביוב. היום נודע לי בוועדת הכספים, שהטיפול לא יהיה דרך החברה למשק ולכלכלה, אלא על-ידי תה"ל – תכנון המים לישראל – וכי יש בעיה של מכרזים וחוזים. הייתי מבקש שהנושא המשפטי הזה יפתר מהר, מכיוון שנושא זיהום מי התהום ונושא השפכים הם ממש קריטיים. חייבים למצוא מהר פתרון לבעיה של סילוק השפכים, לחזור לתפעול על-ידי החברה למשק ולכלכלה, ולמצוא גם את הסידור המשפטי המתאים על מנת שהדבר הזה יתבצע.

אני מאחל לך הצלחה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, וכן הלאה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר הפנים, מנכ"ל משרד הפנים, הפקידות הבכירה, אני מודה ליושב-ראש שהואיל להחליף אותי ולאפשר לי לומר בקצרה את אשר על לבי.

היו"ר ס' טריף:

אולי חבר הכנסת זיאד לא מרוצה מהיושב-ראש הנוכחי.

תופיק זיאד (חד"ש):

לא, להיפך.

היו"ר ס' טריף:

חשבתי.

תופיק זיאד (חד"ש):

טעות לעולם חוזרת.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, התרשמתי מאוד מהסקירה שהוצגה בפנינו, סקירה מאלפת, מעניינת, טובה, שמעידה על עשייה רבה, עשייה שכולנו צריכים לברך עליה. אני חושב שמשרד הפנים בשנים האחרונות הוא דוגמה למשרד שעבר שינויים דרמטיים, והפעילות של השר דרעי, של המנכ"ל והפקידות הבכירה במשרדו ראויה לדברי שבח והערכה. כמי שעוקב מקרוב, נדמה לי שמעולם לא היה למשרד הזה מעמד רציני כל כך במדינה כפי שהוא היום, מצבן של הרשויות התחזק בצורה מאוד משמעותית, ועל כך יש לברך.

נדמה לי גם שהחוק לבחירה ישירה של ראשי ערים הוסיף נדבכים חשובים לחיזוק מעמדו של ראש העיר, למניעת תופעות שליליות שהיו בעבר, כלנתריזם ותופעות אחרות, וגם על כך יש לברך.

עם זאת, אני מבקש לומר מלים אחדות, קודם כול בנושא מספר הרשויות המקומיות בארץ. האוכלוסייה במדינת ישראל היא בערך כאוכלוסייתנו של רובע-וחצי של העיר ניו-יורק. קח את ברוקלין וברונקס, אתה תראה שיש לך עוד עודף. במדינת ישראל יש, כמדומני, 232 רשויות מקומיות.

שר הפנים א' דרעי:

255, ועוד היד נטויה.

עובדיה עלי (הליכוד):

255 רשויות מקומיות, ועוד היד נטויה. אני חושב שאין לזה כל הצדקה, וצריך לעשות הכול כדי לצמצם את מספר הרשויות המקומיות. לא יעלה על הדעת, שמקום שיש בו 1,000 תושבים יהיה רשות מקומית עם כל המנגנון, עם כל ההוצאות המתלוות. בסופו של דבר, זה יוצא מכיסו של משלם המסים.

בסך הכול יש לנו רשויות מקומיות מסודרות וראשי ערים טובים, אבל יש יוצאי-דופן. בין ראשי ערים טובים ורשויות טובות יש גם יוצאי-דופן שאיבדו כל רסן, ואני מבקש, דווקא בשנת בחירות שהולכת וקרבה, שמשרד הפנים ייתן את דעתו על כך שלא תהיה השתוללות, כי, בסופו של דבר, אם תהיינה חריגות תקציביות, מי שישלם את זה הוא משלם המסים, קופת המדינה.

אני חושב שדווקא בימים אלה, כשיש שר חזק עם מעמד פוליטי חזק, הוא יכול לעשות את השינויים האלה. אלה שינויים לא קלים, שינויים לא פופולריים, אבל לא בכל יום אפשר לבצע שינויים דרמטיים מהסוג הזה, לא בכל יום אפשר לבצע רפורמה כזאת. אני מצטרף בעניין זה לדברי ידידי חבר הכנסת יגאל ביבי, זו ההזדמנות לצמצם את מספר הרשויות המקומיות ולגרום לכך שאותה השתוללות תיעצר.

הנושא האחרון שאני מבקש לומר עליו מלה טובה זה הנושא של הול"ל. אני חושב שבצד החסרונות של ועדה מיוחדת כזאת לתכנון ולבנייה, יש יתרונות רבים, והרעיון והיוזמה ברוכים. חשוב להמשיך בזה, במיוחד בנושא תעשייה ומסחר. בימים אלה, כשמדינת ישראל משוועת לתוספת מקומות עבודה, ליצירת מקורות תעסוקה, חשוב מאוד להאריך את נושא הול"ל בנושא תעשייה, ואני מדגיש, עם המגבלות שיש בחוק, שקשורות לאקולוגיה, שקשורות לזכויות הפרט במדינה. צריך להמשיך בזה מעבר לשנה שהוקצתה בחוק התקציב. אני חושב שהנושא הזה חשוב מאוד, ואם רוצים לקצר ביורוקרטיה, זו דוגמה טובה של קיצור ביורוקרטיה, זו דוגמה טובה ליוזמה ברוכה שנקט משרד הפנים, שראויה לחיקוי, ואני חושב שיש מקום להמשיך בה.

אני רוצה להביע שוב את מלוא הוקרתי והערכתי גם לשר, גם למנכ"ל עמרם קלעג' ולכל הצוות, על העבודה הטובה ועל הניהול הטוב של השלטון המקומי במדינת ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת – איננו. חבר הכנסת שלמה בוחבוט – איננו. חבר הכנסת אבנר חי שאקי – איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת תופיק זיאד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד, אחריו – חבר הכנסת יעקב שפי, ואחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

תופיק זיאד (חד"ש):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הפנים, אני אתייחס לכמה דברים הנוגעים לרשויות המקומיות הערביות. הדבר הראשון הוא בקשר לתקציבים. בלי ספק, בשנה שעברה היתה התקדמות-מה בקשר למענקים, אבל הבעיה העיקרית של התקציבים הרגילים נוגעת לצורך בשינוי יסודי של בניית התקציב הרגיל וקידומו של התקציב הרגיל, ובזה לא חל כל שינוי.

אני צריך לציין גם כן, שלגבי המענקים לתקופת שלושת החודשים שעברו בשנת 1993, הרשויות המקומיות קיבלו רק 10% מהמענקים של 1992, בו בזמן שהן צריכות לקבל 25% מהמענקים של 1993.

ברור לי שיש גם התקדמות בתקציבי הפיתוח. כפי ששמעתי משר הפנים, תקציב הפיתוח הוא אותו תקציב שהיה בשנת 1992, אבל הקידום פה בא מתקציביהם של משרדים אחרים, שנכנסו לענייני הפיתוח של היישובים הערביים.

כתוצאה ממצב התקציב הרגיל, רשויות מקומיות ערביות רבות נמצאות בקשיים כספיים חמורים, ורשויות מקומיות רבות אינן משלמות את המשכורות של עובדיהן בזמן. אביא רק שתי דוגמאות: עיריית טייבה שילמה רק בתחילת חודש זה את משכורות חודש דצמבר; כלומר, באיחור של חודשיים. המועצה המקומית של כפר-מנדא לא שילמה את המשכורות זה שלושה חודשים, והיום התחילה שביטת מורים בכפר כמחאה על אי-תשלום משכורות.

הבעיות של הרשויות המקומיות הערביות הן לא בעיות של תקציב בלבד, אלא הן מסובכות יותר ורחבות יותר. אחת הבעיות היא ההתייחסות, לפעמים בדרך של כפיית דברים על יישובים ערביים. אינני רוצה לדבר על מיזוג ג'דידה ואל-מכר, כי זה כבר סיפור שהתיישן. אני יכול רק לומר, שבקשר לוואדי-עארה כבר הגיע הדבר לפנייה לבג"ץ. אני חושב שצריך לקיים שיחות עם תושבי הכפרים בוואדי-עארה, על מנת להגיע אתם להסדר, כי אפילו אם הצו שניתן הוא נכון וצודק, הוא צריך היה לבוא אחרי שכנוע התושבים, ולא בדרך של כפייה עליהם. אני מייעץ לכבוד השר לבטל את הצו, ובמקום לענות לבג"ץ – לנמק את הצו עצמו.

בעיה נוספת היא בעיית הריסת הבתים, דבר שנמשך כל הזמן. לא עובר שבוע בלי הריסה פה והריסה שם. אזכיר רק את ההריסות שהיו בשבוע שעבר. לפני ימים מספר וגם לפני חודשיים קרה הדבר בחמירה; ביישוב ערבי ליד קיסריה, גם כן היו הריסות. צווי הריסה הוצאו נגד שבט אל-אסד בנגב. אלה צווים להריסת בתיהם, והעברתם למקום אחר כהקדמה להפקעת הקרקעות שלהם, קרוב ל-14,000 דונם בערך.

אני חושב שמשרד הפנים עדיין לא מצא פתרון לדוח-מרקוביץ, שלא הציע שום פתרון חוץ מהפתרון של הריסת הבתים המסומנים בצבע אפור.

אשר ליחידה הארצית לפיקוח על הבנייה, ברור שאין כל הצדקה להמשך קיומה של היחידה הזאת. בעיית הבנייה המסיבית כתופעה, נעלמה. אני רוצה להפנות את תשומת לבו של השר למה שפורסם לאחרונה בעיתונים, שמנהל היחידה בעצמו, נתן רום, בנה בית בשטח של כ-200 מ"ר ללא היתר בנייה חוקי. זאת עשה מי שמופקד על המלחמה בבנייה בלתי חוקית.

הבעיה האחרונה שאני רוצה להתייחס אליה היא הבעיה של עשרות הכפרים הלא-מוכרים מטעם המשרד. מה הפתרון לכפרים האלה? אין בהם שירותים, אין כבישים, אין מים, אין חשמל, אין היתרי בנייה. זה כבר לא עניין של 40 או 50 כפרים, כי מספרם גדול בהרבה מזה. מה הפתרון להם? הפתרון היחיד המוצע על-ידי משרד הפנים הוא הריסת היישובים האלה והעברת תושביהם למקומות אחרים. כוונתי למקומות כמו רמיה, ואין לי צורך לנקוב בשמות הרבים, כי הבעיה ידועה.

מה צריך לעשות, אדוני שר הפנים, בשביל לפתור את הבעיה הזאת? מפני שהריסת הבתים והעברת האנשים האלה למקום אחר הן דבר קשה מאוד, ואני לא חושב שהוא בר-ביצוע. אני חושב שהדבר הזה הוא מבחן, אדוני שר הפנים, ליחס הוגן לא רק כלפי היישובים האלה, אלא כלפי האוכלוסייה

הערבית בכללה. אני חושב שהפתרון הוא לנסות למצוא מסגרת מוניציפלית לכפרים האלה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת תופיק זיאד.

וכעת רשות הדיבור לחבר הכנסת האשם מחאמיד, ואחריו – לחבר הכנסת יעקב שפי. אני מבקש להקפיד על הזמן.

סאלח טריף (העבודה):

רק התחלת לנהל את הישיבה, אדוני היושב-ראש, וכבר – – –

היו"ר י' עזרן:

בסדר. אחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב, אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אחריו – חבר הכנסת משה פלד. חבר הכנסת סאלח טריף סוגר את הרשימה. דומני שהבטיחו להקדים אותו בתור, ואני בוודאי אכבד הבטחה זו.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, היות שכבוד השר דיבר בצורה מפורטת על פעולות משרד הפנים, אני רוצה להעלות רק נקודות מספר שאולי תיראנה קטנות, אבל הן חשובות, אם כבוד השר יהיה מוכן לשמוע.

אחזור בקיצור נמרץ על דברים שכבר נאמרו כאן. אתחיל בצווי הריסה בערים ובכפרים ערביים שונים. צווי הריסה, אדוני השר, אינם ערובה להצלחת משרדך. נכון שצריך תכנון שימנע את הצורך בהריסה. תוכניות מתאר הוגשו, אך במשרדך יש סחבת באישורן של תוכניות מתאר.

נושא שני, וגם עליו כבר דובר, ואני אחזור עליו בקיצור, זה הנושא של כפרי ה-40, או הכפרים הבלתי מוכרים. מתי סוף סוף, אדוני השר – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סאלח טריף, אתה מפריע לחברך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

בחרת מתי להפריע לי. ממש יפה.

סאלח טריף (העבודה):

האשם מחאמיד (חד"ש):

תודה רבה לך.

אדוני השר, מתי סוף-סוף נפסיק לשמוע על הנושא של כפרי ה-40, הכפרים הבלתי מוכרים? אני זוכר שלפני שנתיים העליתי את הנושא הזה לדיון במסגרת הצעה לסדר-היום, וכבודו הבטיח בזמנו שבתוך כמה שבועות תשב עם נציגי כפרי ה-40, והדבר הזה יבוא לסיומו אחרי שתמצא לזה פתרונות.

שר הפנים א' דרעי:

ישבתי אתם. התחלנו לפתור חלק מהבעיות?

האשם מחאמיד (חד"ש):

כן.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אדוני השר, אנחנו מצפים לכך שבעבודתך הברוכה אתה תגמור את הבעיה אחת ולתמיד.

שר הפנים א' דרעי:

אחרי מה שאמרת עכשיו, חבר הכנסת האשם מחאמיד, כבר לא יעלה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני כן רוצה שהבעיה תבוא על פתרונה. אם הבעיה הזאת תיפתר, אני לא אעלה עוד את הבעיה הזאת על סדר-היום, ובלבד שתיפתר. אודה לך מאוד אם זה יקרה.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

זלפה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא זלפה. עריאן ועין-חוד; ביקרנו שם בעבר ביחד, כבוד השר, לפני כמה חודשים – – –

היו"ר י' עזרן:

מקום יפה מאוד.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מקום יפה מאוד. כבוד השר הבטיח, שהבעיות של שלושת הכפרים האלה ייפתרו. אני מקווה שאכן הן ייפתרו, וכמותן גם בעיותיהם של שאר הכפרים הבלתי מוכרים.

נושא אחר, אדוני, הוא נושא יישובי הערבים הבדואים בנגב, ונושא "הסיירת הירוקה", שחורשת את האדמות המעובדות שלהם, הורסת את היבולים שלהם ואף לוקחת להם עזים.

נושא אחר, נושא שחברי, חבר הכנסת זיאד, דיבר עליו – מצב הרשויות המקומיות הערביות. נכון שיש תוספות פיתוח ותקציבים רגילים, אבל השאלה היא: אם כל כך טוב, מדוע כל כך רע? מדוע השביתות? מדוע אי-אפשר לשלם את המשכורות לעובדים ברשויות המקומיות האלה?

בנושא נחל-עירון או ואדי-עארה, אדוני השר, מדוע צריך להגיע לבג"ץ, לבתי-המשפט? למה אי-אפשר לשתף את התושבים בדברים הקשורים לעתידם?

כפרי ואדי-עארה – שמונת הכפרים – יכולים לנהל בעצמם את ענייניהם. אותו דבר לגבי עארה וערערה, שם מדברים על איחוד שני הכפרים. עוד הפעם צריך להגיע לבג"ץ? בשביל מה צריך למזג אותם?

המועצה האזורית משוש – שלושה כפרים ערביים בדואיים. ערוער – 5,500 תושבים בנגב. כסיפה – 4,000 תושבים. מדוע אי-אפשר לתת היום לכל כפר מהכפרים האלה לחיות באופן עצמאי, עם מועצה מקומית עצמאית משלו? מי צריך את המועצה האזורית משוש?

הנושא האחרון, לפני שכבוד היושב-ראש יגיד לי לסיים את דברי – – –

הי"ר י' עזרן:

יש לך עוד דקה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

הנושא האחרון לדעתי חשוב מאוד, אדוני השר. אני פשוט מצטט מדברייך, אדוני השר: משרדך עוסק בהסדרת מעמדם האישי והחוקי של תושבי המדינה בנושא מרשם וכו'. חברי, חבר הכנסת טלב אלסאנע, דיבר על מאות אזרחים שאין להם אזרחות. אני רוצה לדבר על מאות אנשים אזרחים, במיוחד בנגב, שעודם בלי תעודת זהות; אדוני השר, בלי תעודת זהות. מאות אנשים בנגב בלי תעודת זהות. בחורה ששמה עאישה עזאזמה, בת 22, הספיקה להתחתן ולהתגרש, ואין לה תעודת זהות. עד עכשיו היא מתרועעת מתחת משטרה אחת לתחת משטרה אחרת. האם אותו קריטריון שדיברו עליו היום, אותו קריטריון של חמלה, לא מגיע לאנשים כאלה? למה אי-אפשר לפתור את הבעיה של אנשים כאלה? איך יכול להיות שבמדינה מתוקנת יש אנשים בלי תעודת זהות? כיצד ייתכן דבר כזה?

יש לי עוד מדגמים שונים של בעיות, אבל בכך אני מסתפק. תודה רבה, אדוני.

הי"ר י' עזרן:

אני מודה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. הוא גם תרם לנו חצי דקה מזמנו.

חבר הכנסת מאיר שטרית – אינו נוכח. חבר הכנסת יעקב שפי – אינו נוכח. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה, במסגרת חמש דקות, נא להקפיד על הזמן. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עוד כמה דוברים?

היו"ר י' עזרן:

עוד ארבעה אחרי הדובר הנוכחי.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, ברצוני לברך את השר על הנחת הסקירה בזמן שאפשר לחברי הכנסת להתכונן ולדבר הערב בצורה עניינית, בניגוד לשרים אחרים, שמניחים את הסקירה שעות ואולי דקות לפני הסקירה.

ברצוני לברך את השר על תוכניות משרדו לשנה הקרובה. אני מקווה שהחקירות שנערכות בימים אלה לא יפגעו בתפקוד כל משרד הפנים, משרד בעל חשיבות רבה לפעילות הרשויות והמועצות המקומיות.

משרד הפנים לקח על עצמו השנה תפקידים כבדי משקל, כמו סגירת הפערים בין תקציבי הרשויות הדרוזיות והצ'רקסיות לבין אלו של הרשויות היהודיות, ויש לקוות שבזמן הקרוב יתחילו להיעלם הפערים הקיימים כיום בין יישובי היהודים לאלה של הדרוזים, הצ'רקסים והערבים במדינת ישראל.

אך יש גם כמה סתירות בתוכניות משרד הפנים. אדוני השר, אני לא בטוח שתוכל לענות לי, כי אתה לא מקשיב לדברי.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלי דיין, אתה מפריע לשר להקשיב.

שר הפנים א' דרעי:

אני מקבל את ההערה.

אלכס גולדפרב (צומת):

מצד אחד הממשלה מעוניינת להפחית את מעורבותה בפעילות השוטפת של הרשויות המקומיות, למשל על-ידי הקצאת מענקים שוויוניים מטעם משרד הפנים לכל הרשויות, אך מצד שני מתעדת הממשלה לבטל את ההוראה בדבר העברת חלק מהכנסות המדינה לרשויות, כך שלמשרד הפנים ולשר הפנים שוב תהיה סמכות מכרעת לגבי פתיחה וסגירה של ברז התקציב לרשות. כך, שרשות שלא תהיה בקו אחד עם שר הפנים ועם אנשי משרדו לא תזכה לחיזוק כלכלי או למענקים הפרטניים הניתנים כיום רק על-פי החלטת השר.

סכומי המענק לרשויות בתקציב הנוכחי גבוהים מ-1 מיליארד ו-200,000 שקל, כאשר כל הכוח נשאר בידי משרד הפנים – וזאת יש לשנות.

למשרד הפנים יש זיקה וקשר לשיפור החינוך, על-ידי הקצאת כספים נוספים לרשות, אך גם כאן קיים חשש לחלוקה לא-שוויונית של הכסף למוסדות חינוך דתיים, ולאו דווקא לאלה הנזקקים.

משרד הפנים פועל גם לשיפור תשתית הכבישים והביוב הארציים – אלה הן פעולות ברוכות, אך מדוע לא תומך השר בפניות פרטניות של אנשי הרשויות? קיצור הליכים לקבלת נשק הגנתי? העברת כספים ייחודיים דרך הרשויות אולי חוקית היא, אבל אינה מוסרית.

שר הפנים א' דרעי:

אי-אפשר עם חבר הכנסת אלי דיין.

אלכס גולדפרב (צומת):

חבר הכנסת אלי דיין, אנחנו נגמור את החשבון באשקלון.

משרד הפנים לוקח חלק גם במחקרים רבים בנושאים כלל-ארציים נרחבים, אך כאשר עולה על הפרק החלת שעון הקיץ, הזמן שנקבע הוא מינימלי, ולא מפני שאין חיסכון משמעותי וערך כלכלי כללי להארכת שעון הקיץ, אלא יש התערבות של שיקולים זרים ומשניים המשפיעים על השר – וחבל.

תקציב משרד הפנים גדל השנה בכ-13 מיליון שקל, וגם מגוון פעולות המשרד גדל: שיפור השירות לאזרח, מחשוב משרד הפנים ועוד, אך משרד הפנים הוא עדיין הממונה הישיר מטעם הממשלה על הרשויות והמועצות המקומיות, והוא אוצר בתוכו כוח רב ושליטה רבה. שר הפנים רשאי למנות ראש מועצה כאשר זו אינה מתפקדת בהתאם לדעת השר או הממשלה. זו עוצמה שאין לזלזל בה, אך יש להיזהר בה.

במינהל תקין חייבת להיות ועדה לביקורת פנימית על חלוקת כספי המשרד לרשויות ולמוסדות השונים שבתחומה.

אסור להשאיר כ-30 מיליון שקל בסעיף 05-11 בהגדרת "מענקים לפיתוח", כאשר הקובע הבלעדי לגבי חלוקת כספים אלה הוא לא אחר מאשר משרד הפנים ושר הפנים. במדינת ישראל, על סף המאה ה-21, עלינו לסמוך ידינו על תקציב אמיתי, ולא להיגרר לכלכלה פוליטית, כאשר על סף בחירות, העיסוק השלטוני בדת גדל ומאות עמותות זוכות לתקציב נדיב ולתקציב איזון ממשרד הפנים או באמצעותו.

בואו נעצור את הבזבז השלטוני ונגדיל את הביקורת ואת הדיווח כדי להימנע ממצבים דומים בעתיד.

לסיכום, אני מאחל לשר הפנים אריה דרעי ולצוות משרדו הצלחה בתוכניתם לשנה הקרובה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

חבר הכנסת אליעזר זנדברג – אינו נוכח. חבר הכנסת משה פלד – אינו נוכח. חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – אחרון הדוברים – חבר הכנסת אסעד אסעד, שהוסיפו את שמו ברגע האחרון. כמובן, אחר כך – תשובת השר.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ידידי היקר שר הפנים, מנכ"ל המשרד, רבותי חברי הכנסת שנמצאים כאן – אדוני השר, אני רוצה לומר לך בכנות, כמי שמכהן כעשר שנים כראש רשות, כמעט מאז התחלת בתפקידך כמנכ"ל משרד הפנים, ואחרי זה כשר, אני יכול רק לברך על העבודה הרבה והטובה שהמשרד הזה השקיע במשך השנים. אני מצטרף לדברים של חבר הכנסת עובדיה עלי, אשר העלה על נס את התמורות שחלו במשרד הזה, את חיזוק השלטון המקומי, את התקציבים שניתנו ואת העבודה הרבה והיפה שהמשרד הזה עשה בתחום הרשויות, בתחום היעול הפנימי של המשרד.

אני רוצה לומר מלה טובה גם למנכ"ל המשרד מר קלעג'י, אשר היה מנהל מחוז הצפון, ואתו נעשתה מהפכה גדולה מאוד בכל מה שקשור למגזר המיעוטים. כמי שחי את המצב שהיה אז ואת המצב שקיים היום אני רוצה לומר, שאי-אפשר להתעלם מכך שחל גידול של מאות אחוזים בתקציבים השוטפים, בתקציבים לפיתוח של הרשויות הדרוזיות, של הרשויות הערביות. יושב כאן ראש עיריית נצרת, חבר הכנסת זיאד, הוא יודע על מה אני מדבר. אני באמת רוצה לציין את זה ולהודות על העבודה היפה אשר נעשתה, לא מעט ביוזמתו ובסיועו של שר הפנים, אשר הביא לידי כך שלקראת השנים הבאות, וכבר בשנה הזאת ברשויות הדרוזיות, נגיע כמעט לשוויון בנושא התקציבים השוטפים. ואנחנו עושים עבודות פיתוח גדולות ואדירות לשיפור מצב התשתיות ביישובים הדרוזיים וביישובים הערביים.

אני חושב שעוד רבה המלאכה לפנינו, ואני משוכנע ששר הפנים בדרכו, וצוות משרדו ובראשו המנכ"ל, יעשו הכול כדי לשפר את השירות לאזרח, כדי לשפר את מצב התושבים.

אבל פטור בלא כלום אי-אפשר. אדוני השר, יש כמה דברים שעדיין טעונים טיפול ושיפור. אני רוצה להצביע על כמה נקודות כאובות. אני מקווה מאוד שבתקופה הקרובה יחול שינוי בכל הנושא של הליכי התכנון והבנייה, בכל הקשור לוועדות התכנון והבנייה. היום זה סבל גדול מאוד לאזרח. לוקח זמן רב לאזרח מרגע שהוא מגיש את הבקשה לבנייה ועד שהוא מקבל את ההיתר, ולרשות המקומית, מרגע שהיא מגישה את התוכנית ועד שמאשרים אותה.

בנושא תוכניות המתאר, בנושא התכנון והבנייה, השר והמנכ"ל צריכים להקים ועדות בניין ערים ליישובים הדרוזיים והערביים, לתת להם עצמאות בעבודה. אצל האנשים האלה יש בגרות, והם יכולים לנהל את עצמם גם בעניין הזה. אתה יודע, אדוני השר, וכך גם המנכ"ל, שלמעשה היתה החלטה על הקמת ועדות בניין ערים ביישובים הדרוזיים. ההחלטה הזאת צריכה להתבצע. אסור לנו להמתין. בכל פעם אני חוזר ומזכיר את זה מחדש. אני מזכיר את זה למנכ"ל לשוב ושוב. אינני רוצה להזכיר את זה פעם נוספת. אני מקווה שזאת לא תהיה ההצעה הבאה שלי לסדר-היום. אני מקווה מאוד שאכן בתקופה הקרובה זה ייעשה. אדוני השר, חג הפסח בפתח, וכשמבערים את כל החמץ – אולי נבער גם את זה, ונוכל לדבר גם על הקמת ועדות אשר ישרתו את האזרח.

ברשות היושב-ראש, אני רוצה לומר עוד כמה משפטים. אדוני השר, יש בעיה גדולה מאוד בנושא של שטחי השיפוט של היישובים שלנו. המועצות האזוריות כמעט נכנסות לנו לפתח הבית. כך בפקיעין, ביאנוח ובג'וליס, מטה-אשר ומעלה-יוסף וכן הלאה. אנחנו מקופחים בעניין הזה של שטחי שיפוט, כי אלפי דונמים, הרבה מאוד גושים של שטחים, נלקחו וניתנו למועצות אזוריות, ואותן מועצות אזוריות גובות כסף מהתושבים ואינן נותנות שום שירותים.

אני חושב שבעניין זה צריכה לקום איזו ועדת בדיקה הוגנת, מקצועית, אשר תניח לפני השר מסקנות, כי צריך לתקן את העוול הזה של שטחי השיפוט. הנושא הזה חשוב מאוד לא רק מהבחינה של גביית ארנונה, אלא לתכנון ולפיתוח העתידי של הרשויות האלה.

בסוף דברי אני רוצה להביע תקווה, שגם הצעת החוק שהגשנו בנושא של מניעת רוטציה של ראשי רשויות, שזכתה לתמיכתו ולברכתו של שר הפנים, תבוא לאישור עוד לפני הבחירות הקרובות, כדי שנוכל להגיד שאנחנו בוחרים לתקופה של חמש שנים ראשי רשויות שיכולים לשרת את האזרח, וגם לשרת את היעדים שהמדינה הציבה לאותן רשויות מקומיות.

היו"ר י' עזרני:

תודה, אדוני חבר הכנסת טריף. חבר הכנסת אסעד אסעד, אחרון הדוברים, בבקשה. ואחר כך – תשובת השר.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת שלא נמצאים כאן, ברצוני להעלות בקצרה נושאים מספר הקשורים ליישובים הדרוזיים והצ'רקסיים. אני יודע שממשלת ישראל קיבלה בחודש מאי 1991

החלטה חשובה מאוד. ואני יודע ששר הפנים הנוכחי, שהיה שר הפנים גם במאי 1991, היה הזרז בקבלת החלטה זו.

ההחלטה מדברת על כך, שבתוך שלוש שנים יש להשוות את היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים לעירות הפיתוח במגזר היהודי. אני מחזיק את ההחלטה בידי, אינני רוצה לקרוא את כולה. מדובר על פרק זמן של שלוש שנים.

קיימתי שיחות עם ראשי מועצות. ואני רוצה לומר, אדוני השר, שבעקבות ההחלטה הזאת נחתם הסכם על-ידי משרד הפנים, משרד האוצר, נציגי הרשויות המקומיות הדרוזיות. בהסכם דובר על כך שמשרד הפנים ישתתף במענק האיזון בשליש, לגבי תקציבי החינוך והרווחה. אני יודע שהנושא הזה לא נסגר בתקציב 1992, ויש חשש שגם בתקציב 1993 זה לא יהיה.

הנושא השני שאני רוצה להעלות כאן מתייחס ספציפית למועצה האזורית שהיתה בעבר מרכז-הגליל, שהופרדה לשתי מועצות מקומיות, כסרא-סמיע וג'ת-יאנוח. המצב הסוציו-אקונומי של היישובים האלה, בעיקר של ג'ת-יאנוח וכסרא, בהשוואה ליישובים דרוזיים, לא לעיירות פיתוח או ליישובים יהודיים אחרים, הוא ירוד ביותר. אני חושב שיש מקום לכך שמשרד הפנים יקצה תקציבים מיוחדים ליישובים אלה, כי בעשר השנים האחרונות, מאז הוקמה המועצה האזורית, מצבם של היישובים האלה הוא מתחת לכל ביקורת. לכן, אני חושב שיש מקום, לגבי היישובים הספציפיים האלה, לתת תקציבים מיוחדים, על מנת שיהיה טיפול יסודי ביישובים האלה, אם ישירות על-ידי משרד הפנים בירושלים, ואם באמצעות מחוז הצפון של משרד הפנים.

אדוני השר, ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים איננו מדברים על לוקסוס, אנחנו מדברים על התשתית הבסיסית של ביוב, של מים. והיום נושא הביוב הוא מרכזי. אני יודע שעד היום יש רק יישוב דרוזי אחד, אבו-סנאן, שהעבודה בו הושלמה. ביתר היישובים הדרוזיים יש בעיה בנושא הביוב. אני גם שותף לדיונים שהיו בין משרד הפנים והרשויות המקומיות, ונכון להיום, הנושא הזה לא נפתר, ואיננו יודעים איך לצאת ממנו.

יותר מזה. אני יודע שיש היום מחלות זיהומיות בבית-ג'ן כתוצאה מהביוב הזורם בכבישים. יש מקום וקטע, שאי-אפשר לפתור שם את הבעיה, אם משרד הפנים לא ייקח על עצמו את נושא הביוב, גם בתוך היישוב וגם מחוץ ליישוב. ראשי הרשויות אינם יכולים לפתור את הבעיה הזאת בעצמם.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני השר, בבקשה, נא להשיב.

קריאה:

למי ישיב?

היו"ר י' עזרן:

זאת שאלה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

יש פה חברי כנסת.

היו"ר י' עזרן:

כן, יש. אני רואה שרק מי שהמצב המוניציפלי באמת כואב לו נמצא פה. היה דיון מעולה, אבל הנה, תראו.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי כנסת נכבדים, אני רוצה להודות לחברי הכנסת מכל הסיעות, שהדיון היום התעלה מעל שיקולים פוליטיים, אופוזיציה, קואליציה, סיעות אחרות, ובסך הכול הדיון היה ענייני, טוב. דברי הביקורת, דברי השבח, דברים שצריך לתקן – נהניתי מאוד לשמוע את ההערות.

אין בכוונתי להשיב על כל הדברים היום. אם נשיאות הכנסת, חברי הכנסת, יבקשו תשובות מפורטות על הדברים, אני מוכן לענות בצורה מפורטת בזמן אחר שיוקצה לי. אנחנו ניקח את הפרוטוקול ונכין תשובות, אם אכן תרצו את הדברים הללו.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת ולהודות לעובדי המשרד, בראשם למנכ"ל המשרד מר עמרם קלעג', ולכל העובדים שנושאים בנטל הקשה הזה. אף שבכל פעם אני נותן את הנתון הזה לחברי כנסת שלא מכירים את משרד הפנים – כולם כמעט, ללא יוצא מהכלל, אמרו: משרד חשוב, מרכזי, עם הרבה כוח, עם הרבה סמכויות, אין כמעט תחום בחיי האזרח שמשרד הפנים לא מעורב בו. כשאני שואל את אלה שאומרים את הדברים: כמה עובדים יש במשרד הפנים? – שלטון מקומי, תכנון ובנייה, מינהל האוכלוסין, רישוי כלי ירייה, רשם העמותות, מועצה לביקורת סרטים – כמה עובדים יש במשרד הפנים? 2,000, 3,000, 5,000? רבותי, כפי שכתוב בחוברת, אנחנו 660 עובדים. אחד המשרדים הקטנים ביותר שיש, בין משרדי הממשלה, מבחינת כוח האדם, ולמרות כל המטלות הגדולות שמיתוספות לנו כמעט כל חודש או כל חצי שנה, קליטת העלייה ודברים אחרים, אנחנו משתדלים לעמוד בהן בכוח אדם מאוד קטן, מאוד מצומצם, עם תנאי עבודה, לצערי הרב, קשים מאוד.

ולא לחינם עובדי משרד הפנים מרגישים, ובצדק, איזו הרגשה של התמרמרות, שאין שכר להתיעלות, אין שכר ליעילות, אין שכר למסירות, לכך שהם מקדישים הרבה הרבה שעות. לצערי,

הנושא הזה עדיין לא בא על פתרונו. למרות שיפורים שהיו בזמן האחרון, אני עדיין לא שבע-רצון מהשכר שמקבלים עובדי המשרד.

אבל, לכל הפחות, כדי להודות להם אני לא זקוק לאישור הממונה על השכר, ואני מנצל את הבמה הזאת להודות להם, לכל אחד באופן אישי, על המסירות, ובפרט בתקופה הקשה הזאת שבה אני לא מקדיש את כל זמני לעבודת המשרד, כפי שנהגתי, ואף-על-פי-כן הם נושאים בנטל במסירות, ביעילות, ומשתדלים להקל עלי את עבודת המשרד.

אני מודה להם ולחברי הכנסת. תודה.

היו"ר י' עזרן:

אנחנו מאוד מודים על תשובתו התמציתית, הקצרה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה עם תעודת הזהות?

היו"ר י' עזרן:

כבוד השר אמר שהוא ייתן לכם תשובות מפורטות בכל הנושאים.

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא – שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת מיכאל איתן. לא הוא ולא השר המשיב נמצאים. הנה, השואל נמצא – – –

שר הפנים א' דרעי:

אני מוכן להשיב, אבל על איזה נושא?

היו"ר י' עזרן:

מה לעשות? מה לעשות בינתיים? נשתה קפה, אדוני? אני שואל את כבודו.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה שאתה תציע אני אקבל.

היו"ר י' עזרן:

אני אומר, קודם כול, שאדוני הוא חבר כנסת חרוץ, מגיע בזמן הנכון ולא מוותר על זכויותיו. צר לי מאוד שהשר המשיב אינו נמצא – –

מיכאל איתן (הליכוד):

נעשה הפסקה של חמש דקות.

היו"ר י' עזרן:

– – וזאת בגין תשובתו הקולעת, הקצרצרה, של אדוני שר הפנים. מה לעשות, הוא הפתיע את כולנו במשפטים מאוד קצרים.

אני מכריז על הפסקה של חמש דקות.

(הישיבה נפסקה בשעה 19:35 ונתחדשה בשעה 19:40.)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר י' עזרן:

ליושב-ראש ועדת הכנסת יש כמה הודעות למסור לכנסת. בבקשה, חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה את הוועדות הבאות לדיון בנושאים הבאים:

1. ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: "יש לבטל את מוסד הנשיאות ולהעביר את סמכויות הנשיא ליושב-ראש הכנסת" – של חבר הכנסת אלכס גולדפרב; 2. ועדת החינוך והתרבות תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: "עיצומים ברשות השידור" – של חבר הכנסת יוסף ונונו; 3. ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: "פיגוע הטרור בדרום תל-אביב" – של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, יצחק לוי, דוד מגן, עבד-אלוהב דראושה, עמנואל זיסמן, נעמי חזן ושמואל הלפרט.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי גברי מטעם סיעת ש"ס, בוועדה המיוחדת למלחמה בנגע הסמים: במקום חבר הכנסת שלמה בניזרי יכהן חבר הכנסת רפאל פנחסי, סגן שר הדתות.

תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

הכנסת רשמה לפניה את ההודעות של יושב-ראש ועדת הכנסת.

שאלות בעל-פה

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות בעל-פה. שאלתא מס' 137 של חבר הכנסת מיכאל איתן לראש הממשלה, בנושא: בקשת חנינה ליונתן פולארד. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

בקשת חנינה ליונתן פולארד

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה כשבע שנים מרצה יונתן פולארד עונש של מאסר עולם בבית-כלא אמריקני, בתנאים קשים ובבידוד מוחלט.

הוא הורשע בגין עבירות על חוקי ארצות-הברית, תוך פעולה למען מדינת ישראל וביטחונה.

כל ההליכים המשפטיים בעניינו הסתיימו, והדרך היחידה שנותרה לשחררו מהכלא היא באמצעות חנינה של נשיא ארצות-הברית.

בעת האחרונה נמסר, כי על-פי חוות דעתם של גורמים ביטחוניים בארצות-הברית, התיישן המידע המודיעיני הידוע לפולארד.

ברצוני לשאול:

האם בדעתו של ראש הממשלה להעלות נושא זה בשיחותיו האישיות הקרובות עם נשיא ארצות-הברית ביל קלינטון?

היו"ר י' עזרן:

תודה.

בבקשה, אדוני השר חיים רמון.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת איתן, אני מצטער שהתשובה היא הרבה יותר קצרה מהשאלה.

ראש הממשלה סבור שאין זה נכון להציג בפומבי נושאים שיעלו בפגישה עם נשיא ארצות-הברית בטרם ייפגש עם הנשיא, ודאי שלא נושא רגיש מן הסוג הזה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

יש שאלה נוספת?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן. בהחלט.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

ברצוני להזכיר לשר רמון, שמייצג כאן את ראש הממשלה, כי ב-20 בינואר 1993, בתשובה על שאלת היושב-ראש הנוכחי, חבר הכנסת יוסף עזרן, בנושא זה, נאמר בין השאר על-ידי סגן השר ביילין, שאנו מעודדים ותומכים בכל פעולה על בסיס הומניטרי למען פולארד.

אני רוצה לומר, שממשלת ישראל ועם ישראל חבים ליונתן פולארד גם מידה של אי-נוחות דיפלומטית כזאת או אחרת.

אני הייתי שמח מאוד להסתפק בתשובה ששמעתי, אילו הייתי משוכנע מנתונים נוספים שאכן קיימת מגמה ויש רצון לעשות משהו. אבל יש לי חשש כבד בעניין זה.

הייתי מצפה מאוד לשמוע ממך, אדוני השר חיים רמון, שהחשש שלי אולי לא מוצדק. אבל אני אומר, יש לי חשש כבד שהדברים שהשמעת עכשיו משמשים כעין מסווה לדחייה או להדיפה של כביכול לחצים על ראש הממשלה.

אני רוצה להזכיר לך, שראש הממשלה הקודם קיבל משלחות של חברי כנסת בעניין זה, דבר שראש הממשלה הנוכחי סירב לעשות. אני לא אומר שמזה תצמח הישועה. אבל אני מאוד מבקש שלא להשתמש בטיעונים כאילו עושים משהו, לא נגיד כלום ונעשה, אבל בסופו של דבר לא עושים דבר. טוב יותר שתגידו את האמת, ואז אולי נחפש דרכים אחרות.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת איתן, אני מזכיר לך שזאת שאלה ולא נאום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים.

הרוב המכריע של אזרחי מדינת ישראל רוצים שראש ממשלת ישראל יפעיל את מלוא השפעתו בדרך היעילה והטובה ביותר ויביא לשחרורו של פולארד. אם הנושא הזה יעלה בארצות-הברית, יש להניח שקלינטון, נשיא ארצות-הברית, לא יהיה מופתע.

אני מצפה לתגובתך.

היו"ר י' עזרן:

בהתחשב בפיליבסטר של 10 שעות – – –

לימור לבנת (הליכוד):

11.

היו"ר י' עזרן:

11 שעות, מגיע ששאלה נוספת תהיה כל כך ארוכה. הכול הלוא יחסי.

בבקשה, אדוני השר, אם אתה מוכן להשיב.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, אני בהחלט חושב שהמדיניות שמסר לכנסת סגן שר החוץ, חבר הכנסת ביילין, היא המדיניות שמנחה את הממשלה.

לפי מיטב זיכרוני, שום ראש ממשלה בעבר, גם לא ראש הממשלה שמיר – לא התבטא בעניין הזה בפומבי, ולא אמר דבר וחצי דבר באופן רשמי, עד כמה שאני זוכר; אל תתפוס אותי במלה.

אני זוכר שהיו פה הצעות לסדר-היום בנושא זה. חברי כנסת העלו את הנושא הזה. ראש הממשלה ודוברים מוסמכים של ראש הממשלה לא התייחסו לנושא זה מעבר להתבטאות של סגן השר החוץ, לפני כשבועיים או שלושה שבועות בכנסת. כך שבעניין הזה לא חל שינוי.

אני חושב שחבר הכנסת איתן מבין בעצמו עד כמה הנושא הזה רגיש. לכן, כל עיסוק בפומבי בנושא הזה על-ידי הממשלה – ואני לא מדבר על חברי כנסת – הוא בעייתי, ואינני חושב שאני יכול להוסיף מעבר לכך.

זכותו של חבר הכנסת איתן, אם הוא רוצה, לבוא ולברר בדרך שקטה, או בעצמו או באמצעות חברים בוועדת החוץ והביטחון, האם נעשה ומה נעשה. אבל אני לא חושב שיש לעשות זאת באמצעות דיון פומבי מהסוג הזה – ודאי לא הממשלה – בנושא שכולנו היינו רוצים לראות בפתרונו.

מיכאל איתן (הליכוד):

סגן השר ביילין אמר שהתקיימו ומתקיימים מגעים רבים עם הממשל.

שר הבריאות ח' רמון:

אני חוזר ואומר, שהמדיניות כפי שמסר אותה סגן השר ביילין היא בהחלט המדיניות של הממשלה. אתה שאלת שאלה ספציפית על פעולה ספציפית, ואליה אינני רוצה להתייחס מעבר למה שהתייחסתי בתשובה המקורית על השאלה המקורית. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר.

הצעות לסדר-היום קריאות ערפאת להגביר את פעולות הטרור נגד ישראל ויחסי אירופה-אש"ף

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא, הצעות לסדר-היום מס' 1357, 1368, 1333, 1340 ו-1358 – גם עליהן ישיב השר חיים רמון – בנושא: קריאות ערפאת להגביר את פעולות הטרור נגד ישראל ויחסי אירופה-אש"ף. ראשונת הדוברים, חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה, במסגרת של שבע דקות.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ערב הבחירות הבטיחה מפלגת העבודה להפסיק את הטרור. זה מצד אחד. מצד שני היא החביאה את שובך היונים שלה, ושר הבריאות, שעומד להשיב על ההצעה לסדר-היום, קרא ליונים במפלגתו לשתוק עד הבחירות.

הנה כאן יש מודעה, ואני רוצה שהשר רמון יסתכל עליה, מודעת בחירות של מפלגת העבודה, המופנית נגד הליכוד, מסיתה נגד הממשלה: "נמאס מהליכוד, אנחנו בחרנו בכם כדי שלא יסתובבו סכינאים ברחובות". כך אמרה מפלגת העבודה לבוחרים. זו למעשה ההונאה הגדולה ביותר של הבחירות האחרונות.

שרשרת הרציחות בשבוע האחרון ובשמונת החודשים האחרונים – של הממשלה הזאת – באה בעקבות התרופפות המלחמה בטרור. ברחנו מרפיח והטרור השיג אותנו בתוך החממות של היישובים היהודיים וברחוב העלייה בתל-אביב, כי מי שבורח מן הטרור, הטרור רודף אחריו.

בעבר אמרו לנו שיש טרור כי הממשלה לא מקיימת משא-ומתן לשלום, ועכשיו אומרים לנו שיש טרור מפני שהממשלה מקיימת משא-ומתן לשלום. צריך להחליט, ואני טוענת שכרגע המשא-ומתן המדיני תקוע, ההבלגה נמשכת כמדיניות, הטרור מסלים ומתגבר, והממשלה לא קיימת.

כותרת מעיתון "חדשות" היום: "רצח אורי מגדיש היה מבחן כניסה לחוליית 'נצי הפתח'. אתמול רצחו 'נצי הפתח' גם תושב ח'אן-יונס בן 35, אסמאעיל אל-סאפי, אשר נחשד בשיתוף פעולה. הם גם אלה שרגמו למוות את יהושע וייסברוד ב-2 במרס ורצחו את השומר בפתח-תקווה ב-16 בפברואר. והנה מתברר, על-פי נתון שקיבלתי, שבניגוד למסר שמנסה הממשלה הזאת להעביר, 60% מפיגועי הפנים שנחשפו בשנה האחרונה בישראל נעשו דווקא על-ידי ה"פתח".

רון נחמן (הליכוד):

70%.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מוסרת נתונים רשמיים שקיבלתי, 60%, ואני לא יכולה לומר 70%, כי זה לא הנתון שקיבלתי. אני משתדלת לדייק.

רון נחמן (הליכוד):

הנתונים המוסמכים הם: 70%.

לימור לבנת (הליכוד):

יכול להיות שיש נתון רשמי אחר. זה הנתון שאני קיבלתי, בכל אופן.

ואכן, אש"ף מנהל כבר מזמן רומן עם האסלאם הקיצוני, ומאז ומתמיד היו בתעמולתו מונחים דתיים קיצוניים, שנמצאים עד היום באמנה הפלשתינית, וכך גם בכרוזים של אש"ף, עוד הרבה לפני שה"חמאס" הפך לארגון. ואותו אש"ף, הנגוע עד צוואר בקנאות אסלאמית, מקבל לגיטימציה בישראל. ואני שואלת: מה לנו כי נלין על מדינות אחרות? כי ישראל נוהגת כאן במוסר כפול, תוקפת את העולם, ובעצמה נותנת לגיטימציה לאש"ף, אותו אש"ף האשם, כמו שאמרתי, במרבית פיגועי הטרור בישראל.

אש"ף-תוניס שילם לישראלי יהודי כדי לרצוח את ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר; ראשי אש"ף וערפאת מכריזים השכם והערב שחדלו מטרור, אבל בפועל ממשיכים בכך דרך חוליית הטרור הרצחנית, "נצי הפתח", ודרך חוליות אחרות.

גם אלה הסבורים שצריך לדבר עם אש"ף אמורים היו להעלות את עניין הטרור האש"ף לראש סדר-היום. על-ידי גירוש 415 אנשי ה"חמאס" מנסה הממשלה להציג את ה"חמאס" כאילו הוא האויב העיקרי של ישראל, ובכך להכשיר את אש"ף כפרטנר למשא-ומתן. אבל אנחנו הרי יודעים שמה שהביא להסלמת הטרור היה שורה ארוכה של מחוות וויתורים חד-צדדיים של ממשלת ישראל כלפי הטרור הערבי, והראשון בהם הוא ביטול חוק איסור המפגשים עם אש"ף ועם ארגונים אחרים, שבא ביוזמת הממשלה.

אתמול נפגש סגן שר החוץ הבריטי, דאגלס הוג, עם שניים מאש"ף-תוניס, שלוו על-ידי פייצל אל-חוסייני. זו פגישה ראשונה בדרג מיניסטריאלי מאז ניתוק היחסים בין בריטניה ובין אש"ף ב-1991, וזה קרה יממה אחת בלבד אחרי הרצח בגן-אור, שבוצע, כאמור, על-ידי "נצי הפתח". בו ביום יצא יאסר ערפאת, בנאום לציון 64 חודשי אינתיפאדה, בקריאה להנחית מהלומות קשות יותר על הכובש הישראלי, כך הוא אמר. הוא שזר בנאומו פסוקים מתוך הקוראן וקרא לפלשתינים ללבות את אש האינתיפאדה. למה הוא התכוון אם לא לסכינים בגב ישראלים, לירי בנשק חם, כמו שנעשה בימים האחרונים?

לפני כן עוד העלתה בלגיה את דרג הייצוג של אש"ף בבריסל, ובכלי התקשורת נאמר שירושלים מפרשת זאת כהתחממות ביחסי אירופה-אש"ף ומפנה במדיניות אירופה כלפי אש"ף.

הדבר המוזר בכל העניין הוא, שסגן שר החוץ, יוסי ביילין, הגיש מחאה רשמית לשגריר בריטניה בישראל, כך גם שגריר ישראל בבריטניה – למשרד החוץ הבריטי, על אותה פגישה. זה דבר מוזר, כי ארצות-הברית עצמה אומנם עוד לא חידשה את הדו-שיח עם אש"ף, אבל היא, כנראה, מבצעת ריכוך דרך מדינות אירופה, וגם תורה בעניין הזה יגיע.

ואני קוראת בעיתונים, שבירושלים רואים בדאגה את מגמת מדינות השוק לצרף את אש"ף לתהליך המדיני, וכי אירלנד ודנמרק מתכוונות ללכת בעקבות בריטניה ובלגיה. והדבר המוזר הוא שממשלת ישראל, שהיא זאת שהביאה לכנסת את התיקון לחוק האוסר מפגשים עם אש"ף, וברוב הקואליציוני

שלה ביטלה את האיסור והתירה מפגשים עם אש"ף ועם ארגוני טרור אחרים – היא זאת שבאה היום ומלינה על אחרים.

"בתו של גנרל דיין", כמו שנקראה שם, בפרסומים של אש"ף-תוניס, אשר עשתה שימוש בביקור שלה שם – – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

היא לא בתו של משה דיין?

לימור לבנת (הליכוד):

לא שמעתי.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

היא לא הבת שלו?

לימור לבנת (הליכוד):

כן, כן, היא הבת שלו, אבל הרי הם קראו לה בתעמולתם "בתו של גנרל דיין", כדי להראות לעולם כולו שאפילו בתו של גנרל דיין באה אליהם; אחרת, היא לא היתה מעניינת אותם.

ואני רוצה להזכיר, שראש הממשלה קרא לביקור הזה "ביזיון", והיא לא טרחה בכל מפגש הקוסקוס שלה שם עם ערפאת ובכל המפגש הנעים והנחמד הזה לשאול אותו פעם אחת ולהזכיר: מדוע אש"ף לא מפסיק את הטרור? פעם אחת היא לא העלתה את הנושא הזה לדיון.

עכשיו אני רוצה להזכיר שיצחק רבין היה זה שאמר במפורש שביטולו של החוק – הוא גם לא בא להצביע בעד ביטולו של החוק – יהווה איתות לממשלות אחרות בעולם כולו, וקודם כול לממשל האמריקני, לקיים דיאלוג עם אש"ף. הרי את זה אמר רבין, ועכשיו אותה ירושלים, של אותה ממשלה, של אותו משרד חוץ, של אותו ראש ממשלה, באה ומלינה – על מי? על בריטניה ועל בלגיה. מה רוצים מבריטניה ומבלגיה? איך אפשר לבוא בטענה לאיזו מדינה אחרת בעולם, כשאנחנו מכאן, על-ידי הממשלה הזאת, ביוזמת חקיקה ממשלתית, נתנו את האות להידברות עם אש"ף, להכשר של אש"ף, להכשר השרץ הזה?

והרי הפסקת הדיאלוג האמריקני והאירופי עם אש"ף היתה ההישג הגדול ביותר של ממשלת הליכוד, וזה הלך לאיבוד.

בנאומו בכנסת ב-2 בדצמבר 1992, בדיון על ביטול החוק, אמרתי, ואני מצטטת: "ביטול החוק היום יעביר מסר בלתי נמנע לעולם כולו, מסר שעל-פיו הממשלה הנוכחית מתכוונת ללכת למשא-ומתן בין ישראל לאש"ף למרות מה שאומרים דובריה הרשמיים, להכשיר את השרץ הזה, את אש"ף, להכשיר את הרוצח יאסר ערפאת", ואכן זאת עשתה הממשלה. ואמרתי אז: "אני רוצה שכל אדם בישראל ירשום את היום הזה בזיכרונו". רשמנו, יצחק רבין, רשמנו, ממשלת העבודה.

כל מה שקרה מאותו יום ואילך באירופה, כל מה שיקרה בארצות-הברית ביחסיה עם אש"ף, כל זה חוזר כבומרנג לאותה מדיניות אומללה ולאותה החלטה אומללה של הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

תודה, חברת הכנסת לימור לבנת.

אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1368, של חבר הכנסת הרב שמואל הלפרט. בבקשה.

אני מאוד מודה לחברי הכנסת שמקפידים על מסגרת הזמן.

אלי דיין (העבודה):

הם עייפים.

היו"ר י' עזרן:

טוב, אני מודה להם בכל זאת, תהיה הסיבה אשר תהיה.

שר הבריאות ח' רמון:

יש בונוס, אדוני היושב-ראש?

היו"ר י' עזרן:

בונוס לפעם הבאה, אני אוסיף להם קצת, משהו כזה.

שר הבריאות ח' רמון:

גם לשרים אתה מוסיף?

היו"ר י' עזרן:

דקתיים, כן. אם יש לאדוני השר סבלנות לשבת ולהקשיב, אני חייב להודות להם.

בבקשה, חבר הכנסת הלפרט.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני ימים מספר קרא מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, לערביי השטחים ללבות את אש האינתיפאדה. בדבריו הדגיש כי "הגברת האינתיפאדה היא מקור הכוח העיקרי בעמדה שלנו" וקרא להנחית מהלומות קשות יותר על "הכובש הישראלי".

זאת תשובתו של ערפאת על החלטת הכנסת, המבטלת את איסור המפגשים עם ראשי אש"ף וחבריו. זו המסקנה של ראש ארגון הטרור הרצחני בעקבות הפגישה האידיאלית עם חברת הכנסת יעל דיין ממפלגת העבודה, פגישה שהסתיימה אפילו במסיבת עיתונאים משותפת.

אם היו עוד בישראל כאלה שרצו לחשוב שאש"ף וערפאת מיתנו את עמדותיהם, ואולי אפשר יהיה ביום מן הימים להידבר עמם כפרטנר לשיחות, בא ערפאת בכבודו ובעצמו וגילה את פרצופו האמיתי.

המוסר הכפול של לחץ על האמריקנים ועל העולם כולו שלא לקיים כל דו-שיח עם אש"ף, בעוד כאן בכנסת מתקבל חוק הפוך, המאפשר הידברות חופשית עם ראשי ארגון הטרור וחבריו, הוא אולי עניין לפסיכולוגים. כמובן, גם בעולם מפרשים את הדברים בהתאם למעשים שלנו, ואם לישראלים מותר להיפגש עם אנשי אש"ף, מדוע יהיה הדבר אסור על נציגי בריטניה, הולנד וצרפת, שבימים האחרונים החליטו להעלות את דרג היחסים עם אש"ף?

המחאות הישראליות נראות מגוחכות. האם יעלה על הדעת שאנחנו נדבר עם רוצחים וטרוריסטים, ונדרוש ממדינות העולם להימנע מכך?

אבל, הניסיון החוזר ונשנה של פוליטיקאים, במיוחד מהשמאל, לחשוב, שהנה ערפאת אמר איזו מלה, שאולי אפשר להבין ממנה בדל של תקווה עתידית לדו-שיח עמו, כאשר כל הצהרה שלו נבחנת בזכוכית מגדלת, כאילו אפשר יהיה למצוא בה שלום – את זה קשה להבין. לכן טובה עשה עם כולנו ערפאת, ועל כך כולנו צריכים להודות לו, שהוא אמר בגלוי מהי מטרתו כלפי העם היהודי.

למען האמת, אש"ף לא ויתר עד עצם היום הזה על האמנה הפלשתינית להקמת מדינה פלשתינית בכל חלקי ישראל – ולסלק את כולנו מכאן.

חברי הכנסת, התגברות הטרור היא תוצאה של מחוות היד הרכה ושחרור אסירים ביטחוניים מבתי-הכלא. אש"ף מפרש זאת כחולשה מדינית וצבאית, והוא מנצל זאת עד תום.

על הממשלה לנקוט מדיניות של יד קשה נגד הטרור, כפי שהוכח בעבר שאפשר להצליח בזה, או לקבל את האלטרנטיבה השנייה ולצאת מייד מרצועת-עזה. אין אלטרנטיבה אחרת.

האלוף במילואים דוד מימון, שהיה מפקד כוחות צה"ל ברצועת-עזה, כותב בספרו שהופיע בימים אלה, "על טרור שנוצח", כי ניתן לחסל את הטרור בעיר עזה וברצועה. אולם הדבר מותנה בשני תנאים: מדיניות של יד חזקה והרחקת התקשורת לסוגיה מהמקום, כי חלק מהפעילות החבלנית הוא לצורך התקשורת. האלוף מימון מציין, כי בעקבות הצעדים שננקטו בזמנו, שקטה רצועת-עזה למשך 15 שנים רצופות, עד לתחילת האינתיפאדה, והדבר מוכיח כי אכן ניתן להפסיק את הטרור על-ידי יד קשה, עד שיבוא השקט לאזור.

עלינו לזכור היטב ולשנן לעצמנו שוב ושוב, שהמטרה האמיתית של אש"ף אינה דו-שיח ולא שלום. הם רוצים לסלק את כולנו מכאן ולהקים כאן מדינה פלשתינית. זו המטרה האמיתית שלו. כל יתר ההצהרות וההכרזות אינן אלא יחסי ציבור דמגוגיים וחסרי כל ערך.

חברי הכנסת, לא ייתכן שדם יהודי יהיה הפקר, בכל יום יירצחו יהודים ובכל יום יישארו אלמנות בוכיות ויתומים אומללים. לא ייתכן שאנו נדאג למקומות עבודה לטרוריסטים, ובתמורה הם ירצחו את מעבידיהם. הגיעה השעה לנקוט יד קשה, לצד מדיניות יציבה, עקבית וחד-משמעית, כפי שהוכח בעבר שאפשר להצליח בה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת, גם על תרומתך לזמננו, שתי דקות, זה חשוב מאוד. וכעת – חבר הכנסת תופיק זיאד. תודה. גם הוא מהמקצרים.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא שלי הוא יחסי אירופה-אש"ף, ואין צורך לערבב. לאחר ההחלטה של ממשלת בלגיה להעלות את דרג הייצוג של אש"ף באה ההחלטה של הממשלה הבריטית לחדש את הקשר עם אש"ף בדרג מיניסטריאלי, וכן באה הפגישה של תת-שר-החוץ הבריטי עם משלחת אש"ף.

ברור שהמדינות האירופיות שאין להן קשרים עם אש"ף בדרג הזה תלכנה בעקבות ממשלות בלגיה ובריטניה, וידוע לכולם שמתקיימים קשרים בכיוון הזה.

אני חושב שיש לברך על ההתפתחות הזאת, שהיא התפתחות חשובה ונחוצה לקידום תהליך השלום. התפתחות זו מצביעה על כמה דברים חשובים מאוד. ראשית, היא מצביעה על הנכונות האירופית, של מדינות אירופה, למלא תפקיד עוד יותר פעיל ואפקטיבי בשירות השלום במזרח התיכון. וזה מדגיש שאש"ף הוא הנציג הבלעדי של העם הערבי הפלשתיני, ואי-אפשר להתעלם מעובדת החיים הזאת. הדבר השלישי, חשוב גם הוא – איתות אירופי לארצות-הברית על הצורך שהיא תחדש את שיחותיה עם אש"ף.

ראש הממשלה, מר יצחק רבין, בביקור הקרוב בארצות-הברית צריך להביא את הדברים האלה בחשבון וצריך להתכונן, ואני חושב שמצבו לא יהיה מצב קל.

בקשר לשיחות, יש בקשה כללית, כולם מרגישים שיש צורך לערוך שינוי בנוסחת מדריד. משהו צריך להשתנות פה, כיוון שכל המצב הבין-לאומי השתנה, ומעמדו של אש"ף השתנה גם כן.

השינוי הנחוץ צריך להיות בכיוונים הבאים: א. יש להיעזר בתפקיד האירופי, ישראל לא יכולה להאשים את מדינות אירופה באויבות לישראל – לא את בריטניה, לא את הולנד, לא את בלגיה, לא את דנמרק ולא את שאר מדינות אירופה. אלה ממשלות ידידותיות, ויש לבחון היטב למה, מהו המוטיב שלהן לנקוט את הצעד שהן נקטו.

ב. יש צורך בהתערבות של ארצות-הברית, ואני מזכיר לכם את ההצהרה של כריסטופר בביקור האחרון שלו, שאין להסתפק בכך שארצות-הברית היא ספונסר, או אחד משני הספונסרים, אלא יש צורך, נוכח הקיפאון ונוכח כל המצב הקשה הקיים, שארצות-הברית תתערב בכל התהליך הרבה יותר מאשר בעבר.

ג. הדבר השלישי הוא שכולם משוכנעים עכשיו, שאין טעם לנהל משא-ומתן עם משלחת פלשתינית שמקבלת הנחיות, ויותר מהנחיות, מתוניס. אין צורך ב-מתוניס אלא יש צורך לקיים את המשא-ומתן ישירות עם אש"ף, כיוון שאש"ף הוא בעל ההחלטה, וכל אחד יודע את הדבר הזה.

העמדה האירופית, או ההתפתחות הזאת באירופה, היא צעד חשוב מאוד בשירות השלום ובשירות המאמצים לחדש את המשא-ומתן ולתת תוכן אמיתי למשא-ומתן כאשר יתחדש. לכן אינני מבין, ומזרות מאוד כל המחאות, המרירות והבעת הצער מהצד הישראלי, במקום שיש לברך על זה מכיוון שזה גם מביא להשפעה על אש"ף וגם על תהליך השלום.

אני סבור שצו השעה הוא לחדש את המשא-ומתן. דאגלס הירד, תת-שר-החוץ הבריטי, אמר שחשובה מאוד חזרתם של הפלשתינים לשיחות השלום. על ישראל לייצר את התנאי הזה, מכיוון שבתנאים הקיימים אש"ף לא יחזור, המשלחת הפלשתינית לא תחזור לחידוש המשא-ומתן. יש להסיר את המחסום, והוא החזרת המגורשים, או לפחות להגיע לידי הסכם מקובל על אש"ף, הסכם בקשר ללוח זמנים להחזרת המגורשים.

אני חושב שעכשיו ברור שהפלשתינים לא יחזרו בלי החזרת המגורשים; הירדנים, כפי שהמלך חוסיין עומד להודיע בטלוויזיה האמריקנית ביום שישי, המשלחת הירדנית לא תחזור בלי הפלשתינים לשיחות השלום – – –

שר הבריאות ח' רמון:

מאיפה אתה יודע?

תופיק זיאד (חד"ש):

מהעיתונים היום. אני יכול לתרום ידע מסוים גם לשר הבריאות. הלבנונים מדגישים את הצורך בהחזרת המגורשים גם כן כתנאי לחזרתם לשולחן המשא-ומתן. הסורים לא רחוקים מהעמדה הזאת, למרות כל הפרסומים האחרים.

אדוני נציג הממשלה, שר הבריאות, עניין חידוש המשא-ומתן הוא חשוב מאוד, זה צו השעה, אבל זה לא מספיק. יש לתת תוכן למשא-ומתן עצמו. יש צורך בהתקדמות בכיוון פתרון בעיות מהותיות במשא-ומתן: עניין האוטונומיה ותוכן האוטונומיה; עניין הפתרון הסופי; בעיות הנסיגה; בעיית ירושלים.

והדבר האחרון, חברי הכנסת, היא בעיית הדיכוי בשטחים הכבושים. הקטסטרופה עדיין נמשכת יום יום; הטרגדיה של הרצח היומיומי בשטחים הכבושים. האלימות של הכיבוש מזמינה אלימות נגדית, כפי שאנחנו רואים, ובמיוחד בזמן האחרון. ובא הסגר על רצועת עזה לסבך את המצב עוד ועוד.

מה אומרים תמיד כשמדברים על עניין האלימות? מה אומרים על עניין הרצח? אין פתרון שיכול לפתור את המצב הזה. יש פתרון אחד, והוא מצב של שלום. כל עוד השלום נעדר, המצב הקשה הזה יימשך. לכן ממשלת ישראל צריכה להיות חכמה ולא אלימה. היא צריכה להיות חכמה ולהסתכל למרחוק, ולא רק עד קצה האף שלה. היא צריכה לחשוב ולהצהיר על רצונה לקדם את המשא-ומתן, לתת תוכן ולקבל את זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני ואת זכותו להקים מדינה משלו.

זאת היא הדרך היחידה, כפי שהוכח במשך 26 שנים, לפתרון במזרח התיכון.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת תופיק זיאד. הצעה לסדר-היום מס' 1340, של חבר הכנסת אלי דיין. בבקשה. נא להקפיד על מסגרת הזמן, שבע דקות. אני אעריך מאוד.

שר הבריאות ח' רמון:

יש לי רושם, אדוני היושב-ראש, שאתה ממחר לאיזה מקום.

היו"ר י' עזרן:

אם אדוני השר לא ממחר, כנראה חוק ביטוח בריאות הוא בריא מאוד ובמצב בטוח.

אלי דיין (העבודה):

רבותי חברי הכנסת, ראשית הרשו נא לי להביע את תנחומי, ובוודאי גם את תנחומי הכנסת, למשפחת מגדיש, ששכלה את הבן היקר אורי, זיכרנו לברכה, שנרצח על-ידי רוצחים שפלים ותאבי דם, שאותם הוא פרנס.

רבותי חברי הכנסת, אני חושב שאמרנו לא אחת מעל במה זו, שניאבק בטרור בצורה נמרצת, ואכן כוחות הביטחון וצה"ל עושים כל מאמץ כדי להדביר את הטרור אשר פוגע באנשים חפים מפשע. אולם, צריך לומר את האמת לעם. מי שסבור שאפשר לחסל כליל את התופעה החמורה של הסכינאות, גם אם יופעלו כל האמצעים וכל הכוחות, ללא שום מגבלות, הרי אינו אומר את האמת לעם. ניתן לצמצמה למינימום, אבל לצערנו לא ניתן למונעה כליל, וכנראה רק כשיהיה הסדר כולל שיביא שלום לאזור ייפסק הטרור כליל.

עם זאת, בשום פנים ואופן אין להשלים עם הטרור, ובוודאי יש להוקיע, קבל כל העולם, את מנהיג אש"ף, שדווקא בימים אלה, במקום לחזק את המשלחת הפלשתינית ולקרוא לה לחזור למשא-ומתן, מעודד את תושבי השטחים להסלים את האינתיפאדה.

מדיניות זו לא תביא לשום הישג. מדיניות ממשלה זו היא להמשיך את המשא-ומתן אך ורק עם המשלחת הפלשתינית, ואנחנו מקווים שהיא תחזור לדיונים אחר חג הפסח. לכן, רבותי חברי הכנסת, כל מה שאפשר לעשות היום, אם לומר את האמת, כשאנחנו עוסקים בנושא הכאוב הזה, שאנשים חפים מפשע נרצחים, הוא לנשוק את השפתיים, להתאזר בסבלנות ולהמשיך לבצע בהתמדה, באופן המיומן והמקצועי ביותר, את שגרת הביטחון בשטחים ולחזק את כוחות הביטחון ואת צה"ל שיעשו נאמנה את מלאכתם בשטח זה.

אולם, גם מוטלת עלינו החובה למצוא את כל הדרכים להגביר את אמצעי הפיקוח והבקרה על העובדים המגיעים מהשטחים. והייתי מוסיף ואומר, לעשות מאמצים כלכליים, אולי על-ידי שיתוף מדינות אחרות, כדי ליצור מקומות תעסוקה בשטחים וברצועת-עזה, כדי להתחיל ליצור אינטרסים כלכליים לתושבים אלה ולמנוע מהם, לפחות בחלקם, להגיע לארץ, ובוודאי למנוע כניסה לארץ של אותו חלק שגורם לנו צרות צרורות בהגיעו וברוצחו יהודים חפים מפשע.

רבותי חברי הכנסת, אומנם אין בידינו להוכיח כנראה, אלא אם כן אולי נשמע מהשר המשיב, שהסכינאים המשתייכים ל"נצי הפתח" פעלו על-פי פקודה מתונים. אך אי-אפשר להתעלם מכך, שבו-זמנית יצא המנהיג ערפאת בקריאה לתושבי השטחים להחריף ולהמריץ את האינתיפאדה.

הייתי אומר גם לחברי המשלחת הפלשתינית, גם לחברי הכנסת, שנמצאים במגע עם מנהיג אש"ף, לומר לו, שאם יכולה להיות לו תרומה בקידום תהליך המשא-ומתן – – –

משה נסים (הליכוד):

לשכנע אותו?

אלי דיין (העבודה):

למה לא? יש מי שנפגשים אתו. הרי אין איסור. לפחות לנצל את זה ולתבוע ממנו ומשומעי דברו – – –

משה נסים (הליכוד):

הבינותי שאתם אמרתם שאין כוונה לשנות את המדיניות.

אלי דיין (העבודה):

אין כוונה. אנחנו ננהל את המשא-ומתן רק עם המשלחת הפלשתינית. אנחנו יודעים הרי, גם מזמן הליכוד, שהמשלחת הפלשתינית התייעצה עם אש"ף-תוניס, עם ערפאת ועם כל המנהיגים שם. אם כבר מתייעצים, אז שהתבונה תגבר, והם יפעילו את השפעתם וגם יקראו קריאה פומבית להפסקת הטרור האיום הזה, שפוגע בחפים מפשע ואינו תורם מאומה.

ברצוני לומר, רבותי חברי הכנסת, שבשעה זו, שבה צריך לחזק את המשא-ומתן עם המשלחת הפלשתינית כדי להגיע להסדר בהקדם האפשרי ובתוך חודשים מספר – אירופה טועה במגעים עם אש"ף, ובהתנהגותה אין היא תורמת לתהליך השלום. כי הממשלה הזו לא תסטה מתהליך השלום כהוא-זה, ולא תישא ולא תיתן עם נציגי אש"ף-תוניס אלא תמשיך במדיניות של קיום המשא-ומתן עם נציגי תושבי השטחים כדי להגיע להסדר הראשון של האוטונומיה.

בכמיהתו של אש"ף למלא תפקיד פעיל בתהליך הוא אולי מהמר היום על כך שאירופה תלחץ על ארצות-הברית למען שינוי נוסחת מדריד. לכן, בהימור הזה הוא יצא כשידו על התחתונה.

בהזדמנות זו אני שולח ברכה והצלחה לראש הממשלה, שיוצא לשליחות מדינית חשובה לארצות-הברית. הוא בוודאי יבהיר לאמריקנים שמן התבונה, החוכמה המדינית וההתקדמות המעשית, שלא לפתוח היום בשום מגע עם אש"ף, אלא להמשיך את המשא-ומתן לשלום אך ורק עם המשלחת הפלשתינית ועם מדינות ערב, מתוך תקווה שאולי עוד בשנה זו נזכה גם להסכם שלום עם סוריה וגם להסכם אוטונומיה עם הפלשתינים.

לכן מוטלת החובה על ארצות-הברית להבהיר, לא רק לאש"ף אלא גם לאירופה, שאין לחבל בתהליך השלום, ולהותיר את אש"ף מחוצה לו. ממשלת ישראל מדברת רק עם נציגי יהודה, שומרון ועזה. צר לנו שבריטניה הזדרזה לחדש את השיחות עם נציגי אש"ף בדרג בכיר, ובהמשך למה שעשתה בלגיה. דווקא בריטניה, שאין יום שאינה סובלת מפיוגעים של ארגוני טרור, היתה צריכה לגלות רגישות מיוחדת ולהבין למדיניותה של ישראל, שהיא היא שתקדם את השלום, שהיא היא שתביא להסדר האוטונומיה בהקדם האפשרי, וגם מתוך תקווה שזה ימנע את הטרור כליל. תודה רבה.

הי"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת אלי דיין.

אנחנו עוברים לאחרון הדוברים – להצעה לסדר-היום מס' 1358 של חבר הכנסת חנן פורת.

דוד צוקר (מרצ):

הי"ר י' עזרן:

אין מבחן הבנת הנקרא והנשמע בכנסת, אדוני, חבר הכנסת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עוד דמו השפוך של חברנו אורי מגידש רותח, ובא רב-המרצחים, יאסר ערפאת, להוסיף שמן על המדורה, הן בקריאותיו להסלים את האינתיפאדה בכל האמצעים האלימים, הכוללים רצח ושפיכות דמים, והן בכריתת ברית אופרטיבית עם "חמאס", מתוך מגמה לגבש את השורות של אותן חוליות מרצחים שרצחו את אורי ואת חבריו.

צאו וראו מה בין המרצחים המתונים לבין המרצחים הקיצונים. אלה אוחזים בטרור כדי למנוע את המשא-ומתן; אלה אוחזים בטרור, ובמפורש מודיעים על כך, כדי לזרז את המשא-ומתן. ולאלה קורא ידידי, חבר הכנסת אלי דיין, לבוא עמם בדברים באמצעות השליחים הנאמנים, כגון יעל דיין וחבריה, כדי להתרפס לפני רב-המרצחים ולומר לו: אנא, מתן את נוסחאותיך.

אני רוצה לומר לך, ידידי חבר הכנסת אלי דיין: עם יאסר ערפאת צריכים לדבר בדרך אחת, לומר לו: בן מוות אתה. בכדור צריך לדבר אתו ולא בפטפוטי סרק; אתו ועם כל חבר מרעיו.

תמיד תהיתי, מהי הסיבה שבשלה חמל שאול על אגג מלך עמלק; הלוא הוא היה רב-המרצחים. הוא היה אחראי לבני עמו, לאותו עמלק שביקש להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים. יש כנראה דבר מיוחד כלשהו בברית שבין מנהיגים פוליטיים. אותם כאילו משאירים מחוץ לתמונה. הם חסינים. להם יש חסינות. אותה חסינות, שעליה אנחנו מדברים כעת בהיבטים אחרים – – –

היו"ר י' עזרן:

להבדיל.

חנן פורת (מפד"ל):

להבדיל אלף הבדלות. החסינות ניתנת לאנשי טרור בשעה שהם מגיעים למדרגה של מנהיגים. יאסר ערפאת אחראי יותר מכל אדם אחר מקרב האוכלוסייה הערבית למותם, לא רק של יהודים, אלא של ילדים פלשתינים מוסתי טרור, של כאלה שחיילינו נאלצים במאבק לעתים לפגוע ולהיפגע. הוא בר-שיח שלנו? הוא פרטנר שלנו?

אני תמיד תוהה מהיכן אותו גודש של צביעות, מהיכן אותה מחשבה שאפשר באמת לדבר עם אלה שענף זית בפיהם, בידם האחת "קלצ'ניקוב", סכין ובקבוק תבערה בידם השנייה; אלה שרוממות שלום בגרונם וידיהם דמים מלאו. מבחינה זאת חביב עלי – עד כמה שהדבר נורא להיאמר – "חמאס" מאשר אש"ף, מפני שכל הצביעות מרוכזת ומנוקזת ב"אני שלום וכי אדבר המה למלחמה". הגיע הזמן שנבין את הדברים האלה והגיע הזמן שנשים אליהם לב, אם אנחנו רוצים, ביושר, פעם אחת לפתור את הסכסוך באזורנו.

דיברו פה גבוהה גבוהה על המגורשים. אני הייתי עושה מבחן כל-כך פשוט לאותם מגורשים ואומר: אתם יודעים מה? – אהלן וסהלן, כל מגורש מאנשי ה"חמאס" שיחתום על כתב התחייבות, שהוא מפסיק להסית לטרור, יוכל לשוב ארצה. מדוע הממשלה לא העלתה את הדבר הפשוט, האלמנטרי הזה? – אומר לכם מדוע: מפני שאיש מהם לא היה חותם, ומפני שאנחנו גם כן צריכים לשחק את המשחק הזה, את משחק הצביעות החוגגת. כל זמן שלא יוסר מסווה הצביעות אצלנו, לא נוכל לבוא בטענות כלפי הנציגים באנגליה ובכל מקום אחר באירופה. מה תהיה זכותנו לדבר אתם?

אני מנסה להרהר בלבי כיצד דיבר סגן שר החוץ, יוסי ביילין, עם השגריר האנגלי, כשכל בר-דעת מבין שהם קורצים זה לזה, זה בעינו הימנית וזה בעינו השמאלית. הרי הצביעות חוגגת.

ואתה, השר חיים רמון, שלא אחת דיברת על כך עוד בקשר לממשלה הקודמת, והייתי שותף לביקורתך, אתה צריך לעמוד כאן ולענות לנו, איך אפשר לשאת את הצביעות הזאת? איך אפשר לשאת את העובדה שעומד יאסר ערפאת וקורא לרצח ולטרור ביד אחת, ביד שנייה שולח את שלוחיו,

את פייצל אל-חסייני ואחרים כדי לדבר, ואנחנו אומרים לו, כסגנונו של חבר הכנסת אלי דיין: מתן כאן, וקרא בקול יותר רם כאן. את הצביעות הזאת צריך לקרוע, את המסווה הזו צריך לקרוע, אם רוצים להגיע לשלום של אמת. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת חנן פורת. אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני כבר הסברתי בהזדמנויות מספר את עמדת ממשלת ישראל בכל הקשור למשא-ומתן עם אש"ף-תוניס. אנחנו כממשלה מתנגדים לנהל משא-ומתן עם אש"ף-תוניס, מכיוון שבראש ובראשונה הדבר חורג ממסגרת ועידת-מדריד. הקווים שנקבעו בוועידת-מדריד הם ברורים. גם אש"ף-תוניס נתן את הסכמתו לכך באופן לא רשמי. כמובן, ממשלת ישראל לא התעניינה לדעת מה דעתו של אש"ף-תוניס. אבל זו האמת, אנחנו, במשא-ומתן עם הפלשתינים, מדברים ודנים אך ורק על הסדר ביניים שהוא אוטונומיה. את המשא-ומתן על הסדר הביניים בנושא האוטונומיה אנחנו מנהלים עם אותם תושבים פלשתינים אשר יהיו צד לחיים באוטונומיה. מי שאיננו צד לחיים באוטונומיה, אתו איננו מנהלים משא-ומתן. אנחנו מנהלים את המשא-ומתן עם הפלשתינים ותושבי יהודה, שומרון ועזה. אנחנו מנהלים משא-ומתן עם פלשתינים אשר אינם חלק מהטרור, כי אם הם היו חלק מהטרור הם היו בבית-סוהר.

אנחנו יודעים שהמשלחת הזאת מזוהה עם אש"ף. ידעה זאת הממשלה הקודמת, יודעת זאת הממשלה הזאת, ואם דיברת על צביעות, חבר הכנסת חנן פורת – בלי הצביעות של הממשלה הקודמת, בלי להעמיד פנים כאילו הם לא מקבלים הוראות, או אינם מתייעצים עם אש"ף. אנחנו יודעים זאת. אנחנו אומרים: אנחנו מדברים אתכם; עם מי אתם מתייעצים – זה לא ענייננו.

חנן פורת (מפד"ל):

אבל אתם יודעים שהם קוראים במקביל להסלים את הטרור. אתם יודעים זאת.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מדבר על אותם תושבי שטחים שאתם מנהלים משא-ומתן. ראשי המשלחת הזאת, איש מהם לא קרא להסלים את הטרור.

חנן פורת (מפד"ל):

שאלת אותם מה עמדותיהם?

שר הבריאות ח' רמון:

לא שאלתי אותם, אינני שואל אותם מה עמדותיהם, הם נשפטים לפי מעשיהם.

חנן פורת (מפד"ל):

אבל, הם קוראים לציבור ביש"ע להישמע ליאסר ערפאת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חנן פורת, זו הפעם השלישית שאתה קורא קריאות ביניים, אחת אחרי השנייה. אתה צריך לבקש רשות.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת חנן פורת, התושבים האלה, שהם תושבי יהודה, שומרון ועזה, נמצאים תחת שליטה של השלטון הצבאי וכפופים לחוקים של השלטון הצבאי. אם הם יעברו על החוק הם יועמדו לדין. אם הם לא עוברים על החוק, הם לא יועמדו לדין, זה הכלל.

לימור לבנת (הליכוד):

בינתיים אתם מעמידים לדין יהודים שמגינים על חייהם.

יצחק לוי (מפד"ל):

— — — פייצל חוסייני, שקורא להמשיך את האינתיפאדה?

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש לאפשר לשר לדבר.

שר הבריאות ח' רמון:

חברת הכנסת לימור לבנת, דיברת דברים נוראים. נתנו לך לומר אותם בשקט. אי-אפשר לנהל את זה כך.

היו"ר י' עזרן:

כל משפט נקטע.

שר הבריאות ח' רמון:

עם כל הכבוד, אני אומר את דעתי, ובאופן מפתיע זו לא דעתכם, כשם שאתם אמרתם באופן מפתיע את דעתכם ולא את דעתי ושמעתי אותה. אי-אפשר לעמוד בדרך הזו שאתם רוצים לנהל בה ויכוח פרלמנטרי. הערת ביניים, בבקשה, עניתי לך. אבל אי-אפשר לקטוע כל חצי משפט.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי נעניש אותך ולא נקרא שום קריאת ביניים.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אעמוד בעונש הזה. הפעם אני מבקש שתענישו אותי.

היו"ר י' עזרן:

אני אעריך מאוד את העונש הזה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אעריך מאוד אם תענישו אותי.

פייצל חוסייני איננו חדש. הוא לא בחור חדש שהגיע לשכונה המזרח-תיכונית והפלשתינית. הוא הסתובב בשטח כשהייתם לבד בשלטון. הוא אמר אותם דברים שהוא אומר היום, ואיש לא העמיד אותו לדין בממשלה שאתם ניהלתם, ומפלגתו של חבר הכנסת חנן פורת היתה שותפה בה והצביעה לה אמון פעם אחר פעם.

שוב אני אומר: מי שיעבור על החוק, יועמד לדין. מי שמחליט מי עבר על החוק, עם כל הכבוד, אלה לא חברי הכנסת, אלה המערכות המשפטיות, והן יחליטו.

אני רוצה להגיד את הדבר השני, מעבר לוועידת-מדריד, שאני חוזר ואומר אותו – למה איננו מנהלים משא-ומתן עם אש"ף. אני אומר את זה לחבר הכנסת תופיק זיאד.

דוד צוקר (מרצ):

אמרת קודם שכן.

שר הבריאות ח' רמון:

אש"ף-תוניס אחראי לרוב פעולות הטרור בנשק חם אשר מתבצעות בשטחים, כדבר יזום, לא ספונטני, פעולות רצחניות אשר מרחיקות את השלום, פוגעות בשלום. אין דבר שפוגע יותר בסיכוי להגיע להידברות מאשר פעולות הטרור שאש"ף-תוניס ו"פתח" מנהלים בתחומי השטחים. אין דבר יותר גרוע מזה. ולא שמעתי ממך, חבר הכנסת תופיק זיאד, מלה אחת על פעולות הטרור הללו, גינוי להן. אתה מגנה ללא הרף את פעולות צה"ל בשטחים. מלה אחת תקום ותאמר ליאסר ערפאת, שהוא ראש ה"פתח".

תופיק זיאד (חד"ש):

תיפגש אתו ותגיד לו את זה.

שר הבריאות ח' רמון:

הוא אמר את דעתו, ודעתו היא להילחם נגדנו בטרור. כך הוא מאמין.

תופיק זיאד (חד"ש):

נגד הכיבוש.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אל תהיה דובר שלו. הוא אומר: נסלים את הטרור, כי זו הדרך היחידה לנצח את הישראלים. ואני אומר לך, בלי להתחכם, שירפה מן הטרור הזה. הוא אסון קודם כול לפלשתינים עצמם; גם חלקו מופנה לפלשתינים, חלקו הגדול. אין אסון גדול יותר מפעולות הטרור המנוהלות על-ידי יאסר ערפאת ו"פתח"; אסון לפלשתינים, אסון לתהליך השלום, לצערנו, אסון גם למדינת ישראל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה כולם מכירים באש"ף?

שר הבריאות ח' רמון:

תיכף אגיע לזה.

היו"ר י' עזרן:

זאת שאלה, חבל שאני לא יכול להשיב.

שר הבריאות ח' רמון:

לכן איננו חושבים שיש מקום להידבר עם מי שהחליט, קורא ואומר שגם אם נידבר אתו – והוא אומר במפורש: גם אם נידבר אתו, האינתיפאדה והטרור יימשכו. הוא אומר את זה מראש.

לא ננהל משא-ומתן בצל של טרור ולא ננהל משא-ומתן באיומים של טרור. אני אומר לך, מדיניות לא מנהלים בטרור. מדיניות מנהלים בחוכמה, והחוכמה הזאת רחוקה מאוד מהמנהיגות הפלשתינית, בראש ובראשונה מיאסר ערפאת.

לכן, אנחנו רואים את העלאת דרג היחסים עם אש"ף בבלגיה ובבריטניה כהחלטה אומללה, בעיקר בעיתוי הזה. היינו מצפים ממדינות אירופה שינקטו אותה מדיניות שנוקטת ארצות-הברית, אשר קבעה דברים ברורים באשר להידברות עם אש"ף. בראש ובראשונה, התנאי להידברות עם אש"ף הוא הסתלקות מהטרור. חבל שמדינות אירופה, ביום שבו יאסר ערפאת מכריז וקורא להגברת הטרור, מנהלות אתו משא-ומתן. זה פרס לטרוריסטים. זה במידה עקיפה כאילו אותן מדינות אומרות: אנחנו נדבר אתך גם כשאתה ארגון טרור. תבואו אליהם, תגידו לערפאת, תגידו לאש"ף: אתם רוצים

להידבר אתנו, יש לנו תנאי אחד, לא אחר – תפסיקו את הטרור. תקרא, יאסר ערפאת, להפסקת הטרור.

בעיתוי הזה, אנחנו רואים בהחלטה הזאת החלטה מוטעית, חמורה ואומללה. אבל, לא רק בגלל הפעילות הטרוריסטית של אש"ף, אלא בעיקר עקב הסכנה שהמהלכים הללו יפגעו בחידוש תהליך השלום ובסיכוי להתקדם בו. הרי מה רוצה אש"ף לעשות? הוא רוצה לשנות את נוסחת מדריד, שהיא נוסחה מוסכמת בינינו לפלשתינים, ולפתוח אותה. פתיחת נוסחת מדריד תביא לדיון ממושך ועקר על אופן השתתפות הפלשתינים, ותעכב את המשא-ומתן על המהות.

אני רק רוצה לעשות סדר בעובדות. בבלגיה מדובר על החלטה להעלות את דרג משרד אש"ף שם לנציגות דיפלומטית, אך לא במעמד של שגרירות. בבריטניה מדובר על חידוש המגעים בדרג של שרים עם אנשי אש"ף. המגעים בדרג שרים נפסקו בעקבות מלחמת המפרץ, אך מגעים בדרג נמוך יותר התקיימו כל הזמן.

על-פי בדיקתנו נראה, שלא מדובר בהחלטה קהילייתית, אם כי אפשר להתרשם שהקהילייה האירופית רואה בחיזוק אש"ף מול ה"חמאס" מהלך חיובי, שסייע לו לאפשר את חידוש התהליך המדיני ולהתקדם בו. בשני המקרים, זה הנימוק המרכזי שבו השתמשו בשיחותיהם. בשני המקרים דאגנו להבהיר לבלגים ולבריטים באופן הברור ביותר, בפומבי ובפגישות שנערכו במשרד החוץ בבריסל ובלונדון ועם השגרירים בארץ, את דעתנו על החלטתם. לבלגים הועבר המסר באמצעות שגרירם כאן ופגישות של שגרירנו במשרד החוץ הבלגי. אשר לבריטים, סגן שר החוץ מחה בפני השגריר הבריטי מייד כאשר נמסר לנו על החלטתם, והמחאה קיבלה פרסום נרחב בכל אמצעי התקשורת בארץ ובבריטניה.

פורסמו ראיונות של נציגינו באמצעי התקשורת הבריטיים ותודרך תא הכתבים הבריטים בארץ בנושא.

שגרירנו בבריטניה הביע במשרד החוץ הבריטי את צערנו על החלטתם. סגן שר החוץ, יוסי ביילין, יוצא לביקור בבריטניה, ונושא זה יועלה בכל פגישותיו שם.

אני רק רוצה להוסיף, שלפני כשלושה חודשים נפגשתי עם סגן שר החוץ הבריטי, שנפגש עכשיו עם אנשי אש"ף, והעניין הזה הועלה. אני הבהרתי לו את מה שאמרתי עכשיו כאן מעל הדוכן; אמרתי לו במפורש באותו תוקף את עמדת ממשלת ישראל.

שר החוץ, החוזר היום מביקור בכמה מדינות אירופה, מעלה את הנושא עם עמיתיו, ושגריריוֹתֵינו באירופה תודרכו ביחס להסתייגויותינו מהמהלך – לא רק שהעלאת הדרג לא תקדם את תהליך השלום, קרוב לוודאי שהיא תפגע בו. אש"ף ממשיך להיות מעורב בטרור ומעכב את חידוש תהליך השלום. העלאת הדרג כמוה כמתן פרס למדיניות זו.

אש"ף עלול לפרש את המהלך כתמיכה במאמציו לשינוי נוסחת מדריד ולהגברת מעמדו בתהליך המדיני. פירוש כזה עלול לפגוע בנכונות של הפלשתינים להתקדם בתהליך השלום, מתוך תקוות שווא לרווחים פוליטיים באמצעות האירופים.

הדרך לקידום תהליך השלום היא באמצעות משא-ומתן ישיר של המשלחת הפלשתינית עם המשלחת הישראלית בהתאם לנוסחת מדריד. פתיחה של דיון בנוסחה זו ומאמצים להגביר את מעמד אש"ף במשא-ומתן מסיטים את הדיון עם הפלשתינים לאפיקים פרוצדורליים, ועלולים לבוא על חשבון התקדמות ממשית בתהליך עצמו.

לסיכום, ההחלטות שהתקבלו בבריסל ובלונדון לא רק שאינן תורמות לתהליך השלום, אלא הן עלולות לפגוע בו. אנו דואגים להביא עמדה זו לידיעתן של המדינות באירופה ולמנוע חיזוק המגמה הזאת.

אני רוצה להעיר שתי הערות נוספות: האחת, אסור לומר כאילו החלטת הכנסת על ביטול חוק המפגשים יש בה משום תרומה למדיניות הזאת. אלה הם דברים שאין להם שום בסיס.

לימור לבנת (הליכוד):

רבין אמר את זה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר דברים אלה. אנחנו סילקנו חוק אנטי-דמוקרטי מספר החוקים של מדינת ישראל. סילוק החוק הזה, כל כולו היה מיועד לטובתם של אזרחי מדינת ישראל, בלי שום קשר עם מדיניות החוץ. מה עוד – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כולם מודים לך על ששיפרת להם את איכות החיים.

לימור לבנת (הליכוד):

המנהיג שלך, רבין, אמר את ההיפך מזה.

שר הבריאות ח' רמון:

מה עוד – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, יש לך עוד הצעה לסדר-היום.

שר הבריאות ח' רמון:

אני חוזר במשפט הזה על דבריו של השר דוד ליבאי שעה שהביא את החוק הזה מטעם הממשלה כולה, והוא ייצג את עמדת הממשלה.

לימור לבנת (הליכוד):

אז למה רבין אמר אחרת?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע שתשאלו אותו.

החוק הזה היה חרפה מבחינת מסכת החוקים של מדינת ישראל. אמר את זה במלים דומות, לא כל כך מפורשות, גם שר המשפטים מטעם הליכוד, כל פעם כאשר היה צריך לבוא ולהגן על החוק הזה.

לכן אני בא ואומר לכם, שאין דבר וחצי דבר. אני מייצג את עמדת הממשלה בנושא הזה, כפי שזה בא לידי ביטוי בדבריו של שר המשפטים דוד ליבאי, שהציג את הצעת החוק מטעם הממשלה.

לימור לבנת (הליכוד):

ורבין אמר בדיוק ההיפך.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לך שוב שתשאלי את רבין מה הוא אמר.

אני מייצג את עמדת הממשלה. אני אומר לך זאת בפעם הרביעית, ואת תחזרי ותגידי: רבין – – –

היו"ר ס' טריף:

היא עוד תשאל אותו, אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אין לזה שום קשר. החוק הזה אפשר לממשלת ישראל, גם בעבר, לנהל משא-ומתן עם אש"ף, אילו רצתה. החוק הזה אסר על אזרחים פרטיים לדבר עם אש"ף בכל דרך שהיא. ממשלות תמיד יכלו. וכאשר החוק הזה הובא על-ידי הממשלה, נאמר מפורשות שאין בחוק הזה, בהצגתו ובתמיכת הממשלה בו משום שינוי מדיניות ישראל ביחס למשא-ומתן עם אש"ף-תוניס. בתחילת דברי הסברתי שוב ושוב מהי מדיניות ישראל, מדיניות ממשלת ישראל בנושא המשא-ומתן עם אש"ף.

והדבר האחרון הקשור לטרור. אני מציע לחברת הכנסת לימור לבנת, וכבר הצעתי זאת כמה פעמים: אל תיתנו צידוק למחבלים במדיניות ממשלה זו או אחרת.

בעבר, כאשר היינו יחד אתכם בשלטון – את לא היית אז חברת כנסת – היה יצחק רבין שר הביטחון, ושר המשטרה היה חיים בר-לב. היינו שותפים באותה ממשלה. אז היו חברייך עולים לדוכן הזה אחרי כל מקרה רצח והיו אומרים: מדיניות רבין ובר-לב – וזה היה כאשר ישבנו באותה ממשלה – גורמת לטרור. רק נשב לבד בשלטון, רק נהיה לבד, רק תהיה ממשלת ליכוד, נחסל את הטרור; חלק אמרו שבשבעים, וחלק אמרו שבשלושה חודשים.

אמרנו לכם, פעם אחר פעם, שאלה הם דברי איוולת, שאי-אפשר לעשות זאת. ישבתם בממשלה, ובתוך הממשלה שלכם אמרתם: אפשר לחסל את הטרור בלי שום קשר לשום דבר אחר. אי-אפשר. אי-אפשר. אמרנו את זה. וכשאתם באתם והבטחתם זאת במסע הבחירות, אנחנו אמרנו לכם: אתם הבטחתם, ולא מילאתם אחר הבטחתכם. לא אמרנו שאנחנו נחסל את הטרור באופן – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אמרתם. בכל מהלך הבחירות אמרתם. רבין אמר, פואד אמר. אמרתם בשידורי התעמולה – – – איך אתה יכול להגיד כאן שלא אמרתם?

שר הבריאות ח' רמון:

חברת הכנסת לימור לבנת, כיוון שאת יודעת שאני הייתי אחראי במידה די רבה למערכת הבחירות שלנו, ובעיקר למערכת ההסברה, אני מודיע לך, שאם את תמצאי ציטוט אחד שבו אנחנו הבטחנו שנחסל את הטרור, אני אתן לך מה שתרצי; אני אחזור בי מכל דברי.

מה שבאנו ואמרנו, וחזרנו ואמרנו, זה שאתם, שהבטחתם ביטחון אישי והבטחתם חיסול הטרור, הבאתם את עזה לתל-אביב. אתם הבטחתם זאת באופן מוחלט, פעם אחר פעם. ואל תכריחו אותי להראות בכל פעם כשאני עולה על הדוכן כמה נהרגו כאשר אתם הייתם בשלטון וכמה נהרגו כשאנחנו בשלטון. אני מציע לכם שלא לעשות את זה. תרדו מהעניין הזה. אל תעשו את זה. אל תיתנו צידוק לטרור. הטרור לא נגרם מפני שהיתה ממשלת ליכוד או מפני שיש ממשלת מערך. סיבותיו של הטרור שונות לחלוטין, ואל תצדיקו אותו במדיניות זו או אחרת.

האם יש מישהו שאינו רוצה להילחם בטרור בכל כוחו? הרי יש טענות של הפלשתינים, כי מזמן שאנחנו בשלטון – ואם תשמעו את חבר הכנסת תופיק זיאד, תשמעו גם זאת – אנחנו נוקטים יד חזקה יותר מזו של ממשלת הליכוד. והם מביאים הוכחות ומביאים מספרים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ומגרשים.

שר הבריאות ח' רמון:

ומגרשים, אם אתה רוצה.

יצחק לוי (מפד"ל):

ומחזירים.

שר הבריאות ח' רמון:

ובכל זאת יש טרור. והטרור נובע, אתם יודעים, מסיבות אחרות. לכן בואו נפסיק לעשות הון פוליטי מקורבנות הטרור. זה לא תלוי במדיניות ממשלה.

לימור לבנת (הליכוד):

בתור יושב-ראש מסע ההסברה של העבודה, אני מתפלאה שאתה אומר שצריך להפסיק לעשות הון – – – איך אתה מעז – – –

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

חברת הכנסת לימור לבנת, אני אנסה להסביר לך במשפט אחרון, על מנת שתביני – – –

היו"ר ס' טריף:

אל תתייחס למערכת הבחירות, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אתייחס.

מערכת הבחירות שלנו באה ואמרה: היה שלטון, הוא הבטיח את חיסול הטרור, הוא הבטיח שיעשה זאת בשלושה חודשים. הוא נכשל כישלון חרוץ. את זה אמרנו במערכת הבחירות. נכון, הציבור קיבל את זה. אני אומר מה הבטחנו. אנחנו הבטחנו שנילחם בו, לא הבטחנו שנחסל אותו, ואת זה אנחנו עושים. ויצחק רבין הופיע אז ותמיד אמר: אנחנו נפעל בשתי דרכים – קידום תהליך השלום, זו דרך אחת; ומלחמה בטרור, זו דרך שנייה. את זה אמרנו שנעשה, ואת זה אנחנו עושים.

אני מציע לחברי הכנסת להסתפק בדברים הללו. ועדת החוץ והביטחון דנה בנושא הזה חדשות לבקרים, עם ההצעות ובלי ההצעות. נשמעו הנאומים, נשמעו דברי התשובה. אני מציע לחברי הכנסת להסתפק בדברי, ובכך לסיים את הדיון. תודה.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, עמדת ב-20 הדקות שהוקצבו לך. אתה ראוי לכל המחמאות.

חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להסיר את – – –

סליחה, קודם כול אשאל את המציעים. חברת הכנסת לימור לבנת, האם את מסכימה?

לימור לבנת (הליכוד):

אני רוצה להגיד, שאני לא יכולה להסתפק בדברי השר רמון, אבל אני מסתפקת – – –

דוד צוקר (מרצ):

תגידי שאת מסתפקת תוך גינוי.

היו"ר ס' טריף:

רגע, רגע. אני רוצה לשמוע מה חברת הכנסת לבנת אומרת.

לימור לבנת (הליכוד):

אמרתי שאני לא יכולה להסתפק בדברי השר רמון – – –

דוד צוקר (מרצ):

תסתפקי תוך גינוי התוכן.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת צוקר, אל תעזור לה בבקשה. היא יודעת לבטא את עצמה יפה מאוד. בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא יכולה להסתפק בדברי השר רמון, בייחוד שהוא אמר – – – אבל אני בהחלט מסתפקת בדיון שהיה כאן עכשיו.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך. את חוסכת זמן יקר לכנסת.

חבר הכנסת הלפרט. הוא איננו. חבר הכנסת תופיק זיאד, האם אתה מסתפק?

תופיק זיאד (חד"ש):

— — — אני לא מסתפק.

היו"ר ס' טריף:

בלי הודעות אישיות כמו של חברת הכנסת לבנת.

חנן פורת (מפד"ל):

הוא רוצה משהו יותר פואטי.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני לא מסתפק. אני מסיר את הצעתי.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך.

חבר הכנסת אלי דיין, אתה מסכים?

אלי דיין (העבודה):

כן.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, אדוני.

חבר הכנסת חנן פורת?

חנן פורת (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

גם מסכים. תודה.

אני מודה לכם מאוד. כולכם מסתפקים בתשובת השר.

הצעות לסדר-היום גילויי אוונס ונובק בעניין נסיגה בשלבים מהגולן

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 1343, 1349 ו-1369 על גילויי אוונס ונובק בעניין נסיגה בשלבים מהגולן. יתחיל חבר הכנסת רן כהן. בבקשה, אדוני. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן. שבע דקות לכל דובר.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רבותי, חברות וחברי הכנסת, החוקרים אוונס ונובק מדווחים שבעקבות הביקור של שר החוץ האמריקני במזרח התיכון הושגה מעין הבנה בין ארצות-הברית, ישראל וסוריה, ולפיה הכרה ישראלית בריבונות סוריה על הגולן ונסיגה ממנו במשך שנים רבות תבוא בתמורה לשלום סורי מלא עם ישראל, בערביות אמריקניות; ארצות-הברית תערוב למרכיבי הביטחון בעבור ישראל ותעלה את היחסים האסטרטגיים אתה, ותפתח יחסים מיוחדים עם סוריה.

אדוני היושב-ראש, למידע הזה עדיין אין אישור בישראל, אולם כבר היום אוונס ונובק, החוקרים שמפרסמים את הגילוי הזה, אומרים כי יש לו אישור ממקורות בדוקים בוויינגטון, וגם הכתבים של ה"וויינגטון פוסט" אומרים שיש לו אישור מלא מדמשק.

אני מבקש לומר, כי גם הסיכוי לפגישה בין הנשיא קלינטון לבין הנשיא אסד באביב באירופה, והידיעה מהיום כי הנשיא מובארק יוצא לארצות-הברית ב-6 באפריל – כל אלה יחד מהווים מסכת שלמה, שמצביעה על סיכוי אמיתי לתהליך שלום שיתחיל באמצע אפריל, ובמרכזו, כפי הנראה, תבוא תזוזה במרכיב הסורי-הישראלי.

אדוני היושב-ראש, אם ראש הממשלה יצחק רבין הצליח להשיג שלום מלא עם סוריה תמורת נסיגה בשלבים ברמת-הגולן, כי אז צריך לברך אותו מכל הלב. ואילו אם עדיין לא הושג הסכם כזה המדווח על-ידי אוונס ונובק, כי אז צריך לאחל לראש הממשלה היוצא מחרתיים, או מחר, לארצות-הברית, שייסע בשלום ויחזור עם שלום מלא.

אני רוצה להבהיר, רבותי חברי הכנסת, שאנחנו עדיין חיים בעידן הקודם של הדיון בנושא היחסים בינינו לבין סוריה. לא עקשנות ישראלית שלא לסגת ברמת-הגולן היא העומדת על הפרק. אם זה מה שיעמוד על הפרק, כי אז יהיה זה משגה חמור ביותר, שיטרפד כל סיכוי לשלום ויפעל נגד האינטרסים החיוניים של המדינה. מחיר השלום עם סוריה כבר ידוע. השאלה היא מה הוא המחיר שתובעת ישראל, ועניינה ותקוותה של מדינת ישראל אינם במניעת נסיגה אלא בעקשנות על מהות השלום והביטחון שיושגו בעבור הנסיגה.

זה השלב החדש של הדיבור עם סוריה על הסדר. מה שאותנו מעניין – כפי שאת הסורים מעניין, אם תהיה ריבונות מלאה, אם תהיה נסיגה – וזה הדבר שעליו ישראל צריכה להתעקש, הוא מהות השלום ומהות הביטחון. האם נצליח להשיג הכרה מלאה, שגריריות, שיתוף פעולה כלכלי בנושאי מים, תחבורה, תיירות, אנרגיה; האם יקום שוק כלכלי משותף במזרח התיכון? מה שאותנו מעניין הוא, האם תהיה פעולה משותפת עם הסורים לעקירת הטרור בלבנון?

רק אמש שמענו, ופורסם – ולכן אני מרשה לעצמי לצטט את הדברים של סגן הרמטכ"ל שחק בוועדת החוץ והביטחון, שאנחנו עומדים לפני שינוי אצל מקבלי ההחלטות ב"חזב-אללה", שנתמכים על-ידי הסורים, שנתמכים על-ידי האירנים, ולשינוי הזה תהיה מבחינתנו משמעות כבדה ומסוכנת, והסכנה ברורה – עוד מטחי "קטיושות".

יצחק לוי (מפד"ל):

כמו עם מצרים.

רן כהן (מרצ):

מי שרוצה לחסל את הטרור בלבנון צריך להגיע לשלום עם סוריה. מי שרוצה להגיע לשלום עם סוריה צריך לדבר על מהות השלום ועל מהות הביטחון ולא על הנסיגה. הנסיגה תהיה מחיר, שלא תהיה ברירה אלא לשלם אותו. הבעיה היא – בעבור מה. אם לא נדבר היום – בעבור כל השלום וכל הביטחון, עלולה להיות גם נסיגה בעבור פחות מזה, וזה יהיה האסון האמיתי.

משה פלד (צומת):

באותו משפט אתה אומר שני הפכים מוחלטים: סוריה מגבה את ה"חיזב-אללה" וסוריה רוצה שלום. איך ייתכן דבר כזה?

מיכאל איתן (הליכוד):

סוף-סוף אני מסכים עם דברי חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אני לא אמרתי – – – חבר הכנסת פלד, מאחר שאני מניח שזו היתה שאלה רצינית ואתה רוצה תשובה רצינית, אני אתן לך אותה, אבל לא כדי שיהיו בינינו צעקות.

סוריה נוקטת היום שני מהלכים בו-זמניים: היא גם נכנסת למשא-ומתן עם ישראל וגם מפעילה אלימות, לרבות טרור, בידי ה"חיזב-אללה" – ואתה ואני שומעים את הדברים ואת הדיווחים בוועדת החוץ והביטחון. זה חלק ממה שמתקיים במדינות ובסכסוכים רבים בעולם, שבהם נוקטים אלימות ומשא-ומתן בו-זמנית, והדברים לא עומדים בסתירה.

השאלה היא: האם להימנע מלהרים את הכפפה של המשא-ומתן ולהגיע להסדר ולהשאיר רק את הטרור, או להרים את כפפת המשא-ומתן כדי לחסל את הטרור ואת יחסי המלחמה? מה שאני מדבר עליו הוא – להרים את הכפפה ולחסל את הטרור ואת יחסי המלחמה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים ולומר שפריצת דרך לשלום עם סוריה, לעניות דעתי, גם תאיץ בפלשתינים לחזור למשא-ומתן במחיר פשרה זולה יותר. הערב שמענו שהם דוחים לעת-עתה את ההזמנה לבוא ב-19 באפריל לארצות-הברית. אני מאמין שהיא גם תכתיב לסורים פשרה כזאת ופריצת דרך כזאת, תכתיב לסורים לדכא את הטרור של ה"חיזב-אללה". כי מה שמעניין אותם זה האינטרס הסורי, ולא האינטרס של ה"חיזב-אללה". היא גם תעודד את האמריקנים לעקור את סוריה מקרב המדינות התומכות בטרור.

רק חזון כזה יכול להביא, לעניות דעתי, לקידום התהליך של השלום במזרח התיכון ולעקירת הטרור. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא שאני רואה בנסיעה הקרובה של ראש הממשלה נסיעה מסוכנת מאוד; אסביר גם למה. לפני הבחירות או במהלך מערכת הבחירות הוא הבטיח שבדיוק בתום תשעה חודשים תהיה תפנית והוא יביא לנו ביטחון ושלום. אני רואה שחלפו תשעה חודשים, והנה, ראש הממשלה שלנו יוצא לארצות-הברית, ושם כמובן יפעילו עליו לחצים כבדים לוותרים ולנסיגות. ויש לי איזה חשש שבעורף שלו, באיזה מקום בתודעה שלו, תהיה מחויבות לאיזה דיבור שהוא נתן לפני הבחירות. והוא עלול, חס וחלילה, לאבד את השיקול הרציני, הענייני, ולהיות אנוס על-פי הדיבור שלו, ולחזור עם נזק לאומי שיהיה קשה לתקן אותו.

לכן אני מבקש ממך, אדוני השר, אני מניח שתראה אותו עוד בטרם צאתו – – –

שר הבריאות ח' רמון:

אתה מבקש שלא ייסע?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא. אני מבקש ממך להגיד לו, שאמר לך אחד מדוברי האופוזיציה שאנחנו משחררים אותו מההתחייבות הזאת. הוא לא אנוס על-פי הדיבור. יכלכל את מעשיו ללא לחצים, לא יעשה שום שגיאה ולא יזרז את הקץ.

עכשיו לעניין המשא-ומתן עם סוריה. אומר חבר הכנסת רן כהן – ואני כמעט מסכים אתו, לפחות בחצי מהדברים אני מסכים אתו – הוא אומר: אני רוצה לדעת בעבור מה אנחנו נתבעים לשלם את המחיר. וחבר הכנסת רן כהן אומר: אני חושב שזה יהיה אסון אם נסתפק בפחות משלום מלא. אבל מה? אנחנו כבר יודעים, מהרמזים מארצות-הברית, של אוונס ונובק, ומרמזים נוספים – איש לא מדבר אתנו על שלום מלא, עצמאי. זה קיים בדמיון של מישוהו, אבל לא במציאות. אין כדבר הזה. זה כמו שמחר בבוקר אנחנו נעזוב את רצועת-עזה, את חבל-עזה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

איום ונורא.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, ואנחנו נקווה שמשהו יסתדר שם. זה קיים בדמיון של כמה אנשים. אבל כל האנשים, ליכוד, מערך, הרוב המכריע, אומרים: זה דמיוני, שום דבר רציני לא יצא מזה.

שר הבריאות ח' רמון:

הרוב כבר לא בטוח בזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני סבור כך. בכל אופן, רוב אלה שמתבטאים – נאמר כך.

ואני שואל את עצמי באמת, עם איזו גישה אתם הולכים לעניין? ואני באמת מתלבט, באופן כן, כי אני מאמין לראש הממשלה שהוא היה רוצה במה שהוא אמר – שלום עצמאי, עומד על שתי רגליו, עם סוריה. מה פירוש שלום עצמאי עומד על שתי רגליו עם סוריה? זה דבר שהליכוד לא הצליח להשיג ממצרים, אף שהוא השלה את עצמו שיהיה שלום נפרד עם מצרים, ועם הבעיה של יהודה, שומרון וחבל-עזה אנחנו נתמודד ללא קשר עם אותו שלום. מה קרה בפועל? השלום שלנו עם מצרים היה שלום מותנה לאורך כל הדרך. וכל הזמן אמרו לנו: זה שנתת לנו את כל סיני, זה שאתם ויתרתם וכו' – זה הכול על תנאי. התמורה שלנו תמיד מותנית בזה שתמשיכו לתת עוד בשאר החזיתות.

ואת זה אומרים לנו הסורים היום. אני קורא שהם מבקשים עכשיו, הם מוכנים, שיהיה הסדר ביניים. הם לא מוכנים לשום שלום עצמאי. הם אומרים לנו את זה: לא תקבלו שלום מלא עד אשר תמלאו את כל החלטות האו"ם. זה בקוד שלהם, אתה יודע כמוני – הכרה בהחלטת האו"ם מ-1947, החלטת החלוקה: תיתנו את ירושלים ותכבדו את כל זכויות הפלשתינים, ואז תקבלו שלום מלא. זה מה שהם אומרים.

ומה יהיה בינתיים? הם אומרים: בינתיים, אם אתם, מדינת ישראל, תואילו בטובכם למסור לנו חלקים מרמת-הגולן, אנחנו ניתן לכם תמורה. מה תהיה התמורה שסוריה תיתן לנו תמורת חלקים מהגולן? האם היא תיתן לנו הכרה בכך שיש לנו זכות להילחם בטרור בכל האמצעים? לא. האם היא תסכים לאחזתנו באזורי ביטחון, על-פי תפיסתכם, ביהודה ובשומרון? לא. למה תסכים סוריה תמורת הנכונות שלנו לוותר על שטחים ברמת-הגולן? היא תסכים לדבר אחד – לקבל אותם. והיא כבר מודיעה, מראש, שהיא תבקש עוד. והיא לא מוכנה לתת שום תמורה, חוץ מהנכונות לקבל את השטחים. היא לא תהיה מוכנה אפילו להגיד תודה.

תשמע, זה לא פשוט. אני שומע שאתם רוצים לתת את עזה, ואיש לא רוצה לקבל. הנה הסורים אומרים: אנחנו לא כמו המצרים, אנחנו מוכנים לקבל.

דרך אגב, קראתי בעיתון שארצות-הברית מודאגת מאוד – – –

שר הבריאות ח' רמון:

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה שם ברשימה השחורה.

— — — ארצות-הברית מודאגת מאוד מכך שישראל תיסוג חד-צדדית מעזה. יש לי הצעה לרבין, שיעשה עסקה עם ארצות-הברית. אנחנו נבטיח לו, שתמורת אי-נסיגה מעזה, גם לא ניסוג מרמת-הגולן. שלא ילחצו עלינו לסגת מרמת-הגולן, ובתמורה אנחנו גם לא ניסוג מעזה.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, אולי תיסע עם ראש הממשלה? יש לך כל כך הרבה עצות בקשר לנסיעה שלו; אולי תיסע אתו?

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא יגיד להם: תראו, אני מוכן להיאבק בחיים רמון ולא להיכנס לרוב. חיים רמון אומר שיש רוב בממשלה שלי לכך שניסוג מרצועת-עזה; אני אלך לקראתכם — — —

שר הבריאות ח' רמון:

לא, יש רוב בעם.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — אני מבטיח לכם: אני אלחם בחיים רמון וברוב בעם ובממשלה שרוצה ללכת מעזה, ואני אמלא את מבוקשכם. אני לא אסוג מעזה, ותמורת זה אתם לא לוחצים עלי לסגת מרמת-הגולן. עסקה טובה לכל הדעות.

אבל בוא נחזור לענייננו. אני שואל: מה המטרה של התהליך הזה? הרי אתם יודעים שבמצב הנוכחי, בזה שאתם תמסרו חלקים מרמת-הגולן, אתם לא נותנים שום תמריץ לאיזה תהליך אמיתי של שלום, אלא להיפך, אתם מגבירים כל הזמן את המנוף שמחייב אותנו לויתורים חד-צדדיים. כי כאשר אתם אומרים: אנחנו מחזיקים ברמת-הגולן, ועד שנגיע להסדר שנהיה בטוחים בו, על-פי שיטתכם, אנחנו לא מוכנים לזוז — אז יש תמריץ לצד השני לוותר כל הזמן. אבל כאשר אתם אומרים: אנחנו מוותרים כבר על העיקרון הזה, ונהיה מוכנים להחזיר בשיטה של פרוסות-פרוסות לאורך זמן, ושלום איננו יודעים מתי יהיה — איזה תמריץ אתם נותנים? אתם כל הזמן רק מכניסים את עצמכם למצב, שבכל

פעם תגידו: תשמעו, כבר נתנו להם חלק, האם אנחנו נפר את ההסכם? נתנו להם חלק, איך נפר את ההסכם? וכשניתן את כל רמת-הגולן, אתם תבואו ותאמרו: יש לנו סכנה גדולה, כי רמת-הגולן בידיהם, יש איום צבאי, אנחנו צריכים להיות זהירים יותר, צריכים להיות ותרנים יותר. אתם עצמכם מזמינים את המהלך הבלתי נמנע של החלשת היכולת שלנו להגיע לאיזה הסדר סביר, על-פי שיטתכם. אני לא מדבר על-פי שיטתי.

והדבר הכי חמור שאני שומע מאוונס ונובק, על-פי ה"ושינגטון פוסט", שמה שרובין הולך לעשות זה לנסות ולקבל ערבויות אמריקניות לביטחונה של ישראל. אינני מקל ראש בכך שתהיה לנו איזו מלה כתובה, או הסכם עם ארצות-הברית שייתן גיבוי לדבר כזה או אחר. אבל זה הולך להיות תחליף לדבר שיכול לחזק יותר מכול את השלום שלנו עם סוריה, יכולת אסטרטגית בשטח. ובזה אינני מאמין. אינני מאמין, ואסור לנו בשום פנים ואופן להגיע למצב שאנחנו נשתית את ביטחוננו על איזה עם, איזו ממשלה שלא תהיה. אסור לנו להשתית את ביטחוננו על נייר כזה. אנחנו מכירים מדינות חזקות, שחשבו שפיסות נייר יצילו אותן.

אלך לפי שיטת רן כהן, ואומר: היום אנחנו לא בשלטון. אתם אומרים: הבטחנו בוועידה שנהיה מוכנים לויתורים ברמת-הגולן; לא על כל רמת-הגולן, אלא ברמת-הגולן.

אני אומר – לפי שיטתכם. הלכתם וקיבלתם מהעם, לפי שיטתכם, מנדט לויתורים ברמת-הגולן תמורת שלום אמת, עצמאי, עומד בפני עצמו. אם אתם עומדים ואומרים שזו עמדתכם, אתה יודע יפה מאוד כמוני: במצב הנתון היום לא תביאו שום הסכם. אבל אם אתם הולכים להתקפל ולומר: אז חשבנו כך; המציאות היום היא שונה ואנחנו מתקפלים, כי אין לנו ברירה ואנחנו צריכים להביא הישגים, כביכול, כאלה או אחרים – יש לי הרושם שעם ישראל פיקח מספיק, נבון מספיק, והוא ידע להבחין ולהבדיל אם אתם הולכתם אותו שולל או אתם עומדים בהתחייבויותיכם. ולא מדובר פה בהורדת האבטלה או באיזה מהלך כלכלי. או איך אמרת קודם? הבאנו בשורה גדולה לעם ישראל, ביטלנו את חוק המפגשים. כעת עם ישראל פשוט נהנה. אזרחי ישראל היו מדוכאים, הם רצו כל-כך להיפגש עם אש"ף. לכל אחד היה רשום בוויזה – תוניס, אבל הוא לא יכול היה בגלל החוק. היום הם פשוט מרגישים שהם חיים במדינה נהדרת, שיכולה לאפשר להם לנסוע לתוניס. אז היום, כשכבר אפשר, הם לא כל-כך רוצים. מי בכלל נוסע? אם כן, זאת לא בשורה וזה לא הישג.

אני לא דורש מכם להגשים את מצע הליכוד. תעמדו על המצע שלכם, אפילו לא על-פי הפרשנות של חבר הכנסת פלד, שאומר שאתם החלטתם שלא תזוזו מהגולן מטר אחד. אני זוכר בזמן הוועידה שלכם היו דיבורים והיו החלטות, אבל הפשרה היתה בסופו של דבר נסיגה בגולן, לא מרמת-הגולן. תביאו תמורת נסיגה בגולן שלום אמת, יחסים דיפלומטיים, שלום שעומד בפני עצמו, מול סוריה – –

שר הבריאות ח' רמון:

אתה תצביע בעד בכנסת?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יודע מה? – – –

שר הבריאות ח' רמון:

אתה תצביע בעד בכנסת?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יודע מה? – – –

שר הבריאות ח' רמון:

אתה תצביע בעד בכנסת?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יודע מה? נגיע לאותו רגע; אני אתן לך ברכת יישר-כוח על שעמדת בהתחייבויותיך ובתוכניותיך.

שר הבריאות ח' רמון:

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זאת לא היתה תוכנית.

שר הבריאות ח' רמון:

עכשיו הרגת את כל המוטיבציה.

משה פלד (צומת):

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו באנו עם מצע אחר.

רן כהן (מרצ):

תאמין לי שזה היה אמיץ מספיק.

מיכאל איתן (הליכוד):

בכל אופן, מאחר שאני מניח, חבר הכנסת רמון, שהדברים האלה נרשמים בפרוטוקול, אני אפילו לא הייתי רוצה להקל בהם ראש. אנחנו כנראה נצטרך לשלוף את הפרוטוקול הזה בעוד כמה חודשים ולהיווכח מי מאתנו צדק.

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא אמרתי שום דבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מתכוון: גם דברייך, כמובן, נרשמו בפרוטוקול.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת המר לא בא לדבר כיוון שסיעתנו, חוץ ממני שהשתתפתי בהלוויה, נסעה היום לגן-אור כדי לנחם את משפחתו של אורי מגדיש, זיכרנו לברכה, השם ייקום דמו –

היו"ר א' סלמוביץ:

רציתי רק להסביר שזה ברשות היושב-ראש.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה מה שאני מסביר עכשיו.

— — כדי לחזק את היישוב, כדי להיפגש עם אלוף הפיקוד שם, כדי לראות אם אפשר למצוא כמה פתרונות מיידיים לביטחון אותו יישוב, שאתם מתארים לעצמכם שהמורל בו מאוד נמוך. לכן, יושב-ראש הכנסת, באופן יוצא מהכלל, אפשר לי להעלות את ההצעה לסדר-היום במקומו, וזאת הסיבה לכך שחבר הכנסת המר איננו כאן.

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אנחנו חוששים מתסמונת קמפ-דייוויד. אני רוצה לומר מה החשש. מנחם בגין יצא לקמפ-דייוויד לשלושה שבועות וחזר עם הסכם שלום, כאשר הסכם השלום הזה לא אושר מראש, לא בממשלה, לא בכנסת, לא בציבור, אלא הובא לאחר מכן לאישור, כאשר הכול כבר היה גמור. העמידו את עם ישראל בפני עובדה מוגמרת. לא נתנו בכלל אפשרות לקיים דיון ציבורי, לא נתנו בכלל אפשרות לבוא ולקיים דיון ציבורי בכל אופן שהוא, אם בממשלה, אם בכנסת, אם בציבור עצמו. מנחם בגין בא אז ואמר: הנה יש הסכם, וההסכם מחייב נסיגה מסיני, נסיגה מחלק מהרצועה, הורדת יישובים, הריסת יישובים, זה ההסכם שיש.

הפרסומים בעיתונות בארצות-הברית מזכירים לנו אותו תהליך. ומדובר בראש הממשלה, אותו ראש ממשלה, שלפחות חלק מעלייתו לשלטון היה על סמך אמירתו "לא נרד מהגולן". את זה אי-אפשר להכחיש, את זה הוא אמר, יש הקלטות, הדברים מאוד ברורים. אדוני שר הבריאות, כל הקולות שקיבלתם בגולן — אני לא יודע כמה, אבל זה לא משנה, בוודאי הרבה יותר — אני מבטיח לך שלא הייתם מקבלים קול אחד לו ידע הציבור מה ראש הממשלה הולך לעולל תשעה חודשים אחרי הבחירות.

במידה מסוימת מדובר פה בתרמית. אין שום הבנה אחרת של המשפט שאמר ראש הממשלה: "לא נרד מהגולן", אלא שהסכם השלום עם סוריה לא יהיה מבוסס על נסיגה טריטוריאלית. אין שום הבנה אחרת. והולך ראש הממשלה ולא מביא לכנסת את תוכניתו. אולי הוא מכין את דעת הציבור באמירות שונות, שהתחילו בסנטימטרים ונמשכו בנסיגה צבאית ואחר כך בנסיגה מחלק מהשטחים. כלומר, יש כאן איזו הכנה פסיכולוגית, אולי אפילו צוות פסיכולוגים עזר להכין את זה. היה בעבר פרסום כזה, אני לא יודע אם להאמין לו או לא, אבל בכל אופן מכינים את הציבור פסיכולוגית לכך שהולכים לרדת מהגולן, וראש הממשלה יוצא לארצות-הברית כדי לסכם על הנסיגה מהגולן.

לכן, קודם כול, אם הממשלה היא ממשלה של העם, הצעד שצריכה לעשות הממשלה הוא לחזור אל העם עם ההחלטה הזאת ולקבל את אישורו. ואל תגיד לי שלראש הממשלה יש מנדט לעשות מה שהוא רוצה בעקבות הבחירות האחרונות. זה לא נכון. לראש הממשלה יש מנדט לעשות מה שהוא אמר לציבור.

חיים דיין (צומת):

הוא גם הבטיח לצאת למשאל עם.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני לא יודע אם הוא הבטיח, אבל אני חושב שזה נמצא בהסכם הקואליציוני עם ש"ס. אני לא יודע אם הוא הבטיח את זה ברבים, אני לא זוכר שהוא הבטיח את זה ברבים, אני יודע שזה מצוי בהסכם הקואליציוני עם ש"ס.

אבל אני אומר מעבר לזה: נניח גם שלא היה שום הסכם. אם אכן ראש הממשלה בטוח שהוא מייצג את העם, מה החשש ללכת לבחירות על זה? מה החשש? מדוע לא תבוא הממשלה ותגיד: אנחנו מודיעים שאנחנו אכן הולכים למהלך שלום עם סוריה, אבל לפני חתימת הסכם או לפני נסיגה מהגולן אנחנו מוכנים ללכת שוב לבחירות? ואם ראש הממשלה לא רוצה ללכת לבחירות, סימן שהוא יודע שרוב הציבור לא אתו בעניין הזה. כי ראש הממשלה לא יצא ואמר: אני הולך להיבחר כראש ממשלה, והתוכנית שלי היא להביא לשלום עם סוריה תמורת הגולן. הוא אמר בדיוק ההיפך.

לכן, אני חושב שזו הדרישה הבסיסית, ואני שואל אותך, השר רמון: אני הגשתי הצעת חוק בנושא הזה, הצעת חוק אשר תדרוש מהכנסת להחליט, שלאחר החלטת ממשלה על הסכם שלום, ולפני שייחתם ההסכם, תתפזר הכנסת ונלך לבחירות. האם אתם תתמכו בהצעת החוק הזאת? אין שום סיבה שלא תתמכו בה; ההיפך, תקבלו את תמיכת העם, העם יבוא ויגיד לכם תודה רבה על זה שאתם נסוגים מהגולן, תודה רבה על השלום עם סוריה. ולא – תדעו שאין לכם רוב ויהיה אסור לכם לעשות את הצעד הזה, כי זה יהיה נגד רצון העם.

אם כן, הנקודה הראשונה היא, שהממשלה צריכה להיות אמיצה מספיק לעמוד מול הציבור ולעשות את זה. אנחנו מצפים שכך יהיה, ואנחנו מצפים שהממשלה, כאשר נעלה את הצעת החוק הזאת, לא תבוא ותתחבא מאחורי כל מיני סיבות פורמליות, כגון "העם נתן לנו מנדט לארבע שנים להביא שלום איך שאנחנו רוצים". זה לא נכון.

דבר נוסף, חבר הכנסת רן כהן אמר בדבריו, שהמחיר ידוע כבר. המחיר הוא נסיגה מהגולן. מה שנשאר כרגע לברר – את מהות השלום והביטחון. חלק מהדרישות שלנו למהות השלום צריך להיות שסוריה תילחם בטרור, תפסיק לתמוך בארגוני טרור וב"חיזב-אללה", שתתחייב להפסיק את הטרור.

אני רוצה להבין, מה ההיגיון הפוליטי בכך שאנחנו כבר אומרים את המחיר, והם אפילו לא אמרו משפט אחד על המחיר שהם מוכנים לשלם, אפילו לדידכם, לדידה של הממשלה, שחושבת שאפשר להגיע לשלום עם נסיגה מהגולן. מה ההיגיון להכריז על זה כבר עכשיו? הרי הדבר הזה מוכרז בכל רגע. גם גורמים ממשלתיים באו ורמזו על זה רמזים מאוד עבים, שהנה ראש הממשלה נוסע לקלינטון כדי לגמור הסכם, כדי לעשות צעד משמעותי בתהליך השלום עם סוריה. מהו הצעד המשמעותי? הצעד המשמעותי היחיד שיכול להיות, שתצא הכרזה או תצא הסכמה, או תצא הבנה על כך שישראל מוכנה לסגת מהגולן. על מה שסוריה מוכנה לעשות עדיין לא שמענו דבר, שום מלה, גברתי היושבת-ראש. שום מלה מסוריה.

סוריה אומרת: שלום טוטלי. מה זה שלום טוטלי? איש לא יודע מהו שלום טוטלי. האם שלום טוטלי הוא שלום דמוי השלום עם מצרים, שאומנם השלום נשמר בצורה קורקטית, אבל בוודאי ובוודאי לא התפתחו, לא קשרי תרבות ולא קשרי מסחר ולא קשרי כלכלה ולא שוק משותף, אלא להיפך, התיירים הישראליים שנוסעים למצרים נתקלים ביחס עוין, עד כדי כך שכמעט אין תיירות בין שתי המדינות. ממצרים לישראל לא היתה תיירות כלל.

משה פלד (צומת):

תראה איזו התעצמות צבאית יש לצבא המצרי.

יצחק לוי (מפד"ל):

איזה סוג של שלום זה? מה זה שלום טוטלי? זה שישב פה שגריר סורי כמו שיושב פה שגריר מצרי? זה נקרא שלום טוטלי? האם מישוהו משלה את עצמו שסוריה באמת תפסיק לגמרי את תמיכתה בטרור, לא רק שתפסיק תמיכתה בטרור אלא תילחם בטרור? הרי סוריה אומרת היום שהיא מחויבת לפלשתינים. סוריה, כל זמן שערפאת ימשיך ללבות את האינתיפאדה, היא תמשיך לעזור לו.

שר הבריאות ח' רמון:

לערפאת?

יצחק לוי (מפד"ל):

לא לערפאת. לטרור, לפלשתינים. לא לערפאת עצמו.

היא לא תוכל להתנער מהמחויבות שלה כלפי הפלשתינים. היא תעשה שלום ותשאיר את הפלשתינים המסכנים בלי שלום?

ומהי הדרך היום להשיג שלום? – ללבות את הטרור. ללבות את הטרור, זו הדרך.

אני אומר: מבחינתכם, מבחינתנו, הרי ירידה מהגולן היא אסון, אסון לאומי. היא אסון מבחינה ביטחונית; היא אסון מבחינה התיישבותית; היא אסון לאומי מבחינה יהודית. אבל אתם, שרוצים לסגת מהגולן, למה כבר מכרתם את הגולן בלי לקבל שום ביטחונות?

אני רוצה לומר לך, אדוני השר, אני לא סומך על הביטחונות של ארצות-הברית. היתה לנו ראייה. היתה לנו הוכחה לטיב הביטחונות האלה בכוויית. אכן, ארצות-הברית נחלצה לעזרת כוויית אחרי שעירק פלשה אליה. האמריקנים הגנו עליה, הקימו קואליציה גדולה ובאו להילחם. אבל, רבותי, זה היה כעבור שבעה חודשים, אחרי שכל נשות כוויית נאנסו, אחרי שכל אוצרות כוויית נשדדו, אחרי שכל בארות הנפט של כוויית הוצתו. האם אנחנו יכולים להסתכן בכך? אנחנו יכולים להסתכן בביטחון כזה, שיבואו להגן עלינו שבעה חודשים אחרי פלישה של הסורים, של העירקים? האם יישאר משהו במדינה הזאת?

הדבר היחיד שאתה יכול להתבסס עליו הוא אולי הסכם שלום עם סוריה, אבל איפה ההסכם? איפה השלום?

אני מציע, גברתי היושבת-ראש, לדון בנושא הזה במליאה, כדי שיישמעו הדברים, כדי שהממשלה, מלבד תשובתו של חבר הכנסת רמון היום, תוכל באמת להביע את עמדתה ולהאיר את עינינו, מה ההיגיון בכל המהלך המדיני הזה, שלא מובן משום בחינה, לא מבחינה ביטחונית, לא מבחינה דיפלומטית, לא מבחינה מדינית. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. אני מזמינה את כבוד השר רמון להתייחס להצעות.

משה פלד (צומת):

לדון במליאה לפני שראש הממשלה נוסע.

שר הבריאות ח' רמון:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מאוד מתפלא על כך שוועדת הכנסת אישרה את ההצעה לסדר-היום. אני מכיר הרבה מאוד ידיעות שפורסמו בעיתונות.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא ועדת הכנסת אישרה. הנשיאות אישרה.

שר הבריאות ח' רמון:

לא הנשיאות. זה הוגש כערעור לוועדת הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

ועדת הכנסת אישרה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מכיר הרבה מאוד ידיעות שפורסמו בעיתונות, גם של צמד הכתבים המכובד מאוד הזה, שלא היו להן לא ידיים ולא רגליים. אתם לוקחים כתבה, הופכים אותה למדיניות ממשלת ישראל, ואני באמת אינני יודע מה לעשות. מחר יפרסם מישהו איזו ידיעה אחרת, שאנחנו רוצים לכבוש את סוריה, אז יהיה דיון על זה. לאן אנחנו מגיעים? לאן אנחנו מגיעים בעניינים האלה? אני אומר את זה בכל הרצינות לחברי הכנסת שהעלו את הנושא. הם לא נמצאים פה לשמוע תשובה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חיכינו לצלצול. אתה התחלת עכשיו.

שר הבריאות ח' רמון:

כן. חלקם לא נמצאים פה.

אני משוכנע שיתפרסמו בעתיד אין-סוף ידיעות על המשא-ומתן בינינו לבין סוריה. אני משוכנע שבין עשרות הספקולציות שיהיו על זה אולי תהיה אחת, בסוף הדרך, נכונה. בסך הכול אין הרבה מרווח בהסדרים התיאורטיים שיכולים להיות. אומרים, 10, 15 פתרונות, כל עיתון יכתוב מה שהוא רוצה, ופה הממשלה תצטרך להשיב על מה שלא היה ולא נברא.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת איתן, מה קרה במשא-ומתן עם סוריה מזמן שאנחנו בשלטון, מאוגוסט 1992. באמת, פרק הזמן הזה של תשעה חודשים הוא פרק זמן שאנחנו לא נעמוד בו. אבל אנחנו לא נעמוד בו לא מהטעמים שלך.

כאשר נבחר הנשיא קלינטון, עוד קודם לכן, כאשר היה ברור שהוא עומד לנצח, הוא המשא-ומתן. למעשה, הוא נעצר עוד לפני פרשת המגורשים. הוא אמור היה להתחדש בפברואר לסיבוב אחד, ובחודש אפריל לסיבוב שני. ואם אכן יחודשו השיחות באפריל, בסך הכול אנחנו מאחרים בסיבוב אחד, אבל הבחירות עיכבו את המשא-ומתן בארבעה חודשים.

מה בכל זאת נעשה – וזו עמדת ממשלת ישראל. על מנת שלא יהיה ספק, דיברתי היום עם ראש הממשלה. אמרתי לו: זה מה שאני הולך להגיד. הוא אמר: זו העמדה – הסכמנו לעקרון הנסיגה

בגולן. היקף הנסיגה תלוי בהסכם השלום עם סוריה, שיכלול נורמליזציה ביחסים בין המדינות, אני מדגיש: בין המדינות, ובראש ובראשונה יחסים דיפלומטיים, גבולות פתוחים ומעבר חופשי לאנשים ולסחורות.

חנן פורת (מפד"ל):

יכול גם להגיע לנסיגה מלאה תמורת שלום.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מדגיש: עקרון הנסיגה בגולן. זו המדיניות שהצגנו בפני הסורים. הסכמנו לעקרון הנסיגה בגולן.

רן כהן (מרצ):

היה מדובר גם על היקף?

שר הבריאות ח' רמון:

שיהיה ברור, הסכמנו לעקרון הנסיגה בגולן.

אני בא ואומר, ואני אחזור רק על המשפט הזה. הסכמנו לעקרון הנסיגה בגולן.

רן כהן (מרצ):

זה כבר – – –

שר הבריאות ח' רמון:

וכאשר שואלים אותנו הסורים או כל גורם אחר: כמה תיסוגו? אנחנו אומרים: לא נאמר ולא נתדיין על ההיקף, עד אשר יהיה ברור שתמורת קבלת העיקרון הזה הסורים מקבלים את העיקרון של שלום מלא, כפי שתארת, לרבות עידוד נורמליזציה בין שני העמים.

אני שמעתי כאן כמה מהדוברים, שעד היום מצטערים על השלום עם מצרים ורואים בו דבר לא טוב. ואני אומר לכם, שאם יש הישג אחד גדול, אדיר, אולי היחיד בעיני, בעל משמעות אדירה בהיסטוריה

של מדינת ישראל, לממשלה בראשות הליכוד, בראשות מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, זה הסכם השלום עם מצרים. שמעתי מחבר הכנסת יצחק לוי שהוא לא מאושר ממנו. שמעתי מחבר הכנסת פלד בקריאת ביניים, שזה עוד אסון.

כל מה שאמרו מתנגדי השלום עם מצרים הוכח כעורבא פרח. לא ידיים ולא רגליים, וזה כבר 15 שנים. הכול עמד במבחן. אבל מה לעשות, הם ממשיכים בשלהם; והם מוצאים. אין פה תיירים ממצרים – מצאנו את הפגם הגדול. איזה פגם, לא באים תיירים ממצרים. גם בבריטניה ובארצות-הברית אין תיירים ממצרים. אין פה פריחה ביחסי המסחר בין שתי המדינות, זה האסון. זה שיש שקט 15 שנה בינינו לבינם ומתנהלים יחסים תקינים – זה לא נראה טוב בעיניהם.

הלואי שהיינו מגיעים לשלום עם מצרים בלי התמורה המלאה שאתם שילמתם בשביל השלום הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל גם עם סוריה יש לנו יחסים תקינים, גם עם ירדן. עם סוריה יש יחסים מצוינים.

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי.

עכשיו אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת מיכאל איתן: אם הניתוח שלך נכון, מי הולך שולל את העם, אנחנו או אתם? למה ישבתם עם הסורים? אתה בא ואומר, שגם אם ניסוג באופן חלקי בגולן, אין סיכוי לשלום. אז אתם, שישבתם ואמרתם "אף שעל", למה ישבתם? באמת רימיתם, באמת היתה אחיזת עיניים, באמת היה משא-ומתן של קמופלז', אנחנו יודעים איך הוא התנהל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת צוקר ומירום, אני מבקשת להפסיק.

שר הבריאות ח' רמון:

אנחנו יודעים היום איך הוא התנהל; אני לא אכנס לפרטים. רימיתם את הציבור "בגדול", כאילו יש איזה תהליך שלום. לא עורבא ולא פרח ולא שום דבר, כי דבריתם מעידים בכם שהולכתם שולל. אם אתה בא ואומר שעם תנאים טובים יותר ממה שאתם הצעתם אי-אפשר להגיע לשלום, על אחת כמה וכמה אי-אפשר להגיע לשלום עם מה שאתם מציעים.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — שנה לפני הבחירות.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, אתם דיברתם ולא התכוונתם לשלום, זאת היתה תרמית. אני מודה לך על האישור.

עכשיו אני אומר לך מה המדיניות שלנו. זו המדיניות, ומעבר לזה לא עלה דבר במשא-ומתן בינינו לבין הסורים. אנחנו הגענו לשלב הזה כפי שתיארתי אותו. זה השלב שבו אנחנו נמצאים במשא-ומתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

נו?

שר הבריאות ח' רמון:

וזה מה שאנחנו מקבלים מהסורים, ועוד לא קיבלנו מהסורים: לא את עמדותיהם בנושא השלום ולא את עמדותיהם בנושא סידורי ביטחון, וכל עוד לא נקבל עמדה סורית מפורשת בשני הנושאים האלה, לגבי מהות השלום ולגבי מהותם של סידורי הביטחון, לא ניכנס לשום דיון על היקף הנסיגה בגולן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מעודכן, או שגם בזה ראש הממשלה — — —

שר הבריאות ח' רמון:

ידעתי שזה יישאל, וכדי שלא יהיו אי-הבנות, אומר לך את השעה: בשעה 13:15 דיברתי עם ראש הממשלה בדיוק על העניין הזה. תירגע, חבר הכנסת איתן.

רן כהן (מרצ):

אם בינתיים ראש הממשלה השיג משהו טוב יותר — — —

שר הבריאות ח' רמון:

אני רק אברך אותו על כך. לכן גם אמרתי את השעה, ואני אברך אותו אם בארבע או בשמונה השעות מאז חלה התפתחות דרמטית, אני רק אשמח.

רן כהן (מרצ):

לטובה.

שר הבריאות ח' רמון:

כן, לטובה. כל התפתחות בנושא השלום היא, מבחינתי, לטובה.

ואני רוצה להגיד לחבר הכנסת יצחק לוי, שתושבי הגולן ידעו שאנחנו בעד פשרה טריטוריאלית בגולן. זו היתה ההחלטה של ועידת מפלגת העבודה; היא התקבלה לאחר דיון ולאחר ויכוח, ברוב קולות, והדבר הזה היה ידוע לבוחרים והיה ידוע לאנשי רמת-הגולן.

יצחק לוי (מפד"ל):

שר הבריאות ח' רמון:

ומה שאתה אומר, שכאילו כל דיבור על נסיגה בגולן משמעותו סטייה מהחלטות הוועידה וממה שהבטחנו, זה פשוט לא נכון באופן מוחלט.

חנן פורת (מפד"ל):

אבל קבעתם שיימשכו הנוכחות -- --

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה, אני התייחסתי למשפט שאמר חבר הכנסת יצחק לוי. הוא בא ואמר, שאם ישראל תיסוג אינץ' או סנטימטר בגולן, אנחנו מפירים את התחייבותנו לבוחר, ואני בא ואומר: לא היה ולא נברא. הודענו במפורש שאנחנו בעד פשרה בגולן.

יצחק לוי (מפד"ל):

אבל הודעתם – – –

שר הבריאות ח' רמון:

אני חזרתי ואמרתי שאנחנו הסכמנו לעקרון הנסיגה בגולן, וזה עולה בקנה אחד עם מצע מפלגת העבודה. זה מה שאמרתי.

יצחק לוי (מפד"ל):

– – –

שר הבריאות ח' רמון:

אבל אתה בא ואומר שגם העיקרון הזה סותר כביכול את מצע מפלגת העבודה ואת מה שהבטחנו, וזה לא נכון.

ודבר אחרון – – –

חנן פורת (מפד"ל):

ברשותך, אני רוצה לשאול אותך: אם יתברר שבעקבות משא-ומתן, כפי שהדברים מתפרסמים כעת – – האם יהיה בזה משום שינוי מהמצע שלכם?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת חנן פורת, אני מציע לך – – –

חגי מירום (העבודה):

שר הבריאות ח' רמון:

תיכף אני אגיע לבוחר, חבר הכנסת פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת חנן פורת, אתה כבר שאלת את השאלה הזאת ושאל אותה חבר הכנסת יצחק לוי היום
בנאומו. כנראה, זה קו מפד"לי.

חנן פורת (מפד"ל):

נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אשיב לך, ובכך אני אסיים.

רן כהן (מרצ):

יצחק לוי (מפד"ל):

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת חנן פורת, אני מבקשת.

שר הבריאות ח' רמון:

אם וכאשר יקרה הדבר שאתה מדבר עליו, אני בטוח שאתה תגיש יותר מהצעה לסדר-היום; אם וכאשר זה יקרה. אני מקווה — — —

אלי דיין (העבודה):

למה? אולי הוא יתמוך?

שר הבריאות ח' רמון:

יכול להיות. יש כאלה שמגישים הצעות לסדר-היום שהן בעד המדיניות ולא רק נגד המדיניות.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת אלי דיין — — —

שר הבריאות ח' רמון:

נכון שבקואליציה בדרך-כלל מגישים הצעות לסדר-היום שהן לא תמיד בעד, אבל בעניין הזה מותר גם להגיש בעד.

רן כהן (מרצ):

שר הבריאות ח' רמון:

לממשלת ישראל יש מנדט מהעם לנהל מדיניות אשר תביא שלום, ואני כבר עניתי לחבר הכנסת פורת, לא בשמו של ראש הממשלה, אלא בשמי, שאם – והלוואי שבמהרה – נגיע לשלום עם סוריה, שלום מכל סוג שהוא, אני חושב שטוב תעשה הממשלה, וכך אני אייעץ לממשלה, אם תלך לבחירות. אבל הממשלה הזאת מוסמכת לנהל משא-ומתן ולחתום על משא-ומתן, ואם יקבלו את דעתי – היא תבוא אל העם. אני אומר את דעתי, ודעתי בלבד. כיוון ששאלתם אותי אני אומר את דעתי, וזאת תהיה עמדותי כאשר יעלה העניין בממשלה, אם נגיע ליום המיוחל של השלום עם סוריה, שאני רואה בו דבר חשוב מאין כמוהו. הסכם שלום – – –

קריאה:

שר הבריאות ח' רמון:

כן. סליחה, מה הפחד? מה זה, העם טיפש? הממשלה היא ממשלה ריבונית והיא תחתום הסכם ותבוא ותגיד: חתמנו הסכם, אנחנו רוצים לבוא אל העם ולקבל את אמונו, על בסיס מעשינו.

חנן פורת (מפד"ל):

רן כהן (מרצ):

שר הבריאות ח' רמון:

באמת, חבר הכנסת חנן פורת, מה אתם חוששים?

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דיין.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר את דעתי.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רק רוצה להבין.

שר הבריאות ח' רמון:

תבין טוב.

דוד צוקר (מרצ):

נלך לעם כמו שבגין הלך אל העם, אותו דבר — — —

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר את דעתי.

דוד צוקר (מרצ):

אל תעשה לי כך עם היד. הממשלה נבחרה לעשות כל דבר.

רן כהן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת צוקר. חבר הכנסת רן כהן.

יצחק לוי (מפד"ל):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יצחק לוי.

שר הבריאות ח' רמון:

חברי הכנסת, אנחנו ננהל משא-ומתן כממשלה ריבונית שזכאית ורשאית לעשות כל מה שיש בידיה לעשות למען טובת העם, כפי שהיא רואה אותה, ואם היא תגיע להחלטות ותחתום הסכמים, זכותה לבוא וזכותה שלא לבוא אל העם. שאלתם לדעתי. אני חושב שאם נגיע לשלום ונחתום הסכם שלום, ראוי לבוא אתו אל העם. זו תהיה דעתי האישית.

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי זה יהיה?

חנן פורת (מפד"ל):

מה פירוש: לבוא אל העם? זאת אומרת: להתנות – – –

שר הבריאות ח' רמון:

לא, לא, שום התניה. חבר הכנסת חנן פורת, אני עונה לך מה שאני רוצה לענות, לא מה שאתה רוצה לשמוע.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה להבין.

שר הבריאות ח' רמון:

אז תבין.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה להבין מה הטעם לדבר, מה המשמעות לדבר.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת חנן פורת, אתה לא מסכים אתי, לא שאתה לא מבין אותי, אבל אני רוצה שיהיה ברור: הממשלה הזאת תנהל משא-ומתן כממשלה ריבונית, ואם היא תגיע להסכם, היא תחתום על הסכם; נקודה. זו סמכותה של הממשלה וכך היא תנהג.

דוד צוקר (מרצ):

לשם כך היא נבחרה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת צוקר, אני מבקשת לא להפריע.

שר הבריאות ח' רמון:

מרגע זה אני אומר את דעתי האישית. כאשר ייחתם הסכם שלום עם סוריה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי זה יהיה?

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא יודע, אין לי הערכה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בעוד תשעה חודשים?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, די.

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי בערך?

שאול יהלום (מפד"ל):

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת יהלום, אתם רוצים תשובה? אני לא מתווכח אתכם, אני מודיע לכם ולא מקיים עכשיו ויכוח: הממשלה הזאת תנהל משא-ומתן, ויש לה סמכות לחתום על כל הסכם, מתוקף בחירתו של העם, והיא תחתום על כל הסכם אם היא תחשוב שההסכם הזה תורם לשלום, תורם לביטחון ומביא טוב לעם ישראל. מעבר לזה, אני אומר לך עכשיו את דעתי האישית: אם וכאשר ייחתם הסכם כזה, אני אציע לממשלה, אני אציע לראש הממשלה, ללכת אל העם. אני משוכנע – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

אני כבר אמרתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

שר הבריאות ח' רמון:

אני אמרתי את דעתי, לא את דעתכם, ואני חושב שהעם ייתן אמן בראש ממשלה ובממשלה שיביאו שלום עם סוריה, אמן גדול הוא ייתן בהם.

מיכאל איתן (הליכוד):

מתי זה יהיה?

שר הבריאות ח' רמון:

לא יודע. תודה רבה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו צריכים להתכונן לבחירות. מתי זה יהיה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני מבקשת לא להפריע כעת.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, קודם תגמרו את הפריימריס, אחר כך אני אודיע. זה עלול לשבש לכם – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

שר הבריאות ח' רמון:

מאה אחוז.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אדוני מציע?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע למציעים – – –

קריאות:

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, זה מפריע. אני מבקשת לא להפריע כעת.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, ד'.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

שר הבריאות ח' רמון:

גמרתי את הנושא; אני לא מסכים. אמרתי, ואין לי מה להוסיף על מה שאמרתי. אני מציע, כיוון שהנושא הזה עולה חדשות לבקרים, כיוון שאינני רוצה שתסתפקו בדברי – אני מציע שתסתפקו בדיון. הדיון הזה נמשך מדי שבוע בשבוע, או אחת לשבועיים, אתם מציעים הצעות לסדר-היום, הממשלה עונה, אני מציע שהסדר הזה יימשך. בואו לא נטריח לא את המליאה ולא את ועדת החוץ והביטחון בדיון שהיא ממילא מקיימת. אני מציע שתסתפקו בדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסכים, אבל אני רק מבקש הערכה, כמה זמן זה ייקח?

היו"ר א' סלמוביץ:

תרשה לי לנהוג על-פי הפרוצדורה, בבקשה. תודה רבה לכבוד השר רמון.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת איתן, זה סוד, איננו רוצים שתדע. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר רמון. חבר הכנסת רן כהן, האם אתה מסכים להסתפק בהודעת השר?

רן כהן (מרצ):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. חבר הכנסת מיכאל איתן?

מיכאל איתן (הליכוד):

אף שהשר נהג – – – בכנסת, במקום לתת אינפורמציה הוא אמר שיש סודות – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

כן או לא? כן.

חבר הכנסת יצחק לוי, האם אתה מסכים?

יצחק לוי (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום דברי שר המשטרה כלפי יושב-ראש מטה "כחול-לבן" בהסתדרות הכללית

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1350 בנושא: דברי שר המשטרה כלפי יושב-ראש מטה "כחול-לבן" בהסתדרות הכללית. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, לפני שאעלה את ההצעה הדחופה אני מבקש להצהיר שתי הצהרות: א. יושב-ראש מטה "כחול-לבן" בהסתדרות הכללית, שאול בן-שמחון, הוא חבר מפלגת העבודה, ואני, כידוע, חבר מפלגת הליכוד; אינני מגן עליו פוליטית, אני מבקש לתבוע את עלבונו הציבורי.

ב. הכנסת עלולה לחשוב, מדיונים שהיו בשבועות האחרונים במה שקרוי: פרשת שחל-טרנר, שחל-זוילי, והיום: שחל-בן-שמחון, כאילו יש לי איזו ביקורת אישית כנגד שר המשטרה, ולא כך הדבר. אני מעריך את כישוריו של שר המשטרה והתקשורת ואת מאמציו למלא את שני תפקידיו הקשים, אני גם מאחל לו הצלחה, אלא שבתחילת דרכו כשר המשטרה, במקומות שאני רואה שיש בהם שגיאות, אני מבקש לבקר ביקורת קונסטרוקטיבית מתוך מטרה, מתוך אמונה, שבהמשך הדרך הדברים במשטרה, במשרד המשטרה, יתנהלו בצורה חלקה יותר.

העליתי את ההצעה, ואני מבקש לשכנע את הכנסת לכלול אותה בסדר-היום, לאחר שבשמיעה ראשונה ברדיו, כאשר שמעתי כי שר המשטרה איים לאסור את מר שאול בן-שמחון, חבר הוועדה המרכזת בהסתדרות הכללית, יושב-ראש מטה "כחול-לבן", למשך שנתיים, חשבתי כי מדובר בהתלוצצות.

אבל, שמעתי וקראתי את דבריו של מר שאול בן-שמחון, אשר, בין היתר, במכתב שהוא שלח לשר המשטרה והתקשורת מר משה שחל ב-4 במרס, עם העתק לראש הממשלה ולמזכיר הכללי של ההסתדרות הכללית, הוא אומר ומציין, כי במסגרת כינוס ועידת מפלגת העבודה, ביום חמישי בערב, 25 בפברואר 1993, ב"בנייני האומה" בירושלים, התיישב שר המשטרה והתקשורת ליד מר שאול בן-שמחון. על פנייה מנומסת, אליבא דמר בן-שמחון, למר משה שחל – הוא פנה אליו באמירת שלום,

השיב השר שחל, ואני מצטט ממכתבו של מר בן-שמחון: "אתה לא בסדר, אתה מסית נגדי, אתה עובר על החוק, אני עוד אכניס אותך לשנתיים לבית-הסוהר". כותב מר בן-שמחון, שהוא שאל אותו: אתה רציני? עונה השר שחל: "בהחלט כן, אתה עוד תראה". בהמשך המכתב מפרט יושב-ראש מטה "כחול-לבן" בהסתדרות הכללית, כי נכחו אנשים במקום, בין היתר עולה חדשה, שתרגמו לה את הדברים, וגם היא היתה המומה, אבל הייתי אומר שההתבטאות הזאת, שאולי היתה בעידנא דריתחא, לא הגיעה לידי ביטוי בסיבוב אחד. היה גם סיבוב שני, ואני שוב מצטט מהמכתב: "בהפסקה, לאחר אירוע זה, ניגשתי אליך שנית ושאלתי: האם אתה מתכוון ברצינות לאסור אותי לשנתיים בבית-הסוהר?" תשובתך היתה: "אני בהחלט רציני, ואין לי מה לדבר אתך עכשיו". שאלתי את חבר הכנסת – – – כאן כתוב שמו – הוא נוכח באולם, אם הוא שמע את השיחה, והוא ענה: כן, אני המום.

אינני רוצה לגולל ולפרט את כל המכתב; השר שחל בוודאי קיבל את המכתב הזה. אני חושב שאסור לנו בשום אופן להשלים עם סגנון, שכשיש ויכוח ציבורי, ויש ויכוח ציבורי, בין מטה "כחול-לבן" בהסתדרות הכללית, וחבר הכנסת מאיר שטרית, וחברת "ישראלכרט", ו"תנובה", בכל מה שקשור בהגשת בג"ץ לאפשר פרסומת בטלוויזיה בכבלים – כשיש ויכוח בינם לבין שר התקשורת, לשר התקשורת אסור בשום אופן להשתמש בכובעו השני כשר המשטרה כדי להכריע בוויכוחים ציבוריים לגיטימיים ב"איומים משטרתיים".

נוכח המציאות הזאת ונוכח החשש שמתפתח סגנון חדש במשרד המשטרה, אני חושב שהכנסת צריכה לדון בעניין ולתת דעתה על כך.

עם זאת, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לומר שאני מכיר את מר שאול בן-שמחון, שעבר כמה טרגדיות אישיות בשנים האחרונות. הוא התאלמן לפני כמה שנים; הוא נושא על כתפיו מעמסה קשה של גידול ילד הסובל מבעיות בריאות חמורות. אני חושב כי אם השר שחל ינצל את הדיון של היום להשיב למר בן-שמחון מכתב, אינני דורש מכתב התנצלות, די במכתב שיבהיר את העניינים, יעמיד את הדברים בפרופורציות נכונות, אם נאמרו דברים בעידנא דריתחא – ייאמר שהדברים נאמרו בעידנא דריתחא ונביא שקט, שלווה, שלום ורגיעה – נדמה לי, אם קראתי נכון את מכתבו של מר שאול בן-שמחון, שלזאת הוא מצפה. הוא אולי מצפה להתנצלות, אני הייתי יכול להסתפק בדברי התשובה של השר לאחר שאשמע אותם, אם השר ימצא דרך חכמה לעשות סוף לתקרית, לעשות סוף לפרשה, והייתי אומר: להרגיע את מר בן-שמחון ולהשיב לו על עלבון צורב שהוא ספג.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן. אני מזמינה את כבוד שר המשטרה להתייחס להצעה.

שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר מראש, שהדברים המיוחסים כביכול על איום, הם פשוט לא נכונים. חבר הכנסת דוד מגן, שאול בן-שמחון הוא ידיד אישי שלי זה 30 שנה, הייתי בין הפעילים הראשונים שפעלו למענו בבחירות אלה ואחרות לוועדה המרכזת. הייתי בין הראשונים, דווקא בצרות שהיו לו, שהיו אצלו בבית. האמת היא שהופתעתי יותר ממך גם מהפירוש שניתן לשיחה המיוחסת.

לצער, יש בעיה מסוג אחר לגמרי, שהיא במרכז הסערה שמתחוללת סביב הערוץ השני, הטלוויזיה בכבלים, כאשר בדיונים שקדמו לזה אמרתי, שיש בה כל הסמנים שיש בסרטי מתח טלוויזיוניים אמיתיים. יש בה כסף, הרבה כסף, השפעה, הרבה השפעה, פוליטיקה ועוצמות, ואולי חלק מהאנשים נתפס לכל מיני גורמים שמפעילים אותם לחצים כדי להאדיר גם כוח וגם עוצמה.

במה דברים אמורים? שר בממשלה, ואתה היית שר, מופקד כדי לבצע תפקיד על-פי חוק. אני חושב שחובתי לשמש נאמן שלך, ולא חשוב מאיזו מפלגה, כדי למלא את חובתי על-פי חוק. לא כשר המשטרה, אני לא זקוק לשום תוקף סמכות כשר משטרה. שר התקשורת, מוטלת עליו חובה על-פי חוק, והוא חייב למלא אחריה. והחוק אומר בעניין הפרסומת בטלוויזיה בכבלים דברים ברורים. סעיף 6 לחוק הבזק אוסר שידורי טלוויזיה באמצעות לוויין הנקלטים בישראל ומיועדים לציבור הישראלי בלא זיכיון או היתר. החוק מפרט כי שידורים אלה כוללים גם פרסומת, במפורש.

את החוק הזה לא אני חוקקתי. אני, כחבר כנסת, כן, מכליל. הכנסת כולה נתנה ביטוי. אתם הטלתם, כמו בכל מערכת, את תפקיד הביצוע בידי השר שמופקד על החוק. ברגע שנעברה עבירה, חובתי לקיים את החוק. בא יועץ משפטי של משרד ממשלתי ואומר לי: נעברה עבירה. השאלה הראשונה, אגב, שלא היתה – זאת ההסתדרות, ו"תנובה". אמרתי לו: אדוני העורך-דין מנחם אהלי, יהיה מי שלא יהיה, גם אם זה יהיה אחי, אם נעברה עבירה, אתה חייב לפעול לפי החוק. כאן נולדה הבעיה. תרשה לי לצטט משהו מהדברים.

ב-2 בפברואר 1993 התפרסמה ידיעה בעיתון "דבר". הכותרת שלה, מפי יושב-ראש מטה "כחול-לבן" בהסתדרות: שחל הכיר דה-פקטו בלגיטימיות של פרסומת בעברית באמצעות לוויין. אנא שים לב: יושב-ראש מטה "כחול-לבן" בהסתדרות שאול בן-שמחון טוען, ששר התקשורת משה שחל הכיר דה-פקטו בלגיטימיות של פרסומת בעברית באמצעות לוויין. לדברי בן-שמחון, העובדה שהשר שחל לא פעל כנגד מטה "כחול-לבן", אשר שידר תשדיר בעברית בערוץ הלוויין MTV, מוכיחה שהשר מכיר בכך שאינו יכול לחסום את השמים בפני פרסומת ישראלית בערוצי לוויינים. בן-שמחון התייחס בדבריו לתשדיר של מטה "כחול-לבן", ששודר בערוץ MTV, וקרא לציבור לרכוש תוצרת ישראל. בן-שמחון קורא למפרסמים ישראלים לפרסם בערוצי לוויין בחסות מטה "כחול-לבן" כדי להוכיח שאין זה מעשי לחסום לוויינים לפרסומת.

חבר הכנסת דוד מגן, באמת אני שואל אותך, אתה היית שר בממשלה. בא מישהו, לא רק עובר עבירה על-פי מה שאומרים היועצים המשפטיים, אלא הוא אומר בעיתון: אני קורא לאנשים אחרים שיעברו עבירה. הייתי עובר על זה לסדר-היום. הייתי אומר: זו הסתדרות – למה לי להסתכסך אתה? זו "תנובה" – למה לי לריב אתה? מה היית קם ואומר? – יש שר תקשורת, שמתייחס בדרך של איפה ואיפה לדברים שקשורים עם החוק.

אני רוצה לומר לכם עוד הפעם. יש לי לפעמים איזו פרספקטיבה שאני מסתכל דרכה. אתה חושב שאופוזיציה, כל תפקידה הוא רק להתנגד? תפקידה לשמור שהממשלה תשמור על החוק. אני אומר לך עכשיו גם כשר המשטרה, יש לי תחושה שמי שהיום כאן ורוצה לשמור על נורמה מתוקנת מותקף, הופך להיות אלמנט שמציקים לו. ואיזה הסבר נותנים לו? מה אומרים לו בכלל? זה חדש? עשו את זה בעבר. מדוע אתה קם, ובכלל מתכוון לבצע את זה? אגב, חברים טובים שלי אומרים לי את זה כאן: בשביל מה לך?

רבתי, לא אני. אני אומר לכם את זה עוד הפעם. אין לי כל כוונה לנהוג לפי יחס מועדף במה שנוגע להפעלת חוק כלפי מי שזה לא יהיה. אני רואה בזה לא רק אתגר אלא חובה. אולי בגלל הציניות שיש והיחס שמתייחסים אלינו, בגלל העובדה שפוליטיקאי מראש איננו אמין, לא מאמינים לו, מפני שכאן, על הדוכן הזה, ותרשה לי, חבר הכנסת דוד מגן, אני לא רוצה לעלות באיש, חלק גדול מההצעות הן פופוליזם טהור, שאין לו כל כוונה מלבד הרצון לזכות בכותרת פופוליסטית.

אמרתי איזה דבר שהוא מהרהורי לבי. הייתי באופוזיציה כמה שנים, יותר ממה שאתה היית. אמרתי: אני אינני עושה חשבון. אני עושה חשבון רק בדבר אחד – במצפוני, באמונה שלי, ובכך שאני ארצה להוכיח, שאני אמלא תפקיד על הצד הטוב ביותר.

לא היתה לי כוונה, ואין לי כוונה, לא לפגוע במר בן-שמחון, בוודאי לא לאיים עליו. ואני אומר לך, שאני הופתעתי גם בגלל ההיכרות, שאתה מכיר אדם 30 שנה. נניח שהוא פירש את דבריך כך. תרים טלפון, תשאל אותו. למה הדבר דומה – – –

אדם עבר עבירה, לפחות כך אנחנו אומרים. היועץ המשפטי מגיש תלונה, לא נגדו אישית, אלא נגד מטה "כחול-לבן" של ההסתדרות, נגד אותן חברות שעברו עבירות, עם הוכחות שיש, בניגוד למה שכתוב בחוק.

הכנסת הזאת ייחדה לא מזמן דיון לערוץ השני. כאן נאמרו הדברים, שפרסומת בכבלים לא תהיה. לא יכול להיות שהכנסת, כמו פיה, תגיד פעם אחת דבר ופעם שנייה היפוכו. למה דומה העניין הזה? כך אני מדמה אותו, ששוטר בא ועושה דוח תנועה על עבירת תנועה, ומי שעבר את העבירה אומר לו: תן לי את המספר שלך. אני איימתי? אם אני מצטט חוק, למה אני צריך להיות זקוק לאיום? החוק קבע מה גדר החובה המוטלת עלי.

במסגרת מפלגתית, למה לי בכלל לעשות את זה? לאיזו מטרה? לאיזה יעד? אני מסביר לך כמי שקרא את הידיעה. בא מישהו שממלא תפקיד ולא רק עובר עבירה, אלא גם קורא לאנשים אחרים שיבצעו אותה. ויודעים על כך, כי זה נאמר קודם לכן.

אחרון אחרון. לו היה הדבר הזה מביא תעסוקה – אני מבין. רבתי, יש ציפייה שהפעלתו של הערוץ השני תביא להעסקתם של כ-5,000 עובדים. כמה צרות וכמה בעיות יש, לרבות הבג"צים האחרונים. חבר הכנסת דוד מגן, בלי לנקוב בשמות, האם הבג"צים שהוגשו על-ידי כל מיני גורמים באו מעצמם? באו מהשמים? בלי מניעים וגורמים, עם מימון? לשם מה? כדי לסכל את האפשרות היחידה שנותרה על מנת להוציא את הערוץ השני פעם אחת ולתמיד למסלול שיהיה מופעל כפי שתוכנן.

אני לא רואה סיבה להתנצל, כי אני לא פגעתי ולא התכוונתי לפגוע, ובוודאי לא התכוונתי לאיים. מי שמכיר אותי, ואני חושב שגם אתה ביניהם, יודע שזה לא סגנון הדיבור שלי. מעולם לא השתמשתי במלים אלה. אגב, גם במה שמצוטט – מעולם לא, ולעולם – לא עשיתי את זה ולא אעשה את זה.

צר לי לבוא ולומר דבר אחד, שיש לי תחושה מאוד מאוד גרועה בימים האחרונים על העובדה שכשר אני משתדל למלא את חובתי כפי שאני מאמין בה כדי לקיים את החוק, והתוצאה היא שאנשים זועקים מסביב, מדוע אתה מקיים את החוק.

אם חבר הכנסת דוד מגן מסתפק בתשובתי – אני אשמח. אם לא – אני לא מתנגד לכך שיהיה דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה.

חבר הכנסת, האם אתה מסתפק בדברי השר?

דוד מגן (הליכוד):

אמרתי בדברי, שאני לא מבקש מהשר להתנצל. אבל ביקשתי מהשר להתייחס למכתבו של מר שאול בן-שמחון ולהבהיר את דבריו של השר. אם השר מוכן לעשות זאת – אני מסתפק. אם לא – שיהיה דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, אתה לא מסתפק?

דוד מגן (הליכוד):

אני מבקש שהשר יכתוב מכתב, שיבהיר את מה שהוא הבהיר לנו פה.

אלי דיין (העבודה):

תשלח לו את הפרוטוקול.

שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:

שאול בן-שמחון יקבל לא רק מכתב, אלא הוא יקבל תשובה. אבל זה לא עונה על הבעיה עצמה. הפרת החוק לא מתייחסת לשאול בן-שמחון, אלא למטה "כחול-לבן".

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מגן, אני עוד לא הבנתי את התשובה שלך.

דוד מגן (הליכוד):

אם השר אומר שהוא מוכן לדיון במליאה – שיהיה דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

זאת אומרת, אתה לא מסתפק בדבריו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לי יש הצעה אחרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש הצעה אחרת של חבר הכנסת חגי מירום, שמציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להסיר.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אחריו.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מברך על כל ניסיון של שר בישראל להשתית נורמות חוקיות ולהיאבק בכל דבר שעומד בניגוד למסגרות החוק. אינני רוצה להתייחס לאירוע הספציפי, שבגינו העלה כאן חבר הכנסת דוד מגן את הצעתו לסדר-היום.

אני רק רוצה להעיר שבראייה כוללת, קונסטיטוציונית, אני חושב שהיה מקום לשקול ולחשוב, האם נכון הוא שבמדינה דמוקרטית יישא שר בשני תפקידים, גם בתפקיד שר המשטרה וגם בתפקיד שר התקשורת?

ככלות הכול, מדובר פה בתפקיד אחד שתכליתו לשמור על שלטון החוק, ובתפקיד אחר שתכליתו לשמור על חופש הביטוי, חופש הפרט. אני חושש שמא לעתים יכול שהדבר יתפרש, כאילו אין הדבר עולה בקנה אחד עם אמות מידה דמוקרטיות.

אמרתי את מה שאמרתי באופן פורמלי בלבד.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם אני מבקש לומר משהו.

היו"ר א' סלמוביץ:

לכבוד השר ניתנת האפשרות לענות בכל דקה שהוא רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי הוא יענה לשנינו גם יחד.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, הוא ישיב לך אחר כך. האם כבוד השר מסכים?

שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:

בסדר.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, במסגרת של דקה ולא יותר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה, בקשר לנושא הזה, להזכיר לחברי הכנסת את עמדתנו החיובית של השר לגופו של עניין. דבר ראשון – היתה התחייבות מפורשת שבכבלים לא תהיה פרסומת, ועכשיו, אחרי שהחברות הגדולות האלה נכנסות ומקבלות הון עתק מציבור המנויים, הן מנסות בכל דרך אפשרית להפר את ההתחייבות הזאת, את ההבנה הזאת, ולקרב את המועד שבו הן תוכלנה להפעיל פרסומת בכבלים, שאני שולל אותה מכול וכול, לעולם ועד.

הציבור זכאי למקום אחד שבו לא תהיה פרסומת בכלל. אבל, גם אם מישהו אינו כל כך קיצוני כמוני בעניין זה, ולו מטעמים של שמירת האינטרסים של הממשלה, איך זה יכול להיות שעכשיו, כשעומדים לצאת לערוץ שני וללכת לזכיינים, שעיקר הפרנסה שלהם תהיה ממכירת פרסומת, במקביל אנחנו כבר ניתן רמזים, איתותים, הרשאות והסכמות לכך שתהיה פרסומת בכבלים? האם אנחנו שלומיאלים?

לכן אני מציע שנסכים לעמדת השר ונקיים דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן.

קריאה:

אתה לא יכול.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יכול להציע להסיר.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר.

קריאות:

מה בסדר?

היו"ר א' סלמוביץ:

כבוד השר, בבקשה.

שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להודות לחבר הכנסת חגי מירום על הדברים שהוא אמר. אני רוצה להודות מקרב לב לחבר הכנסת מיקי איתן, שקיים את הפסוק: חברים יש לך בסיעתך, ידידים יש לך בסיעה השנייה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשטרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני השתכנעתי. אני חוזר בי מהצעתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים, אם כך, להצבעה. לפנינו שתי הצעות: הצעה לקיים דיון במליאה, של חבר הכנסת מגן, והצעה של חבר הכנסת חגי מירום להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

חגי מירום (העבודה):

אני לא עומד על הצעתי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מה הציע השר?

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים קודם להצבעה על הצעת חבר הכנסת מגן, בעד או נגד לדון בנושא במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נגד – 6

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שבעה בעד, שישה מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יידון במליאה.

הצעת חוק הדיינים (תיקון – נשיא בית-הדין הרבני הגדול), התשנ"ג–1992

(הצעת חבר הכנסת ע' עלי)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעת חוק תס"ד, הצעת חוק הדיינים (תיקון – נשיא בית-הדין הרבני הגדול), התשנ"ג–1992. יציג את החוק חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להציג את חוק הדיינים (תיקון – נשיא בית-הדין הרבני הגדול), התשנ"ג-1992.

במשטר החוקתי בישראל קיימת הפרדת רשויות מוחלטת בין הרשות השופטת לבין הרשויות האחרות. הוראה חוקתית זו נקבעה בדין כדי לקיים את עצמאותה ואי-תלותה של הרשות השופטת ולהבטיח את אי-מעורבותה בנושאים ציבוריים, מדיניים או פוליטיים השנויים במחלוקת, כדי לבסס את אמון הציבור ברשות השופטת.

עד היום קיימת אנומליה אחת, והיא שנשיא בית-הדין הרבני הגדול הוא תמיד הרב הראשי לישראל. אנומליה פרסונלית זו הוכחה כבלתי רצויה, ושומה עלינו, המחוקק, לשנות הסדר זה ולדאוג לכך שנשיא בית-הדין הרבני הגדול יהיה מי שייבחר על-ידי ועדת המינויים לדיינים לכהונה זו בלבד.

כל זמן שרב ראשי לישראל כיהן בפועל כנשיא בית-הדין הרבני הגדול, לא ניתן היה לבצע שינוי זה. עתה, משהבחירות לרבנות הראשית הסתיימו ונבחרו רבנים ראשיים, והם עדיין לא נכנסו לכהן בפועל כנשיאי בית-הדין הרבני הגדול – זה הזמן וזה העיתוי הנכון לשנות את החוק, כדי לאפשר את ההפרדה המוחלטת הזאת בין שתי הרשויות האלה.

אני משוכנע שבסופו של דבר הפרדה זו תהיה לטובת הרבנות הראשית, כמו לטובת שמירת הפרדת הרשויות, ויש בה ברכה גדולה גם לבית-הדין הרבני וגם לרבנות הראשית.

אני מקווה שסגן שר הדתות יתמוך בהצעתי זו, כמו חברי הכנסת, וההצעה אכן תאושר ותועבר לוועדת הפנים להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי. סגן השר לענייני דתות, בבקשה.

אם כבר, מדובר על העברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

עובדיה עלי (הליכוד):

מי קבע? כל השנים נדון הנושא הזה בוועדת הפנים של הכנסת. כל השנים.

סגן השר לענייני דתות ר' פנחסי:

תשמע את ההצעה שלי, והוויכוח הזה לא יהיה בכלל.

אלי דיין (העבודה):

האם תהיה היום הצבעה או לא?

סגן השר לענייני דתות ר' פנחסי:

לכן אני אומר שחבל על הוויכוח הזה כרגע. תיכף תשמע את ההצעה שלי.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, עיקרה של הצעת החוק הוא הפרדת תפקיד נשיא בית-הדין הגדול מתפקידו של רב ראשי לישראל, והראשון ייבחר על-ידי ועדת המינויים מתוך חברי בית-הדין הרבני הגדול.

ככל שהדבר תלוי בנו, מבחינה מקצועית ועניינית, נראה לי שהצעה זו טובה וחיובית, ולו רק ברצון להשוות את מעמד מערכת בתי-הדין למעמד של בתי-המשפט האזרחיים. אך מאחר שהבחירות לרבנים הראשיים נעשו, אני מבקש מהמזיע, חבר הכנסת עובדיה עלי, לדחות את ההצעה לעת-עתה, ובמועד מאוחר יותר ניתן יהיה לשוב ולבחון הצעה זו בשיתוף הרבנים הראשיים הנבחרים החדשים, מה גם שוועדת השרים לחקיקה החליטה לדחות את הצעת החוק.

לכן אני מבקש מחבר הכנסת עובדיה עלי להסכים שלא לקיים את ההצבעה היום ולקיים אותה במועד אחר, כפי שייקבע. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן השר לענייני דתות.

חבר הכנסת עובדיה עלי, האם אתה מסכים?

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני סיכמתי מראש עם סגן השר לענייני דתות, כי ההצבעה תידחה לשבוע הבא, אני מקווה – ביום שני, אף שיש רוב מוחלט להעברת ההצעה – – –

אלי דיין (העבודה):

לא, לא.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, אני התחייבתי ואני עומד בהתחייבות שלי. אני מכבד את ההסכם שהיה, ואני מקבל את ההצעה של סגן השר לענייני דתות לדחות את ההצבעה לשבוע הבא, ביום שני.

תודה רבה לסגן השר על העמדה התומכת עקרונית בהצעת החוק. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אם כך, ההצבעה תידחה, כפי שאמרת.

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 18) (חברות בוועדה), התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 18) (חברות בוועדה), התשנ"ג-1993, קריאה ראשונה – של חבר הכנסת חגי מירום. יציג את החוק חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנותרים, בשעה זו של לילה אני מתכבד להציג בקריאה ראשונה הצעת חוק שהיא פרי יוזמתי, תיקון מס' 18 לחוק מבקר המדינה (חברות בוועדה), התשנ"ג-1993.

חברי הכנסת, חילופי השלטון בעקבות הבחירות בשנת 1992 וכינון ועדות הכנסת השלוש-עשרה העמידו את הכנסת בפני בעיה חוקתית, שקשורה בהשתתפות מי שהיו שרים וסגני שרים בוועדה לענייני ביקורת המדינה, שדנה בשנה-שנתיים הראשונות לעבודתה בדוח מבקר המדינה המתייחס לתקופת כהונתם.

קיים לכאורה מצב של ניגוד אינטרסים בכך שהמבקר הינו המבוקר. מבקרת המדינה העירה כי קיימת בעיה בעניין זה, ומן הראוי, אם כן, לקבוע תקופת צינון ובכך למנוע את הבעיה.

חברי הכנסת, אני רוצה להעיר כאן כמה הערות. ראשית, בהצעת החוק מופיע: "מי שהיה שר או סגן שר לא יהיה יושב-ראש הוועדה תוך שנתיים מיום סיום כהונתו כשר או כסגן שר". ואני אומר שאני מוכן לשקול בוועדה, בהכנה לקריאה שנייה ושלישית, אולי תקופת הצינון תהיה במשך שנה ולא שנתיים, נשקול את זה. זה דבר אחד.

הדבר השני, יש שאלה של כניסת החוק לתוקף, והעיר לי חברי חבר הכנסת דוד מגן – הוא בוודאי גם ייקח רשות דיבור בעניין זה – שאם נכניס את החוק לתוקף מייד, תהיה לו מעין תחולה רטרואקטיבית. לא כך הדבר ולא זו היתה הכוונה. אני גם רוצה ומוכן שבעניין זה נשקול את שאלת התחולה על מנת שלא יראה, לא יישמע ולא ייחשב כאילו יש איזו מחשבה להחיל תחולה רטרואקטיבית.

חברי הכנסת, בסך הכול הסיקה הכנסת מסקנות ופעלה פחות או יותר על-פי המלצות מבקרת המדינה. והנה, גם סיעת הליכוד, לפי דעתי במהלך ציבורי, פוליטי, נכון, נמנעה מכך שיושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה יהיה מי שהיה שר בעבר, מן הטעם הציבורי, מן הטעם שלא יראה או לא ייחשב כאילו המבוקר הוא המבקר. עיקר ההצעה הזו כבר יחול, לדעתי, חברי הכנסת, על חילופי השלטון הבאים שיתחוללו במדינת ישראל.

אשר על כן, אני מבקש מחברי הכנסת לתת את אמונם בהצעת החוק הזאת ולאפשר לה לעבור, ובמהלך הכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית ננסה להתחשב בהצעות של חברי הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

רשימת הדוברים סגורה. לרשות כל אחד עומדות שלוש דקות. ראשון הדוברים – חבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להתחלף עם חבר הכנסת דוד מגן.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, התייחסתי כבר להצעת החוק הזאת בדיון בוועדת הכנסת לאחר אישורה בקריאה המוקדמת, והצגתי שם שאלה, שאנחנו כחברי כנסת צריכים לבחון אותה לא רק בראייה הצרה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, אלא בראייה של כלל ועדות הכנסת. לדעתי, ועדת החוץ והביטחון וועדת הכספים חשובות לא פחות מהוועדה לענייני ביקורת המדינה, כך שאנחנו שולפים רק את הוועדה הזו, ובגלל מעורבותה של מבקרת המדינה, אנחנו חוטאים לכלל. בהחלט, צריך לדון בסיכונים של ניגודי אינטרסים בכהונתם של חברי כנסת בתפקידים שונים, אם במקביל לכהונה בכנסת ואם בעבר הקרוב.

לעצם ההצעה, אני פונה ליושב-ראש ועדת הכנסת, ליוזם ההצעה, חבר הכנסת חגי מירום, ומבקש: א. אני מציע שהכלל החל על יושב-ראש הוועדה יחול גם על חבר ועדה. אני לא רואה שום הבדל במידת ההשפעה, בכושר הביטוי ובכושר הביקורת בין יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה לבין חבר הוועדה, ובמקום להגביל את ההגבלה הזאת ליושב-ראש ועדה, לדעתי צריך לכתוב: כחבר ועדה.

ב. לא צריך להגביל רק שר וסגן שר. צריך לחשוב ולכלול גם תפקיד של מנהל כללי, ואולי אפילו של משנה למנהל כללי. ראינו בעבר, יש לנו דוגמה של שר שהגיע לתפקיד שר הפנים לאחר שהיה בתפקיד של מנכ"ל משרד הפנים.

אחרי שחבר הכנסת מירום ציין כמה דברים, בהדגישו כי הוא בשלב הליטוש – אני מדבר אליך, חבר הכנסת חגי מירום, תדאג לכך שהחקיקה לא תתפרש, חלילה, כחקיקה פוליטית אישית או כחקיקה רטרואקטיבית. אני כמעט רשמתי לעצמי חוק ממ"מ – מירום כנגד מילוא-מגן, שהם מועמדי סיעת הליכוד לכהן בראשות הוועדה. אני חושב, שבעצם קביעת התחולה במועד שלא יפריע היום לסיעת האופוזיציה למלא את התפקידים כפי שייקבע, אפשר יהיה למחוק את החשדות והחששות של חקיקה פוליטית אישית ורטרואקטיבית, ואפשר יהיה לתמוך בהצעה. אני ממשיך ואומר באותה נשימה, בוודאי נפנה אליך כיושב-ראש ועדת הכנסת לבחון אספקטים נוספים של ועדות שונות מחשש לניגודי אינטרסים ולחוסר תקופת צינון גם בתפקידים של ועדות אחרות, ודין לצרות בשעתן.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. אחריו – חברי הכנסת חיים אורון, דן תיכון ודוד צוקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מקבל את ההערות, התיקונים והתוספות שהוסיף קודמי, חבר הכנסת דוד מגן. אבל, ברשותו, הייתי אולי מוסיף את ההערה המרכזית. הוא לא רוצה שהחוק הזה יתייחס לגופם של אנשים, אני מקבל את ההערה שלו. אני הייתי רוצה לדבר על העיקרון.

בעיקרון, הגישה, ודיברנו על כך, היא גישה נכונה, שהוועדה לענייני ביקורת המדינה תינתן לסיעת האופוזיציה, וכך נהגה הכנסת – לא תמיד, היו גם מקרים יוצאי דופן. פעם פשפשתי בארכיון הכנסת וחיפשתי מה קרה בעבר. נמצא כאן מזכיר הכנסת, בוודאי הוא יאשר את דברי, שהיו גם מקרים, בגלל נסיבות מסוימות, שסיעות קואליציוניות החזיקו בראשות הוועדה לענייני ביקורת המדינה. אבל

כמנהג היה מקובל תמיד שסיעת האופוזיציה תקבל את ועדת הביקורת, וכך צריך להיות. כך נוהגים גם ברשויות מקומיות.

יש קדנציות שבהן יש בעיה קשה, למשל כשיש בהן ממשלת אחדות לאומית. יש קדנציות אחרות, כמו הקדנציה הנוכחית, שיצרה לנו בעיה, כאשר סיעת האופוזיציה תפסה את מקומה לאחר מהפך שלטוני. זה לא קורה כל פעם, אבל זה קורה. לכן אני סבור שהתיקון הנכון, לא הפעם, לעתיד לבוא, צריך להיות שבשנתיים הראשונות אכן סיעת האופוזיציה הקודמת תמשיך לכהן בראשות הוועדה, ובשנתיים שלאחר מכן תחזור ראשות הוועדה לסיעת האופוזיציה שתפסה את מקומה. כלומר, מאחר שאנחנו מדברים על שנתיים שבהן יש עבודה של ביקורת על הממשל הקודם, שבו אותה סיעה, אם היה מהפך שלטוני, היתה בעצם סיעת שלטון, היא לא תוכל לבקר אותן שנתיים. לכן הסיעה שהיתה בשנות הכהונה ההן תמשיך להחזיק בראשות הוועדה.

דוד מגן (הליכוד):

ולהעניק לאופוזיציה את ראשות ועדת הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

יכול להיות, למה לא? ראשות ועדה אחרת במשך השנתיים, ויתחלפו. בכל אופן, העיקרון צריך להישמר.

קיבלתי בהחלט את דבריה של מבקרת המדינה, שצריך לשמור על העיקרון הזה, ואפילו למראית עין. אבל אנחנו יודעים שזה לא רק למראית עין, אלא יש כאן גם עניינים תוכניים שבגינם רצוי בהחלט לשמור על העיקרון.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אמרת את דברך בשלוש דקות פחות שמונה שניות, חבר הכנסת איתן.

חבר הכנסת חיים אורון – איננו באולם. חבר הכנסת דן תיכון – איננו באולם. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה. אחריו – חברי הכנסת נעמי בלומנטל, אברהם פורז, אברהם בורג, נעמי חזן, רון נחמן, שלמה בוחבוט, יורם לס, יוסף בא-גד, שאול יהלום – – –

דוד צוקר (מרצ):

זה עוד דיון ארוך, שיימשך שעות.

היו"ר ס' טריף:

כן, שעות. אנחנו מחכים.

בבקשה, חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להמשיך להתייחס לדבריו של חבר הכנסת איתן, שדיבר לפני, ולא להסכים להם, ברשותו של חבר הכנסת איתן.

העיקרון אומר, חבר הכנסת איתן, שממשלה – וכרגע אני מדבר על ממשלה – מרגע שהיא הופכת לממשלה היא אחראית לכול והיא ממשיכת הממשלה הקודמת. ומאותה שנייה שבה היא נושאת באחריות כלפי הציבור, מרגע שהיא מתחילה לשלוט, היא נושאת באחריות כלפי הציבור ללא קשר לפרק הזמן שבו היא ממלאת את התפקיד.

אותו עיקרון צריך בעצם לחול גם על האופוזיציה. מרגע שסיעה עוברת לאופוזיציה, זכותה וחובתה לבקר נסיבות, לבקר מצב, לבקר תוצאות של מעשים, גם אם היא היתה קשורה באותם מעשים. והרי אנחנו נתונים בעצם ימים אלה במצבים כאלה, שהם לעתים מאוד לא נוחים, שבהם חברי אופוזיציה מנגחים שר, אף שאולי מישהו מעמיתיהם, מהאופוזיציה דהיום, נושא באחריות, שכן הוא שימש כשר. זה העיקרון. מרגע שאתה עובר לאופוזיציה, רובצת עליך אחריות של אופוזיציה, ויש דבר כזה כמו אחריות של אופוזיציה.

מן הצד השני עומדת השאלה שחבר הכנסת מירום הדגיש אותה כל כך, של ניגוד האינטרסים, של חוסר האפשרות של שר, או של חבר כנסת, כפי שאתה אמרת, שהיו מעורבים במעשי השלטון הקודם או נשאו באחריות להם, אחריות יותר מודגשת או פחות מודגשת – כיצד הם יכולים לבקר, והאם מותר להם, והאם יש להם זכות, והאם יש תוקף לביקורת שלהם.

וכאן באמת עולה עניין ניגוד האינטרסים, והעניין הודגש לפני כן. לכן, נדמה לי שצריך למצוא פה איזה איזון בין שתי הדרישות. הדרישה האחת האומרת: אתה אופוזיציה מלאה לכל דבר ועניין מרגע שהפכת לאופוזיציה, ואתה נושא באחריות מלאה של אופוזיציה וצריך למלא את כל תפקידיה של האופוזיציה. ומן הצד השני, האילוץ השני האומר שיש באמת חשש לניגוד אינטרסים, חשש לביקורת לא נאותה של חבר אופוזיציה, של יושב-ראש ועדת הביקורת, שכן הוא נושא באחריות או היה מעורב במעשי השלטון הקודם. לכן צריך למצוא פה איזה איזון.

חבר הכנסת מירום הציע איזון מסוים של תקופת צינון של שנתיים. אני מודה שהתקופה הזאת ארוכה מדי לטעמי. היא נותנת, בכל אופן, יתרונות-מה לשלטון. והרי צריך לכבד ולהעריך ולפעול כאילו אופוזיציה היא אופוזיציה לכל דבר ועניין מרגע שהיא פינתה את השלטון.

לכן אני מציע, חבר הכנסת מירום, לשקול – אם ההצעה הזאת תעבור – קיצור תקופת הצינון. זו נראית לי תקופת צינון ארוכה מאוד. יש להסתפק בצינון של דוח ביקורת אחד, שגם הוא מכסה בדרך כלל שנה וחצי, ולעתים הוא גם הולך שנים אחורה, ואחרי שנה לאפשר גם למי שהיה שר למלא תפקיד של יושב-ראש ועדת הביקורת. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חבר הכנסת אברהם פורז, חבר הכנסת אברהם בורג, חברת הכנסת נעמי חזן, חבר הכנסת רון נחמן, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, חבר הכנסת יורם לס, חבר הכנסת יוסף בא-גד, חבר הכנסת שאול יהלום.

חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מקווה שהיתר ילכו בעקבותיך.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, חבר הכנסת טלב אלסאנע, חבר הכנסת יצחק לוי. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אצביע בעד החוק, אף שלדעתי החוק אינו מכסה את כל האפשרויות שיכולות להיות, ומסוכן לעשות חקיקה שאחר כך לא נוכל לעמוד בה.

לדוגמה, מקרה של פרישה של סיעה אופוזיציונית גדולה באמצע הקדנציה. כאשר יש יושב-ראש, שהיה קודם בקואליציה ועכשיו הוא באופוזיציה, או ההיפך, בגלל אילוצים ושינויים שהיו בכנסת, לפי החוק הזה נצטרך לעשות תקופת צינון ונצטרך להיערך בצורה שונה לגמרי.

בקדנציה הקודמת, כאשר המערך פרש, או הופרש, מהקואליציה, ראינו כמה קשיים היו בעשיית שינויים פנימיים בין יושבי-ראש הוועדות. כל אחד זוכר בוודאי את מה שהיה בוועדת הכספים, וכל אחד זוכר את סיפור ועדת העבודה והרווחה, כאשר רצו להחליף את חברת הכנסת אורה נמיר, ובסופו של דבר היא לא הוחלפה. הדבר קשה, לא פשוט כלל.

השאלה היא, האם אתה מדבר על אופוזיציה בתחילת קדנציה או אתה מדבר על אופוזיציה בכל שלב שהוא של הקדנציה. הדבר הזה לא ברור. העיקרון צריך להיות עיקרון אחד, ואם העיקרון אומר שאדם שנשא באחריות אינו יכול להיות יושב-ראש או חבר ועדת הביקורת, לפי הצעתו של חבר הכנסת מגן, אז מה זה משנה אם הוא באופוזיציה מתחילת הקדנציה או שהוא באופוזיציה מאמצע הקדנציה, וכדומה?

דבר שני, נכון שלוועדה לענייני ביקורת המדינה יש מעמד מיוחד, אבל בכנסת יש עוד כמה ועדות שגם להן מעמד מיוחד, ואנחנו נצטרך לשקול את זה בהיבט רחב יותר, בכמה תפקידים נוספים. נדבר, למשל, על ועדת הכספים. מסורת היא, שוועדת הכספים היא בידי הקואליציה. אז יצא שהוועדה לענייני ביקורת המדינה תהיה בידי הקואליציה אולי שנה או שנתיים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לאחר מהפך.

יצחק לוי (מפד"ל):

לאחר מהפך – – –

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו מדברים על שנת 1996.

יצחק לוי (מפד"ל):

כמובן, כמובן. אני מקווה שזה יהיה עוד לפני כן, אבל אי-אפשר לדעת.

לאחר מהפך. ועדת הכספים תהיה בידי הקואליציה, כי כך נהוג; ועדת החוץ והביטחון תהיה בידי הקואליציה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

למה?

יצחק לוי (מפד"ל):

כי כך מקובל. מקובל שראשות ועדת החוץ והביטחון היא בידי הקואליציה. ועדת החוקה, חוק ומשפט תהיה בידי הקואליציה, כי הנוהג הזה כבר השתרש; ועדת הכנסת תהיה בידי הקואליציה, כי הקואליציה לא תוותר. פירוש המצב הזה הוא פחות או יותר נטרול האופוזיציה למשך שנה או שנתיים, לפי שיעור הזמן שייקבע.

אם היום יש עמדה אופוזיציונית שיש לה הד ציבורי, שיש לה כוח ויכולת של עשייה מסוימת, הרי זו ראשות הוועדה לענייני ביקורת המדינה. תבחנו את הוועדות אחת לאחת ותראו שזו באמת העמדה היחידה שהיא – הייתי אומר – עמדה בעלת עוצמה, גם עוצמה תקשורתית וגם עוצמה של ביקורת כלפי הממשלה.

לכן אני אומר שוב, שאני אצביע בעד החוק, אבל בוועדה נצטרך לחשוב בהיבטים רחבים קצת יותר ולעשות שינויים נוספים.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת מאיר שטרית, חבר הכנסת יוסי כץ. חבר הכנסת עובדיה עלי; בבקשה, אדוני. אני אחריו, ואני מוותר, חבר הכנסת אלי דיין, אז זה יהיה בסדר.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גם אני אצביע בעד הצעת החוק, באשר היא נראית לי טובה ובמקומה. אני סבור שיש בהחלט להבחין בין יושב-ראש ועדה לבין חבר ועדה. יש הבדל משמעותי מאוד בין יושב-ראש לבין חברי ועדה, כי היושב-ראש מוביל את הוועדה.

יש משמעות למי שכהן ברשות המבצעת, בין שהיה שר ובין שהיה סגן שר או היה מנכ"ל של משרד ממשלתי, והוא לא יכול לכהן כיושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, בו בזמן שהוא יכול להיות חבר הוועדה, משום שבשעה שנושא שהיה קשור בו יידון בוועדה הוא יוכל לפסול את עצמו ולא להשתתף בדיון ולא להשתתף בהצבעה. יושב-ראש ועדה לא יכול לנהוג כך.

לכן, ההבחנה היא במקומה, ונדמה לי שההגבלה הזאת צריכה לחול רק על יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, ובשנתיים הראשונות. אני לא חושב שיש כאן מקום להרחיב ולגרום לכך שזה יהיה כך לאורך כל הקדנציה. אנחנו מבינים ששנתיים לאחר מכן מתחילים כבר לדון בדוחות שקשורים במשרדי ממשלה של הקואליציה החדשה. לכן, מה טעם להגביל ולא לאפשר ליושב-ראש ועדה לכהן במקרה שהוא היה שר בממשלה הקודמת, שנמצאת היום באופוזיציה לממשלה המכהנת?

נראה לי שיש כאן פרצות נוספות שיש לתת עליהן מענה. מכל מקום, המגמה היא מגמה נכונה וחיובית. אני מקווה שבדיון בוועדה, בהכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, ימצאו מענה על

הפרצות האלה ויצא מתחת ידינו חוק טוב, שבאמת נחוץ וחיוני לפעילות התקינה של הכנסת ושל
הוועדה לענייני ביקורת המדינה. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני אחרון הדוברים ואני מוותר.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה.

חגי מירום (העבודה):

אני רק מבקש להודיע – – –

היו"ר ס' טריף:

חשבתי שכולם מסכימים אתך – – –

חגי מירום (העבודה):

אני מבקש לציין כי רשמתי לפני את הערות חברי הכנסת, והן תובאנה בחשבון ותישקלנה בעת הכנת
החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בוועדת הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד ומי נגד העברת הצעת חוק מבקר המדינה
לוועדת הכנסת להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית?

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 18) (חברות בוועדה),
התשנ"ג-1993, לוועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

שמונה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע שהצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 18) (חברות בוועדה), התשנ"ג-1993, עוברת בקריאה ראשונה לדיון בוועדת הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון מס' 10) (הרכב ועדת המינויים),

התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר ס' טריף:

אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין להצגת הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון מס' 10) (הרכב ועדת המינויים), התשנ"ג-1993, בקריאה ראשונה. בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מוגשת בזאת לקריאה ראשונה הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון מס' 10) (הרכב ועדת המינויים), התשנ"ג-1993. המטרה של ההצעה היא לגרום לכך, שייבחרו על-ידי הכנסת שלושה נציגים במקום שני נציגים מהעדה הדרוזית לצורך ועדת המינויים, המונה היום תשעה חברים. אם הצעת החוק הזאת תתקבל, תמנה ועדת המינויים עשרה חברים, אותו מספר הקיים לגבי בתי-הדין הרבניים.

דוד מגן (הליכוד):

מה קורה אם הקולות שקולים?

דוד צוקר (מרצ):

יש וטו לפוליטיקאים.

אלי דיין (העבודה):

בדרך כלל מגיעים להסכמה, כמו לגבי בתי-הדין הרבניים.

דוד מגן (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

אני חבר בוועדה למינוי דיינים, עם חברי, חבר הכנסת יצחק לוי. יש שם עשרה חברים. כאשר יש קולות שקולים, אנחנו ממשיכים להתדיין עד שמתקבל רוב.

דוד מגן (הליכוד):

היושב-ראש לא מקבל קול כפול?

אלי דיין (העבודה):

לא. אגב, בנושא הקאדים המוסלמים יש שלושה חברי כנסת. יש צרכים לעדה הדרוזית.

מיכאל איתן (הליכוד):

תשאל את חבר הכנסת מגן מה קורה בכנסת כאשר יש 60 מול 60.

דוד מגן (הליכוד):

שלושה חודשים ממשלת מעבר.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו מביאים את ההצעה הזאת כדי להתאים את החוק למציאות הרצויה ובהתחשב במבנה העדה הדרוזית ובצרכיה. יש היום שני חברי כנסת דרוזים. יש עוד נציגים דרוזים שרוצים להיות בוועדה. לצערנו, הוועדה הזאת משותקת כבר זמן רב. היו כמה בג"צים. אנחנו רוצים להגיע להסדר הזה. כדי שהוועדה הזאת תתכנס, היא צריכה לבחור חמישה קאדים שחסרים להרכב.

הטענה ששמעתי כאן, כאילו לפוליטיקאים יהיה רוב – לא נכונה. וחץ מזה, פוליטיקאים – – –

דוד מגן (הליכוד):

"פוליטיקאים" זה לא קללה.

אלי דיין (העבודה):

פוליטיקאים הם לא קללה, הם נציגי ציבור, הם נבחרו ציבור. הכנסת בוחרת את נציגיה לוועדה. יהיו בה גם נציגים מלשכת עורכי-הדין, נציגי הקאדים, נשיא העדה, שהוא יושב-ראש המועצה.

אני בטוח שאם תתקבל הצעת החוק הזאת, הקיפאון הזה יוסר, הכנסת תבחר שלושה נציגים, הוועדה תתכנס ויכולו לבחור את הקאדים החסרים, ובתי-הדין יתחילו לתפקד כפי שראוי ורצוי הדבר. תודה.

היו"ר ס' טריף:

רבותי חברי הכנסת, רשימת הדוברים: חבר הכנסת וליד חאג' יחיא – אינו נוכח. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון – אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם פורז – אינו נוכח. אחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר לכם מה הסיפור האמיתי מאחורי הצעת החוק הזאת. הוועדה למינוי דיינים וקאדים דרוזים איננה מתכנסת זה זמן רב בגלל מחלוקות בתוך העדה. הכנסת חייבת למנות עכשיו את שני נציגיה, אולי בתקווה להעיר את הוועדה. הכנסת לא עשתה זאת. לכן תלוי ועומד נגדה בג"ץ. הדיון מתנהל כאן בצל של בג"ץ נגד הכנסת.

דוד מגן (הליכוד):

בג"ץ נגד הכנסת?

היו"ר ס' טריף:

לא נגד הכנסת.

דוד צוקר (מרצ):

נגד יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

לא נגד יושב-ראש הכנסת.

אלי דיין (העבודה):

לא נגד יושב-ראש הכנסת. נגד ועדת המינויים.

דוד צוקר (מרצ):

יושב-ראש הכנסת נתבקש השבוע על-ידי מנהלת מחלקת הבג"צים במשרד המשפטים לבחור לאלתר את נציגי הכנסת בוועדה למינוי שופטים, שכן הכנסת נמנעת מלעשות זאת זה זמן רב. הדיון הזה וכל מה שנאמר בו הוא חומר לאותו בג"ץ. אני מציע לכל מי שמצביע ומדבר לזכור את העובדה הזאת.

אני רוצה לומר באופן ברור, שהגיעו להסכם פוליטי. היה הסכם פוליטי משום שמפלגות מסוימות חששו למעמדן, ולכן הגיעו להסכם פוליטי. הדברים נאמרו באופן מפורש בוועדת החוקה, חוק ומשפט בהכנה לקריאה הראשונה. נאמרו דברים, כאילו יש פה "דיל" פוליטי בין מפלגות. אתם יודעים שכל מלה שאני אומר כאן היא אמת.

מה יקרה לוועדה כזאת? אתם יודעים שאני מדייק עכשיו בכל מלה, ואני לא יכול לצטט מוועדה, אבל הדברים כתובים עלי ספר. ובכן, מה יקרה אם אכן יתמנה עוד נציג ציבור, עוד נציג שייבחר על-ידי הכנסת? נכון, יהיו עשרה חברים בוועדה. אגב, בפועל יש תשעה חברים, אחד מהם איננו מתפקד זה שנים. חברי הכנסת, זו תהיה הוועדה היחידה במדינת ישראל למינוי דיינים או שופטים שיש שם וטו

לפוליטיקאים. יהיה בה וטו לפוליטיקאים. אתם מוכנים שתהיה ועדה לבחירת דיינים או שופטים, שהפוליטיקאים יוכלו להעביר שם מה שהם רוצים? זאת השיטה אצלנו לבחירת שופטים? אנחנו מוכנים להתבזות בעניין הזה כנסת?

מיכאל איתן (הליכוד):

למה? תסביר את המבנה. עשרה איש, כיצד הם ממונים? שני חברי כנסת.

דוד צוקר (מרצ):

היום זה שני חברי כנסת. אין לי כאן הרשימה המלאה. יש נציג אחד של לשכת עורכי-הדין – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת צוקר, תסכם את הדברים בבקשה. זמנך תם.

דוד צוקר (מרצ):

מייד. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מביא לך את השורה האחרונה גם מפאת קוצר הזמן. מה שאני אומר לך הוא כך – הדברים נאמרו במפורט בוועדת החוקה, חוק ומשפט. יהיו חמישה נציגי ציבור על-פי חלוקה פוליטית. אומר לך יותר מזה, הנציג השלישי מעבר לשני חברי הכנסת הדרוזים של הבית הזה, ידוע כבר מיהו – הוא יהיה נציג ש"ס.

עובדיה עלי (הליכוד):

בסדר, אז מה?

דוד צוקר (מרצ):

הוא, ככל הנראה, יושב-ראש המועצה באבו-סנאן. אני אומר לכם דברים שנאמרו השבוע בוועדת החוקה. כבר יודעים מי הוא יהיה. כך אנחנו רוצים לבחור שופטים? זו תהיה השיטה שלנו?

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך לסיים.

דוד צוקר (מרצ):

הבינותי.

לכן, אני מציע שלא להציב את העדה הדרוזית בתור העדה היחידה שבה פוליטיקאים יכתיבו מי השופטים. יצביע פה כל אחד בהתאם למצפוני, ותזכרו מי צופה בדיון הזה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה.

חבר הכנסת חיים אורון – אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם פורז – אינו נוכח. חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, אני כמובן תומך בהצעת החוק. אני מבקש להזכיר לחברי הכנסת, שהוועדה אינה מתכנסת, אינה מתפקדת, ההרכב היום הוא הרכב חסר, והדבר פוגע בעדה הדרוזית ולא מאפשר לה למלא את מה שבתי-הדין הדתיים הדרוזיים אמורים למלא. הם לא ממלאים את תפקידם בשל ההרכב החסר.

שמעתי כאן את דברי חבר הכנסת צוקר, ואני פשוט תמה על הדברים שהוא אמר. ובאיזה להט הוא אמר אותם, כפי שזה אופייני לו. אני חושב שאין כאן מקום לדאגה. על מה מדובר? גם אם יהיו חמישה אנשי ציבור, מה קרה?

דוד צוקר (מרצ):

— — —

עובדיה עלי (הליכוד):

אני שואל אתכם גם מה קורה כאשר במינוי שופטים — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל תסביר מי ממנה את חמשת אנשי הציבור.

יצחק לוי (מפד"ל):

מדובר על שלושה חברי כנסת ושני חברי ממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

ידוע מי זה, חבר הכנסת איתן.

היו"ר ס' טריף:

מה זאת אומרת: ידוע מי זה?

דוד צוקר (מרצ):

זה נאמר בוועדה.

היו"ר ס' טריף:

באמת, נאמר בוועדה.

עובדיה עלי (הליכוד):

חברי הכנסת, אומר לכם את ההרכב. לפי חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג–1962, ועדת המינויים תהיה של תשעה חברים: יושב-ראש המועצה, ראש בית-הדין לערעורים, והוא מכהן גם כיושב-ראש המועצה; קאדי שייבחר על-ידי חבר הקאדים מד'הב לשלוש שנים; שני קאדים מד'הב, אלה הקאדים הדרוזים, שייבחרו על-ידי חבר הקאדים מד'הב לשלוש שנים; שר הדתות ושר המשפטים; חבר כנסת דרוזי שייבחר על-ידי הכנסת בבחירה חשאית; והכנסת אמורה לבחור חבר נוסף – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה כתוב שם.

עובדיה עלי (הליכוד):

כן, אני אומר כעת מתוך הזיכרון, אבל זה מה שכתוב. הכנסת אמורה לבחור חבר נוסף, שאינו חייב להיות חבר כנסת, כי עד היום לא תמיד היו שני חברי כנסת דרוזים, ולכן אפשרו לכנסת לבחור חבר נוסף שאינו מכהן כחבר הכנסת; ועורך-דין שייבחר על-ידי המועצה הארצית של לשכת עורכי-הדין לשלוש שנים. זה ההרכב.

אם החוק יאושר והכנסת תבחר שלושה נציגים במקום שניים, מה יהיה? ייווצר מצב של שלושה נציגי הכנסת ועוד שני שרים, שר הדתות ושר המשפטים, שמכהנים מכוח החוק. כך שיהיו בהרכב חמישה שחבר הכנסת צוקר מכנה אותם פוליטיקאים, וחמישה אחרים שנבחרים – – –

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת צוקר, אתה מפריע לדובר.

עובדיה עלי (הליכוד):

חברי הכנסת, אני מנסה להסביר את הדברים ביכולת הצנועה שלי. אחרי הלהט והכשרון של חבר הכנסת צוקר, קשה מאוד להסביר את הדברים. אני מבקש שלפחות תאזינו, אולי בכל זאת אצליח להתמודד עם האתגר הגדול הזה.

לעניות דעתי, אין בכך שום דבר, זה לא כצעקתה, אינני רואה בזה אסון, וחזקה על שר המשפטים ועל השר השני ועל חברי הכנסת – – –

דוד צוקר (מרצ):

עמדת הממשלה היא נגד החוק הזה.

עובדיה עלי (הליכוד):

ידידי חברי הכנסת, ניסיתי להסביר כעת את מה שעומד מאחורי זה. זה נכון שהיום יש גם קושי מעשי. כדי שיהיה ייצוג לכל חלקי העדה הדרוזית – אני אומר זאת במפורש, ברחל בתך הקטנה – אנחנו חייבים להגדיל את ההרכב. ואני חושב שאם החוק הזה יעבור ויאושר, בסך הכול אנחנו נגרום לשקט בעדה, נגרום לכך שיהיה ייצוג לכל חלקי העדה. ומה שאמר חבר הכנסת צוקר, אני מאשר זאת, שיהיה ייצוג לראש מועצה ויהיו שני חברי כנסת דרוזים שמכהנים היום.

אני גם מבקש שיהיה כתוב בחוק במפורש, כהוראת שעה, תיקון נוסף. ידידי יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, כשם שזה מופיע אצל דיינים יהודים, או בבתי-הדין המוסלמיים, יהיה כתוב: ייבחרו שני חברי כנסת שמכהנים. שזה יהיה כתוב בחוק. כי מדוע נעשה אפליה בין בני העדה הדרוזית לבין היהודים או המוסלמים? אני מבקש שכאשר תכינו את החוק לקריאה שנייה ושלישית, יעשה גם התיקון הזה, שיהיו שני חברי כנסת ועוד נציג ציבור שהכנסת תבחר. אני בעד זה, ואני מבקש מחברי לתמוך בכך.

אלי דיין (העבודה):

אם יש בכנסת שני חברי כנסת דרוזים.

עובדיה עלי (הליכוד):

כמובן, אם יש שניים.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אני מזמין את חבר הכנסת דוד מגן. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, חבר הכנסת צוקר, אני מבקש שלא ליפול מהכיסא, משום שההצעה שלי מדברת על בחירתם של שלושה חברי כנסת דרוזים. וזאת למה? משום שאני מאמין שבעזרת השם, בכנסת הארבע-עשרה, אחרי שחבר הכנסת סאלח טריף וחבר הכנסת אסעד אסעד ביססו את מעמדם בכנסת, יצטרף חבר כנסת שלישי.

חגי מירום (העבודה):

ממרצ.

דוד מגן (הליכוד):

לא חשוב מאין. אני מאמין שזה יהיה מהליכוד, אבל לא חשוב, שניים מהליכוד. ואז תבוא הכנסת ותאמר: אנחנו נדרשים על-פי הצעת התיקון המונחת היום בפנינו לבחור רק שניים משלושה, ולפי החוק לבחור במתכוון דווקא באחד שאינו חבר הכנסת.

בשנים האחרונות למדתי להכיר את העדה הדרוזית. חברי הכנסת הדרוזים הם ההנהגה של העדה. ועל כן, חבר הכנסת דיין והיושב-ראש עובדיה עלי, יוזמי החוק, אני מציע שהתיקון שלכם ידבר על כך ששלושה חברי כנסת דרוזים יהיו חברי הוועדה הזאת. אם לא יהיו שלושה, יכהנו חברי הכנסת הדרוזים, והכנסת תבחר עוד אחד או עוד שניים, כמובן לפי מספר חברי הכנסת המכהנים.

אני רוצה למנוע את המצב שבו, אם הצעת החוק הזאת תאושר גם בקריאה שנייה ושלישית – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אבל למה שלושה? למה לא רק שניים?

דוד מגן (הליכוד):

אסביר שוב.

יצחק לוי (מפד"ל):

יש 115 חברי כנסת יהודים; למה לא כולם בוועדה למינוי שופטים?

דוד מגן (הליכוד):

יש רגישות מסוימת בעדה הדרוזית, ואני לא מעלה על הדעת שכאשר יכהנו כגון שלושה חברי כנסת, שניים ייבחרו ואחד לא ייבחר.

דוד צוקר (מרצ):

למה? מה יש?

דוד מגן (הליכוד):

אין לי ספק, אם מותר לי לתרום קצת מניסיוני הפרלמנטרי, שיבואו אלינו שוב עם הצעת חוק חדשה –
–

היו"ר ע' עלי:

וגם מהניסיון שלך כמי שהיה ממונה על התחום הזה כשר.

דוד מגן (הליכוד):

הייתי אומר שלמדתי להכיר את זה בשנים האחרונות.

יצחק לוי (מפד"ל):

ואם יהיו ארבעה חברי כנסת דרוזים, מה נעשה?

דוד מגן (הליכוד):

בשלב זה הכנסת מוסמכת, לפי החוק המקורי, לבחור שלושה, שני חברי כנסת ועוד אחד – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

לא. שניים.

דוד מגן (הליכוד):

כן, כך הסבירו. תקרא את הרישא.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מכיר את הרישא. שניים, לא שלושה.

דוד מגן (הליכוד):

עכשיו ההצעה מדברת על שניים שהם חברי כנסת ואחד שאינו חבר הכנסת.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא, זה לא כך בחוק. זה לא מה שכתוב היום.

דוד מגן (הליכוד):

על כל פנים, כדי למנוע תופעה שהכנסת נדרשת, בעוד שבועות מספר, לבחור שמות שהם ידועים מראש, ואתה לא יכול לבחור שום אדם אחר, אנחנו צריכים לקבוע בחוק, כי הכהונה באותה ועדה היא כהונה אוטומטית של חברי הכנסת. ואם מכסת חברי הכנסת לא מלאה, הכנסת תבחר את המכסה החיצונית.

דוד צוקר (מרצ):

אז יש שניים, יישארו שניים.

דוד מגן (הליכוד):

אבל לא צריך לבחור, הם ממילא מכהנים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מגן. חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת יצחק לוי.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת צוקר, זה בוועדה, תעשה לי טובה. בוועדה תדבר כמה שאתה רוצה, תן לנו גם לדבר. אתה דיברת בלהט. חשבתי לרגע שהמוצא שלך הוא דרוזי. חשבתי שרק אנחנו מדברים בלהט. אני מוכרח להגיד לך דברים, אני רוצה להגיד לכם באמת דברים מהלב: כדאי שהיהודים יבינו גם כן, שלא רק הם מבינים בענייני אחרים, גם האחרים מבינים בענייני עצמם. תקשיבו לרחשי הלב שלנו. ואני מנחש פה את העמדות של פוליטיקאים מסוימים. אומרים: הכנסת תבחר שלושה פוליטיקאים, אבל העמדה שלהם פוליטית.

עם כל הלב, אני מכבד את חבר הכנסת צוקר, אני מכבד אותך מאוד. אני רוצה לשאול אותך, תגיד לי: ואם הכנסת לא תבחר את השלישי, למי יהיה הרוב? להגיד לך למי הרוב היום? – לפוליטיקאים. על מה אתה מדבר? למה לך? תבדוק. אתה עושה לי תנועת יד כזאת? אתה חבר כנסת הגון, אתה חבר כנסת מלומד, אתה ותיק, אתה עומד על עקרונות. תבדוק את הנתונים. למה לך? באמת אני מכבד אותך, מכל הלב.

דוד צוקר (מרצ):

אני יכול להגיב?

סאלח טריף (העבודה):

אתה תמיד יכול להגיב, ברשות היושב-ראש. אני הייתי היושב-ראש כשאתה דיברת, ואני אפילו התאפקתי מאוד, כי זה קומם אותי. אני מסביר לך, שבמצב הנתון היום יש רוב לפוליטיקאים. למה? כי גם היום אין דיינים. אין, אין. יישאר לנו לעת בחירה אחד. זה המצב.

אתה רוצה שאסביר לך עוד? אני אסביר לך. הפוליטיקאים האלה לא פסולים, במקרה הם דרוזים. יש גם מועמדים מקרב ראשי הרשויות, יותר מראש מועצה אחד. אני מכיר דתיים מביניהם. אתה מכיר את ראש מועצת יאנוח, בן אדם מכובד מאוד, איש דתי.

אלי דיין (העבודה):

מי בוחר שופטים באמריקה?

סאלח טריף (העבודה):

לא זה הוויכוח.

עכשיו אתה אומר: סגור עם ש"ס. כי אנשי המפד"ל כאן, אז אומרים: סגור עם ש"ס. מה זה "סגור עם ש"ס"?

דוד צוקר (מרצ):

אתה יודע שציטטתי דברים שנאמרו בוועדה.

סאלח טריף (העבודה):

סליחה, אני רוצה לומר לך, שאם אתה אומר מצד שני שהממשלה נגד, אז איך הממשלה נגד ש"ס? עוד לא ראיתי עמדה של הממשלה נגד ש"ס, גם לא של החבר'ה שלכם.

חנן פורת (מפד"ל):

זה נכון.

סאלח טריף (העבודה):

לא מסתדרים לי דברים לפעמים. אתה מוכרח להגיד דברים ברורים.

דוד צוקר (מרצ):

מה היתה ההמלצה של ועדת השרים לענייני חקיקה?

סאלח טריף (העבודה):

אני אענה לך, אבל כשתדבר בקול יותר שקט, כי אני צועק יותר ממך.

דוד צוקר (מרצ):

אתה צועק עלי, גם לי מותר – עליך.

סאלח טריף (העבודה):

אני מודיע לך: אני עוד לא הגעתי לטונים הגבוהים, ויעידו כאן חברי הכנסת, שאתה דיברת בהם. אני עוד לא הגעתי לטון הזה, תאמין לי, ויש לי דם חם יותר מאשר לך, אם אתה רוצה לנסות. יש לי דם יותר חם מאשר לך; אני גם צעיר יותר ממך.

ואני רוצה להגיד לך: מה שמרגיז, חבר הכנסת צוקר, שאתה מנסה פה להפיל את כל העולם, ולמפלגה שלך יש אינטרס פוליטי. אנחנו יודעים אותו, אני יודע אותו.

דוד צוקר (מרצ):

אתה מקשקש.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה להגיד, שמי שמקשקש בין שנינו לפי העובדות זה אתה – –

דוד צוקר (מרצ):

אתה מקשקש.

סאלח טריף (העבודה):

– – וצר לי להגיד לך, שאתה לא מכבד את מה שאתה אומר.

דוד צוקר (מרצ):

אתה מקשקש.

סאלח טריף (העבודה):

אם היית מכבד, היית לפחות מדבר אתי בלשון יותר פרלמנטרית, ואני מצטער על כך.

אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת: העניין הזה בא יותר כדי להגיע להסכמות בעדה וכדי שחבר הכנסת אסעד אסעד ואני, משני צדי המתרס, וגם אחרים יבינו, שבלי הבנות כאלה לא נוכל לבוא ולהציג עדה מלוכדת. אנחנו עדה קטנה, רוצים להיות עדה מלוכדת על אפכם ועל חמתכם. מי

שלא רוצה, שלא יקבל את זה. על אפכם ועל חמתכם, לא תצליחו. אתם כל השנים פילגתם את העדה כדי לקבל קולות. אני מבין אתכם. עכשיו, תאמינו לי, אני שמח שרוב הקולות של העדה הדרוזית מתחלקים בין המערך לליכוד. אתם רוצים שאני אגיד את זה? אני אגיד את זה.

ולכן אני אומר לכם ואני מבקש מכם באחריות רבה, כמי שעומד כאן – ואני נמנה עם משפחה שהנהיגה את העדה, לא פה בכנסת, אלא בצורה רוחנית-דתית, וכל ממשלות ישראל חלקו כבוד והדר לאיש הזה, שהנהיג את העדה ביושר ובאמינות – שעמדתנו עמדה ברורה, כדי לתת לרבדים רבים בעדה ייצוג בתוך הוועדה, כדי שלא יגידו: לא יוצגנו, היהודים החליטו בשבילנו. כי קודם מי שהחליט, אדוני השר, אתה יודע, זה נסים דנא, והחליט שר הדתות, ועל פיו יישק דבר. והיה שר הגון אחד, הוא לא נמצא כאן, דן מרידור. השר דן מרידור, שר הגון, הוא שמנע מינויים פוליטיים בתקופה האחרונה. וצריך לומר את האמת. ולכן גם אנחנו נהיה הוגנים. לא ניתן שיהיו מינויים על רקע פוליטי, אני אומר לכם. אני לא יודע מי ייבחר, והוא כבר יודע מי. אני לא מתפלל. בחיי, איזה ידע, איזו בקיאות.

לכן אני דוחה על הסף טענות כאלה רק לשם כך שתבינו, שאנחנו מנסים לעשות משהו, לא לטובת מישהו אלא לטובת העדה. אני מודה לכם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת יצחק לוי, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן. אני מבקש לקצר.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת טריף, תראה מה עשית לחבר הכנסת דדי צוקר. שברת אותו לגמרי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני קודם כול רוצה לומר לחבר הכנסת טריף, שחלק מהדברים שאמרת אינם קשורים כלל וכלל להצעת החוק הזאת. יש צרכים לעדה הדרוזית, וזה חשוב מאוד שהצרכים האלה ימולאו. כולנו רוצים בכך שהעדה הדרוזית תהיה מאוחדת, שהוועדה תתפקד, שימונו הקאדים הדרוזים. על זה אין חילוקי דעות.

אנחנו נתנגד להצעת החוק הזאת – – –

סאלח טריף (העבודה):

למה?

יצחק לוי (מפד"ל):

אני אסביר מייד, תן לי להסביר: מכיוון שהצעה זאת היא תולדה של הסכם פוליטי בין המערך לש"ס. היתה הצעה נוספת בנושא הוועדה למינוי דיינים, שהיתה גם כן תולדה של אותו הסכם פוליטי. מה לעשות והמערך מכר את כל נכסיו לש"ס? הם הכניסו בהסכם הקואליציוני, שהם נותנים להם חבר בוועדה למינוי דיינים.

סאלח טריף (העבודה):

איפה ש"ס?

יצחק לוי (מפד"ל):

ש"ס יודעים שאחרים עושים להם את העבודה. הם לא צריכים להיות פה, לא רק בזה אלא גם בדברים אחרים.

הרי בא המערך ונתן לש"ס מקום בוועדה למינוי דיינים, ונתן לש"ס מקום בוועדה למינוי קאדים דרוזים. ייתנו על חשבונם. האם קרה שבועדות למינוי שופטים ודיינים, אותה רשות שופטת שאנו שומרים עליה כעל בבת עיננו, אנחנו נתקן חוקים בגלל הסכמים קואליציוניים? היו תיקוני חוקים בגלל הסכמים קואליציוניים בכל מיני נושאים, אבל בנושא של הרשות השופטת הכנסת ידעה תמיד לשמור שלא לתת דריסת רגל להסכמים קואליציוניים בחקיקה.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה?

יצחק לוי (מפד"ל):

למה? מכיוון שאנחנו חייבים לשמור פה על האיזון הקיים, הוא האיזון הנכון, בכל הוועדות.

אני מסכים למה שאמר חבר הכנסת סאלח טריף בשתי נקודות. אני מסכים, קודם כול, שמכיוון שהיום יש שני חברי כנסת דרוזים צריך לבטל את העניין של נציג הציבור החיצוני, ושני חברי הכנסת הדרוזים יהיו חברים בוועדה.

אני מסכים גם לתיקון בחוק, שאולי לא צריך להיבחר. אם הם נמצאים כאן, שיכהנו. מי שהציע את זה הוא חבר הכנסת מגן, נדמה לי.

אבל אני מודיע לך, חבר הכנסת דיין: חבל, חבל שאתה מקלקל גם את נושא הרשות השופטת.

אלי דיין (העבודה):

למה? זו ועדה למינוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה היה תמיד מחוץ להסכמים הקואליציוניים. בוועדה למינוי, זה היה תמיד מחוץ להסכמים הקואליציוניים. היו תמיד הבנות בין הקואליציה לאופוזיציה בעניינים האלה, ומעולם לא באנו לידי כך שאולצנו לבוא ולתקן חוקים בשביל לפתור בעיות קואליציוניות, חוקים שממנים שופטים ודיינים וקאדים.

ואני, אדוני היושב-ראש, מתפלא באמת שהצטרפת ליוזמה הזאת. כולי פליאה על כך, משום שאני מכיר את הגישה הממלכתית שלך ומשום שאני יודע שאתה שומר על עקרונות – ולא בגלל הסכם קואליציוני בין המערך לש"ס יש לבוא ולשנות הצעה כזאת.

אני קורא לחברי הכנסת לבוא ולהתנגד להצעה.

היו"ר ע' עלי:

אני קורא לחבר הכנסת מיכאל איתן, אחרון.

חנן פורת (מפד"ל):

שאלה: היום, על-פי החוק הקיים, אפשר לבחור את שני חברי הכנסת הדרוזים?

דוד צוקר (מרצ):

כן, התשובה היא: כן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא שאני לא כל כך מבין על מה כל המהומה.

שמעתי את דבריו של חבר הכנסת צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, שבדרך כלל יש לי אתו חילוקי דעות פוליטיים מרחיקים-לכת, אבל יש לי גם אמון באינטגריטי שלו. הוא ניסה להסביר כאן, שמאחורי העניין הזה עומדת איזו קנוניה, או הסכם פוליטי, שבמסגרתו יורחב הפורום הבוחר, ובמקום שיכהנו תשעה, על-פי המצב הקיים, יכהנו בו עשרה, כאשר אחד מהם כבר מוזכר מראש על-ידי הקבוצה הפוליטית שצריכה לשנות את החוק בכנסת. וכל המהלך הזה נועד לתת ייצוג לקבוצה שמזוהה עם ש"ס – אבל כמובן לדרוזי.

אני שמעתי כאן את הדברים. אומר חבר הכנסת צוקר, ואחריו גם חבר הכנסת יצחק לוי, שזה לא בסדר שאנחנו כאן ככנסת נפעיל שיקולים כאלה בבואנו לקבוע מוסד, שצריך להיות מוסד שיפוטי.

אולי אני טועה, אבל נדמה לי שבדרך כלל, כשאנחנו בוחרים כאן למוסדות שיפוטניים אחרים, גם אז יש הסכמים והסכמות כלשהם, וזה חוצה את הקואליציה והאופוזיציה. יש הבנות, וכל הפוליטיקאים מתאחדים ומחליטים, ובהצבעה חשאית, שבה אפשר היה להצביע אחרת, התוצאות מראות שבפועל מה שסיכמו עליו מראש זה מה שהתקבל בהצבעה החשאית, ואלה הנבחרים. אז למה שם זו לא קנוניה וכאן זו כן קנוניה? זה לא כל כך ברור לי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני יכול להשיב לך?

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד דקה, עוד דקה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני מצטער. כל אחד מכם הביע את עמדתו.

מיכאל איתן (הליכוד):

השאלה השנייה שאני רוצה לשאול את חבר הכנסת צוקר: אנחנו בוחרים, לפי מה שקובע החוק, ועדה למינוי שופטים. חבר הכנסת צוקר התרעם מאוד על כך שבמקרה דנן, שבו אנחנו עוסקים, יהיה רוב לפוליטיקאים. הוא רצה לומר: יהיה רוב לאנשים שמזוהים עם מפלגות.

מה זה פוליטיקאי בדיוק, קשה לנו להבחין. אני אוהב תמיד לחפש דוגמאות ולראות איך זה קורה במקומות אחרים. שאלתי את עצמי, איך זה קורה בוועדה הכי חשובה, ועדה למינוי שופטים במדינת ישראל? והנה אני מוצא כך: שניים נבחרים על-ידי הכנסת, הם אנשי מפלגות. שני שרים, זה עוד הפעם אנשי מפלגות; זה ארבעה. שני נציגים של לשכת עורכי-הדין – גם הם רצים שם ברשימות מפלגתיות. זה עוד שניים שמזוהים.

דוד צוקר (מרצ):

מיכאל איתן (הליכוד):

מה הוא אומר?

היו"ר ע' עלי:

הוא טוען שעם נציג לשכת עורכי-הדין יהיו שישה אצל הדרוזים, ושישה מתוך תשעה במינוי שופטים. אז מה ההבדל?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מודה ומתוודה, שבאופן כללי הדבר הזה לא כל כך נראה, אבל האם התרעומת מכוונת למקרה הספציפי הזה? וכאן אני רוצה לומר: שמעתי את דבריו של חבר הכנסת סאלח טריף, עם כל הכבוד, דברים נרגשים מאוד. אני לא יכול להתעלם מהמשקל שלהם כשאני צריך לשקול את החלטתי במקום שיש לי ספק. אני מניח שדבריו של חבר הכנסת צוקר היו כנים. אני מעמיד מולם את דבריו של חבר הכנסת סאלח טריף, שאני מאמין בכנותו ובנימוקים שלו, ובסופו של דבר מדובר בדרוזי. ושני חברי הכנסת הדרוזים שלנו, שניהם, אחד מהם מהליכוד ואחד מהמערך, חזקה שאם שניהם אומרים: תתמכו בחוק הזה – – –

דוד צוקר (מרצ):

זה לא נכון. חבר הכנסת אסעד אסעד לא כאן. בדיוק בגלל זה הוא לא כאן.

חנן פורת (מפד"ל):

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת פורת, עם כל הכבוד, אני לא יכול להפעיל שיקול דעת כזה ביחס לבעיה שנוגעת לדרוזים, כאשר שני הדרוזים – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

לא שמעת את השני.

היו"ר ע' עלי:

זה גם על דעתו של חבר הכנסת אסעד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אומר כך, ואני רוצה שדברי יירשמו בפרוטוקול: אני מצביע בעד הצעת החוק הזו על בסיס ההנחה והאמירה של ידידי, סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת עובדיה עלי, שההצבעה הזאת היא גם על דעתו של חבר הכנסת אסעד אסעד, כלומר, על דעתם של שני חברי הכנסת הדרוזים, שאין להם מכנה משותף קואליציוני אלא אחד מהם מהאופוזיציה והאחר מהקואליציה.

בסבך כל הדברים, ועל בסיס משקל שנתתי לדברים של חבר הכנסת צוקר, הגעתי למסקנה שהפעם אני צריך לתמוך בעמדה השנייה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

חבר הכנסת אלי דיין, אתה רוצה להשיב? מוותר.

אלי דיין (העבודה):

שמענו את ההערה, נתחשב בה.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק בתי-הדין הדתיים (תיקון מס' 10) (הרכב ועדת המינויים), התשנ"ג-1993, בקריאה ראשונה, והעברת הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה שנייה ושלישית?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 6

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק בתי-הדין הדרוזיים (תיקון מס' 10) (הרכב ועדת המינויים), התשנ"ג-1993, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

ברוב של שישה, נגד שלושה, הצעת החוק אושרה ותועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

רבותי חברי הכנסת, הישיבה הבאה תתקיים, אם ירצה השם, מחר בשעה 11:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 23:08.